

TT TEDENSKA TRIBUNA

din 20

14 STRANI CLANKOV IN SLEK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

SLOVENSKEGA
POROČEVALCA

KONTROLA ZA VOLANOM

AKCIJA C₂H₅OH

Formula, ki najmanj koristi šoferjem in potnikom - 12 ur v borbi z alkoholom - Prometna milica, Inštitut za sodno medicino in uredništvo »TT« v skupni akciji za varnost prometa

Nedavno tega smo brali v časopisih, da je šofer prevoznega podjetja »Gorjanci« vozil avtobus, nabito poln ljudi, iz Novega mesta v Ljubljano tako vinjen, da mu je polovica potnikov s sprevoznikom vred ušlo iz avtobusa.

Tedaj se je porodila misel, da bi kazalo iznenada presenetiti šoferje za volanom. Tajništvo za notranje zadeve v Ljubljani je z razumevanjem sprejelo predlog uredništva »TT«. Po kratkem posvetovanju smo pripravili skupno akcijo, ki smo jo zaradi konspiracije krstili s kemično formulo etilnega alkohola - C₂H₅OH.

Skravnostni posvet

Po skrbno pripravljenem načrtu smo se zbrali na posvetu, ki je v resnici vzbujal skrivnostno radovednost. Zadnjim pripravam, v petek, 14. februarja dopoldne so prisostvovali: reporterji našega lista, zastopniki Inštituta za sodno medicino in odgovorni uslužbenci Tajništva za notranje zadeve v Ljubljani.

TAKRAT SMO SKLENILE:

- v akciji sodelujejo: TNZ Ljubljana, Inštitut za sodno medicino in uredništvo »TT«
- izvedba: prometna milica
- kraj: avtobusna postaja v Ljubljani in podjetje »Ljubljanske mlekarne«
- dan: pustna sobota
- začetek: ob 6.30 uri
- konec: ob 18. uri
- pravna podlaga: 7. točka uredbe o cestnem prometu LRS, Uradni list LRS št. 31, z dne 18. avgusta 1955
- koga nadzorovati: pod enakimi pogoji pokliče šoferje na tistih progah, ki imajo končno postajo v Ljubljani
- način kontrole: alcotest; ob pozitivnem rezultatu ali ob lastnem priznanju se odvzem krvi
- analiza akcije: ponedeljek ob 9. uri na Inštitutu za sodno medicino

Predsednik delavskega sveta prvi

Ura je bila pravkar 6.45. V sobo je stopil šofer Franc Manfreda, ki je pripeljal potnike iz Idrije. Milčnik mu je prijazno razložil postopek, reporter pa mu je zastavil vprašanje:

Edo Hrausky — Izток Ausec
Fotografije: Andrej Agnič

»Ste danes že kaj pili?«
»Nič — tudi kapljice ne!«
»Se po poti ustavljate?«
»Ne! Na naši progi ni nikjer večjih postankov!«

Medtem je Manfreda napihnil balonček, prof. Milčnik pa je takoj za tem strokovno pregledal »Alcotest«. Rezultat je bil negativen! — Šofer Manfreda ni pil!

Vesel in malce presenečen je zapustil sobico, ko pa se zvedel, da je med drugimi tudi predsednik delavskega sveta podjetja »SAP«, sem brž stopil za njim.

»Imeli smo pravzaprav srečo. V naši akciji ste bili prav vi prvi. Kot predsedniku delavskega sveta bi zastavil še nekaj vprašanj. — Koliko šoferjev je v vašem podjetju?«

»Petinštirideset.«
»Kako pa se pri vas borite proti alkoholizmu, oziroma vinjenim šoferjem?«
»Moram reči, da smo že kar izkoreninili pitje, seveda med službenim časom.«

31. dec. 1957 je bilo v Sloveniji registriranih 19.893 motornih vozil, od tega 454 avtobusov. Lani je bilo v naši republici 3.024 prometnih nesreč, kar je celo za 42,6% več kot leta 1956. Materialna škoda je znašala 800 milijonov dinarjev. Največ je bilo nesreč ob sobotah in nedeljah, usodne ure pa so bile med 12. in 16. Še posebej žalostna je ugotovitev, da je 456 nesrečam botroval alkohol. Statistika kaže, da so vinjeni kolesarji zakrivilili 128 nesreč, ki so se končale s telesnimi poškodbami, in 11 s smrtjo. Še bolj žalostni so rezultati nesreč, ki so jih povzročili vinjeni vozniki motornih vozil. Smrtnih žrtev je bilo 32, telesno poškodovanih pa 156.

Naš praznik, ki je komaj za nami, ni samo praznik odraslih, pač pa tudi naših najmlajših naročnikov.

Zlasti letos smo ga kar dobro zastavili in izkazalo se je, da vendarle nismo tako otožni na duhu, kot si to med seboj večkrat očitamo... Pustne maske in domiselni aranžmani prav povsod po Sloveniji, so bili ne samo v znamenju geofizikalnega leta, ampak so bili tudi sicer aktualni.

RECKNAGEL PRED LAHTIJEM

(Poseben intervju za TT)

Pred odhodom na svetovno smučarsko prvenstvo v Lahti, je junak lanskega tekmovanja v Planici zgodni Nemeč Helmut Recknagel izjavil našemu berlinskemu dopisniku tole:

»Sedaj je bil moj trening usmerjen samo na t. o. tekmovanje. Na svetu je 20 skakalcev, ki so delali z istim ciljem in vsi imajo približno enake možnosti. Moram pa reči, da je naša ekipa v zelo dobri formi. To bo težak boj!«

Vaši upi?
»Za skakanje je treba imeti precej hrabrosti, moči in zaupanja vase. Nekaj tega je tudi v meni. Nedavno sem zmagal na avstrijsko-nemški turneji. Toda to še nič ne pomeni.«

Ali je to samo skromnost?
»Lani sem bil v najboljši formi. Z novima rekordoma sem zmagal v Holmenkollenu in na veliki skakalnici v Planici.«

Ali niste zadovoljni s pripravami?
»Prav nasprotno, vsi so nam pomagali. Vse leto sem skakal na skakalnicah z umetno maso. Vsi so nas podpirali — tovarne, država, trenerji.«

Ali se še spominjate nastopa v Jugoslaviji?
»Kako da ne. Velika planiška skakalnica me je navdušila. Šele ko skočem preko 100 m, mi je skakanje pravo zadovoljstvo. Prav čutili, kako me nosijo zračne plasti. Nikoli ne bom pozabil jugoslovanske gostoljubnosti in iskrenega sodelovanja z vašimi funkcionarji in skakalci.«

Kaj mislite o jugoslovanskih tekmovalec?
»Med njimi je več velikih talentov. Toda zdi se mi, da niso naučeni na skupno delo, saj bi morali sicer njihovi rezultati biti še boljši. Mislim tudi, da imajo premalo mednarodne rutine. Skakalnica z umetno maso bi jim seveda še povečala možnosti za trening.«

Kdaj pridete spet v Planico?
»Ne vem, toda prišel bom zagotovo.«

M. Petrinič

„900 funtov atomske zabave“ v Ljubljani

PETERS SISTERS, Mattye, Virginia in Anna, so doma v mestu Santa Monica (Kalifornija). Ze tik pred vojno so zaslovale v obeh Amerikah kot največja atrakcija zabavne glasbe in revij. Njihov šarm jim je pomagal k vedno večjim uspehom tudi v Evropi, kamor so prišle z ameriški revijami, ki so nastopale zavezniške armade. Komičnost in parodija, pesmi, mimika in humor sester Peters so po vojni osvojile London, kjer so nastopale v Palladiumu in Casinu, Pariz s štiriletnim nastopanjem v Folies Bergère, Skandinavijo, Italijo, Španijo, Portugalsko, severno Afriko... Peters Sisters so sodelovale v znamenitih jazz-orkestrih Louisa Armstronga in Lionela Hamptona, z Nicholas Brothers, v revijah Darryla Zannucka in Caba Callowaya, v evropskih in ameriških televizijah, snemale so filme 7 let pri Foxu, nato v Franciji, Angliji, Italiji in Španiji, snemale so plošče s popevkami v vseh svetovnih jezikih. Danes so Peters Sisters najpriljubljenejše zvezdnice zabavnega žanra. S svojo težo — londonski »Times« jih imenuje »900 funtov atomske zabave« — so postale strah letalskih družb in hotelov, s pesmimi, humorjem, mimiko in delavo pa ljubljenske publike po vsem svetu. Pri nas smo jih videli pred nekaj leti v francoskem filmu »Gremo v Pariz«, v četrtek, 20. februarja pa bodo nastopile v vsej svoji obsežnosti v uniojski dvorani.

● objava rezultatov: na pepelnico sredo v »TT«

P. S. Zastopnik Inštituta je pojasnil, da je v Inštitutu navzlic stiski s prostorom za akcijo vse pripravljeno in da bo pri njej osebno sodeloval predstojnik Inštituta univ. prof. dr. Janez Milčinski.

Kaj je »Alcotest«?

Da bo bralcem akcija razumljiva, moramo omeniti, da imajo tudi naši prometni miličniki posebno pripravo — »Alcotest«, ki je bil na pustno soboto prvič množično v rabi. Ta pripomoček prometni organi po svetu že nekaj časa uporabljajo.

»Alcotest« (Dräger) je priprava, ki pri priči pokaže, če je človek užival alkoholne pijače. Na zunanji je videti kot balonček z rumenimi ustnikom, sicer pa je alfa in omega vsega preizkusa v drobeni ampuli z rumenimi kristalčki. Ti pozelenijo, če v balonček pihne oseba, ki je pila alkohol. Z »Alcotestom« je moč nadvse uspešno nadzorovati šoferje, saj temelji ta orientacijski test na zanesljivi in občutljivi kemični reakciji. Prednost »Alcotesta« je tudi v tem, da takoj pokaže rezultat in da za njegovo uporabljanje ni potrebno posebno strokovno znanje. Njegova slaba lastnost pa je, da je »Drägerjev alcotest« drag in da odkrije samo vinjenost, ne pa njene stopnje. Zato smo akcijo združili še z odvzemom krvi, ki pokaže točno količino alkohola v krvi.

Vsi na mestu

Ljubljana je bila še vsa zastrta z gostim meglenim pajčolanom, ko smo se zjutraj zbrali pred avtobusno postajo. V skoraj malce pretesni, za našo akcijo posebej preurejeni prometni pisarni, je pripravil »Alcotest« miličnik Franc Petek, ki je vodil dopoldansko preizkušnjo. Kot ura točen je bil tudi dr. Janez Milčinski. Pred nami je bil seznam prihodov avtobusov, katerih šoferje smo imeli namen preizkusiti.

Več takih šoferjev smo tudi takoj odpustili. Zadnji primer, ki smo ga imeli, je bil lani na dan šoferjev, 13. julija.

»In od takrat?«
»Nobenih večjih težav.«

Na tekočem traku

Potem so se zvrstili drugi šoferji. Pripeljali so potnike iz različnih krajev. Iz Zirov, iz Loškega potoka, iz Moravč, Prezida, Kamnika in Polhovega gradca, iz Novega mesta in Ambrusa, iz Zagorja in Pirana, iz Gornjega gradca in Slovenjega Gradca, iz Kranja in Črne na Koroškem, iz Litiže itd.

Standardno vprašanje, ki ga je reporter zastavil prav vsem šoferjem, je bilo:

»Ste danes že kaj pili?«
»Moramo pohvaliti vse tiste, ki so pošteno priznali, da so navsezgodaj zjutraj ali med vožnjo popili šilce take ali drugačne — kačje sline.«

»Ja, popil sem čaj z žganjem...«
»Popil sem encijan, veste, večkrat me želodec martra...«

»Preden sem šel, sem s kolegi popil vermut. Ne iz potrebe, pač pa kar tako...«
»Včeraj sem več pil. Zapili smo našega sprevoznika, ki se danes ženi...«

»Popil sem kozareček konjaka, za potrebo, res...«

Ko smo vprašali nekega šoferja, če je kaj pil, mi je brž odgovoril: »Ja, dva deci radenske!«

»Pa veste, da tale reč takoj pokaže, če ste pili kaj alkohola?« Se preden smo povedali do kraja, je hitro dodal: »Pa še eno šnops zraven!«

Toda, uredba tudi tega ne dovoljuje... Peter Brelih, ki je ob 8.15 pripeljal iz Gornjega gradca in katerega je Tajništvo za notranje zadeve nagradilo ob Novem letu za vestnost v službi in zato, ker v petnajstih letih, odkar je poklicni šofer, ni imel nesreče, niti ni bil kaznovan za prekršek, se dobro zaveda, da v službenem

Nadaljevanje na 4. strani

MED DVEMA TEČAJEMA

Predstavljamo vam

DR. VIVIAN ERNEST FUCHS

Cepprav je angleški geolog in raziskovalec dr. Vivian Fuchs praznoval pred nekaj dnevi petdeseto obletnico v večnem snegu in ledu, kot pravijo po navadi Antarktiki, in ima za seboj plodno življenje i geologa i raziskovalca, se je svetovna javnost seznanila z njim šele v mednarodnem geofizikalnem letu. Po tridesetih letih znanstvenih raziskovanj na Grenlandiji, v Afriki in na Antarktiki je postal voditelj odprave Britanske skupnosti narodov na Antarktiki.

Zdaj je dr. Fuchs s svojimi tovariši pred koncem tiste poti, ki jo je Ernest Henry Shackleton imenoval »zadnja velika pot po suhem, ki je še ostala človeku«. Kaksnega kova mož je dr. Fuchs, priča naloga, ki si jo je bil zadal: opraviti pot, ki jo omenja Shackleton, in sicer od Shackletonovega oporišča od Weddellovem morju do Južnega tečaja in od tod do Scottovega oporišča ob Rossovem morju, pot, ki je dolga kakih 3.400 kilometrov.

Dr. Fuchs s tovariši je zdaj na koncu svoje druge poti, to je odseka od Južnega tečaja do Rossovega morja, na katerem so našli smrt vrli Scott in njegovi tovariši. Marsikdo je dr. Fuchsu odsvetoval nadaljnjo pot, ki je za zamudo dospel na Južni tečaj. Med njimi je bil tudi Edmund Hillary, ki je bil v posebnem pohodu dosepel Južni tečaj že 3. januarja. Hillary je namreč v brzojavki Fuchsovemu predstojniku siru Johnu Slessorju, ki so jo po pomoti objavili, predlagal, naj dr. Fuchs pusti opremo na Južnem tečaju in počaka s potovanjem do Rossovega morja do prihodnje sezone. Slessor se ni hotel vmešavati, čeprav je Hillary trdil, da bo dr. Fuchs, če bo nadaljeval pot s svojimi tovariši, tvegval svoje in njihovo življenje. Dr. Fuchs se za to ni zmenil. Nadaljeval je pot, ki bo kmalu kronana z uspehom in slavo.

Morda bi za osvetlitev značaja tega moža bilo potrebno povedati še tole: ko je Hillary drvel proti Južnemu tečaju, se je ta z največjo težavo prebijal čez dva gorska grebena, razpoke in »sastruge« (do meter visoke grebene iz zmrznjenega snega) od Weddellovega morja proti Južnemu tečaju. Morda mu ni bilo prijetno, da ga bo Hillary prehitel. Toda kljub počasnemu napredovanju so on in njegovi tovariši na vsakih petdeset milj jemali globinske vzorce snega in ledu, vsakih petnajst milj so merili jakost zemeljske težnosti, vsakih trideset milj so seizmološko izvrtali luknjo v ledu in »pozročili« eksplozijo dinamičnega naboja, da so s posebnimi instrumenti zaznamovali, kaj je pod kilometrom debelo plastjo ledu. Ko bodo znanstveniki »prezvečili« vse te mukoma zbrane podatke od Weddellovega do Rossovega morja — razdalja 3.400 kilometrov — bodo morali ugotoviti, da je bila Fuchsova pot neprimerno bolj koristna od senzacionalnega »sprinta« Edmunda Hillaryja na Južni tečaj. In zaslugu za te dragocene podatke bodo imeli dr. Fuchs in njegovi tovariši.

merno vejo, pokleknil in pol ure gorete molil. Pa tudi drugde je izvajal nenavadne akrobacije.

Doslej so ga imeli za patrona slabih učencev, ker je baje imel v šoli kopico slabih redov in hude težave z učitelji.

Zdaj ga selijo na »višji nivo«. V vesolju pa se slabi učenci, posebno slabi matematiki, slabo obnesejo. Zato ni ravno najbolj na mestu, da je postal franciškanski repetent zaščitnik medplanetarnih potnikov. Se posebej zato, ker danes dobro vemo, da premagovanje težnostne sile ni noben franciškanski čudež.

Z barvo na dan

Sir John Kotelawala, bivši cejlonski ministrski predsednik, preživi sedaj vsaj štiri mesece na leto kot podeželski gošpod v Kentu v Angliji. Ista

priloroča tudi drugim cejlonskim politikom. »Življenje v Angliji bi lim močno pomagalo. Saj niti ne vedo, kaj je to demokracija. Nekateri izmed njih znajo šteti komaj do dvajset.« pravi Sir John. »Preden so bili izvoljeni, so plezali po drevesih in nabirali kokosove orehe.«

Sir Kotelawala je bil na volitvah močno poražen.

Donosna Alžirija

Da bi preprečili prehod alžirskim upornikom na tunizjsko ozemlje, nameravajo Francozi poleg že postavljenih straž zgraditi ob vsej meji med Alžirijo in Tunizijo miniran pas, ki bi ga poleg tega prepletale tudi bojede žice, ki bi jih napajali z električno napetostjo. Najnovejša ugotovitev: za utrjevanje je treba še 10 tisoč ljudi in kakih 400 tisoč min.

Malenkost! Ta vest je prišla v javnost hkrati z odkritjem, da je bivši obrambni minister Morice (znan je kot zelo podjeten možkar, ki je bil prej gradil za Hitlerja podobne reči, zdaj pa njegov sin nadaljuje tradicijo v Alžiriji) pri tem zaslužil težke milijone.

Torej je Alžirija za marsikoga tudi — donosna.

Bonnska vljudnost

Zahodna Nemčija bo umaknila iz švicarske prestolnice Berna svojega veleposlanika Holzzapfela in ga nadomestila z dr. Ernestom Güntherom Mohrom.

Švicarji se ne strinjajo s to potezo. Iz dveh razlogov: Dr. Mohr je bil vse do zaključka druge svetovne vojne nacistični diplomat. Ni nobene vidnejše članov nacistične stranke. Izvedlo se je, da je imel odlično besedo pri odločanju o deportiranju v kon-

Tu pa je »stopila v akcijo« nekoliko objestna domišljija fotoreporterjev. Predstavljajte si, kakšna senzacija bi bila za »svetsko« javnost, ko bi se v resnici takole srečala vodja zahodnonemške socialno demokratske stranke Erich Ollenhauer in filmska igralka Brigitte Bardot? Tu zraven pa je Werner von Braun prevzel vlogo umetnega satelita — le to ni razvidno, ali se vrli okoli zemlje ali okrog ljubke manekenke. A potolažimo se, svet še ni dočela ponorel; obe silki so spretno — in domiselno — montirali fotoreporterji.

Varuh vsemirskih pilotov

Italijansko letalstvo ima v nebesih svojo zaščitnico, Madono iz Loreta. Zakaj ravno Madono in zakaj ravno iz Loreta? Cerkev trdi, da so njeno kapelico svoj čas prenesli angeli iz Levanta — in to po zraku. To je očitno v zvezi z letalstvom.

Zdaj pa pripravlja Vatikan posebnega svetnika — varuha za tiste, ki bodo leteli v vesolje. To naj bi bil sveti Jožef Cupertino, ki je živel nekeje v sedemnajstem stoletju, rodil pa se je v okolici Brindisija. Bil je francišan in nekem klostru. Legende pripovedujejo, da je imel čudežno moč. Kadar se mu je zljubilo nekoliko polepetati, mu težnostna sila več ni mogla do živga. Po cerkvi je na primer letel od vrat do oltarja. Nekdo je zletel na visoko drevo, si tam skrbno izbral pril-

centrijska taborišča. To pomeni, da se je strinjali tudi s pobijanjem nizozemskih Židov. Ko je bil član diplomatske misije v Tangeru, se je odkloval z mnogimi ostrimi govori ob nacističnih praznikih in prireditvah.

O vsem tem pišejo švicarski časopisi. V uredništva prihajajo pisma z vseh strani. Pa ne gre samo za nacistično preteklost tega diplomata. Zahodnonemška vlada ni bila nekorektna samo zato, ker namerava poslati takšnega človeka v Bern, ampak tudi zato, ker ga je imenovala za veleposlanika, ne da bi prej prosila švicarsko vlado za pristanek, kakor je v navadi.

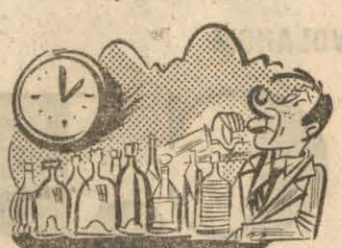
Ali v Bonnu ne poznajo protokola? Kako da ne? Tudi tam kajpak imajo protokol. Seč protokola je sam — dr. Mohr!

Morilec Židov iz Amsterdama je bil doslej šef zahodnonemškega protokola. Ni kaj reči — uglajen človek!

1945 med umikom nemških čet zajeli sovjetski vojaki. Potikal se je sem in tja po Sovjetski zvezi. Nazadnje je bil civilni delavec nekeje pri Stalingradu.

Pismo je imelo nenavaden uspeh. Čez nekaj dni je na letališču bližnjega mesta prispelo letalo, ki je pripeljal očeta. Ob srečnem svidenju je oče prvič v življenju videl svojo hčerko.

Pitje na akord

Detroitški župan Louis Miriani se je odločno uprl predlogu občinskega sveta, da bi v barih podaljšal čas obratovanja do štirih zjutraj. Župan je dejal: »Vsak resen pivec se zlahka napije do dveh zjutraj.«

Samopostrežba

V Združenih državah je bilo pred kratkim 216 verskih ločin. Zdal jih je 217. Zadnjo je ustanovil neki Clinton Ritchie. In zanimivo: ločina ima že 217 vernikov.

Ritchie je bil praktičen mož. Pri predpisih svoje vere je upošteval načela modernega življenja. Morda zato, ker čedalje bolj dobesedno velja izrek »čas je denar«, morebiti pa tudi iz higienskih razlogov. Če-

mu bi duhovnik sam polagal verniku hostijo v usta, če se to lahko opravi po sistemu »self service«, samopostrežba? Svojo cerkev je uredil tako, da vsak kandidat za obhajilo pristopi k avtomatu in sam vzame hostijo.

Ni jasno, ali mora pri tem poriniti v avtomat tudi kak kovancec. Najbrž tudi, saj velja izrek »vera je denar«.

Ostajim za zgled

Predstavniki Andorra, Lichtensteina, Monaca in San Marina se nameravajo oktobra sestati v San Marinu. Prva točka dnevnega reda je »svetstvanjska« pogodba o prijateljstvu, ki naj bi bila zgled ostalemu utrujenemu svetu.

Baron Edward von Falz-Fein je v zvezi s tem izjavil, da bodo štiri države »proučevale pred-

ce, znani govor v prid okupaciji, ki ga je imel leta 1942, pa je bil samo »ena oblika sedanje evropske ideje«.

Sodniki so premišljevali samo dve uri. Guérard je bil obsodjen na pet let zapora, pogojno. Morda je res, kar je zapisal neki pariški list, in sicer, da je bil najboljši Guérardov advokat čas, morda pa je še bolj res, da je mila obsodba posledica spremenjenega časa...

cev in 2 milijata — večinoma, ker so javno oporekali vladni politiki rasne segregacije. Najvišja kazen za prestopke je smrtna obsodba.

Tri dni kasneje je Gideon Andrew Keyser, znan nacionalist in osebni tajnik ministrskega predsednika Johannesa Strijdema priznal pred sodiščem, da je imel spolne odnose s črno. Na zapleten procesu je bil obsodjen na štiri mesece zapora in štiri udarce z bičem.

Bulganin dobiva tudi drugačna pisma. Dvanajstletna deklica iz neke zahodnonemške vasi je poslala sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganiču naslednje pismo:

»Nad vse spoštovanj gospod: osrečite našo družino in osvobodite našega očka.«

Slo je za 44-letnega bivšega nemškega vojaka, ki so ga leta

vsem skupne probleme, v glavnem turizem, da pa bodo razpravljale tudi o vprašanju miru in o splošni blaginji na svetu.

Omenjene štiri države imajo skupaj 51.902 prebivalca.

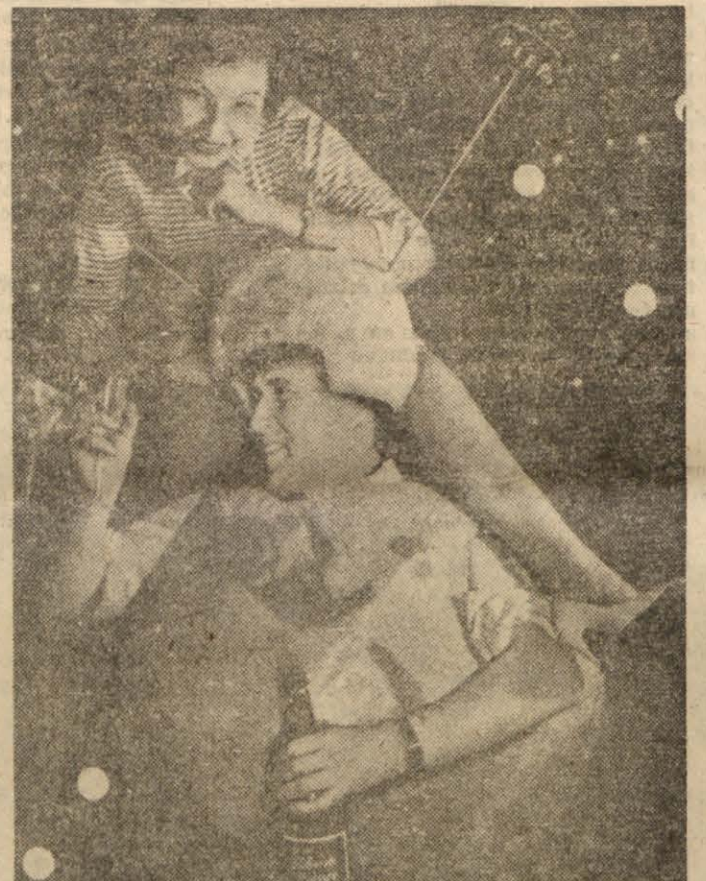
quesu Guérardu, ki so ga časopisi krstili kot zadnjega visokega lavalovca. Guérard je bil Lavalov glavni pomočnik. Leta 1944 je ušel v Španijo in ga je francosko sodišče obsodilo na smrt v odsotnosti. Pred tremi leti pa se je prostovoljno predal francoski policiji. Na drugem procesu so francoski sodniki mirno poslušali njegov zagovor: nabavljanje pušk za boj proti partizanom je bila samo zvijača, ki naj bi zamotila Nem-

Nevaren koncert

Mlad finski dirigent, Paavo Berglund, si je prejšnji teden na koncertu v Helsinkih zlomil vrat. Berglund ima navado, da daje takt v forte odstavkih z glavo. Na sporedu je bil klavirski koncert Uska Merilainea, ki ima precejšnje število forte odstavkov. Ko je dirigent med forte odstavki pogledal proti solistu, je začutil ostro bolečino v tilniku. Koncert so prekinili. v helsinkski

bolnišnici pa so mlademu dirigentu, ki mu sicer napovedujejo sijajno bodočnost, dali vrat v mavec.

Južnoafriška provica

Po trinajstih mesecih preiskovalnih razprav v Johannesburgu, so južnoafriške oblasti dokončno obtožile 95 ljudi, 58 črncev, 18 Indijcev, 17 bel-

cevi in 2 milijata — večinoma, ker so javno oporekali vladni politiki rasne segregacije. Najvišja kazen za prestopke je smrtna obsodba.

Tri dni kasneje je Gideon Andrew Keyser, znan nacionalist in osebni tajnik ministrskega predsednika Johannesa Strijdema priznal pred sodiščem, da je imel spolne odnose s črno. Na zapleten procesu je bil obsodjen na štiri mesece zapora in štiri udarce z bičem.

Bulganin dobiva tudi drugačna pisma

Dvanajstletna deklica iz neke zahodnonemške vasi je poslala sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganiču naslednje pismo:

»Nad vse spoštovanj gospod: osrečite našo družino in osvobodite našega očka.«

Slo je za 44-letnega bivšega nemškega vojaka, ki so ga leta

Zadnji lavalovec pred sodiščem

Ko so prve mesece po vojni v Franciji obračunavali z izdajalci, so imeli z njimi kaj malo potrpljenja. Uradni podatki, ki so nemara pomanjkljivi, pravijo, da so postrelili brez obsodb 8.348 kolaboracionistov, nagla sodišča pa so obsodila na smrt 1.325 izdajalcev. Prejšnji teden pa je francosko vrhovno sodišče sodilo Laval-

SVET, KI V NJEM ŽIVIMO

„Naše“ in „moje“

Človeška narava ima neko lastnost, ki je pravzaprav čudna in hkrati blagodejna. Kako zelo nas zaboli, če nam umre bližnji sorodnik ali dober prijatelj! Kako resničen in globok je strah, ki ga občutimo, ko stojimo na spolzki mokri skali, pod nami zija prepad, odreveneli prsti pa le še s skrajnim naporom zadržujejo premrlo telo, da ne pritisne z vso težo na gumijaste podplate, ki se oprijemljejo roba ozke zaledene police. Kako resnično strašna je zavest, da se lahko nasekani rob vsak hip okruši, gumijasta rebra zdrsejo, mi pa — z vsem svojim življenjem, z štehtimi preteklimi trenutki spreminjajočih se čustev in hotenj, z vsemi mislimi, ki jih nikoli nihče ne bo spoznal — omahnevo v eno samo padanje, o katerem tako jasno, tako nepreklicno vemo, da se lahko konča samo na cilju z imenom Nič.

In vendar: ko nas rešijo klmi in vrvi, ki jih pokličemo na pomoč razum, groza ni več tako neposredna. Za nami je. Pozabili smo nanjo.

Nekaj ne povsem enakega, pa vendarle enakega, se godi z nami vsemi. Nad našimi glavami visi grožnja, ki ni mogoče nič manj neposredna kot tista, ki nam je preti po poti nad prepadi. Spominjam se strahotne vizije, ki jo je na rotacijskem papirju s črnimi tiskarskimi znamenji naslikal neki Hans Daidler. Jaz, Nekdo, neki človek X, stojim ob oknu in gledam skozenj; gledam čudoviti cvet, prekrasni cvet, kakršnega je videlo le malo človeških oči. Imenuje se Fosforescirajoči oblak. Cvet raste in se širi. Morilski žarki sevajo iz njega. Vem, da bo vsak hip prodrli skozi zrak in šipe. Tu je moje stanovanje. Na polici stoji knjige, moji nemi, tihi prijatelji iz tisoč samotnih ur. V sobi poleg moje ležita žena in otrok. Mirno spita. Stopi k njima, prebudi ju, objemi ju še zadnjikrat. A čemu. Tu prihaja Fosforescirajoči oblak, velikanška, požrešna, strupena goba. Atomaska goba. Moj sovražnik je kakor tvoj in njegov — naš sovražnik. Se teh nekaj tihih, razločnih, z vsem bitjem vsrkanih trenutkov. Nič več...

Pretresljiva vizija. Morda vizij prenapetega književniškega razuma, bi rekel kdo. In vendar, ali si upaš trditi, da ni osnove za takšne vizije?

Ne, ne upam si trditi; a kaj bi si prezgodaj grenil življenje. Čemu naj mislim na črni ali svetli »jutri«, ko mi trka na duri skrbi polni »danes«? Ženo imam in otroka. Kako naj živim drugače in mislim kakor včeraj in predvčerajšnjim. Iste skrbi me tarejo kot včeraj in enako se jih bom ubral kot včeraj. Tu ni nobenega »velikega sovražnika«, nobenega Fosforescirajočega oblaka. So samo majhni sovražniki, ki utrjujejo duha, krhajo ostrino razuma in spreminjajo veliki problem, ki bi bil »naš«, v tisoč majhnih, pritlikavih problemov, ki so »moji«, »troji« in »njegovi«. Majhni problemi: kaj jesti, kaj obleči — in, naposled, v kaj verovati?

Za vsakogar so ti problemi (majhni, kadar jih gledamo z našimi skupnimi očmi) veliki, pomembni, skoraj vseobsejni. Kadar jih rešuje, se mu zdi, da se ubada z veliko, pomembno, vseobsežno nalogo. In vendar: ali je rešeno kaj velikega, kadar je rešen tak majhen problem? Vsi »naši« problemi so ostali prav takšni, prav tako nerešeni, morda celo nenačeti, kakor prej.

Zdi se, da velja pri tem za narode in države nekaj podobnega, če že ne enakega, kot za posameznike. Kako naj si sicer navadna, preprosta človeška logika razlaga dejanja, ki neposredno ali posredno dajejo viziji Nemca Daiderja tako grozljivo resničen odtenek?

Dva visoka državnika si dopisujeta iz dveh zelo oddaljenih mest. Razdalja med njima je raznolika. Fizična, pa tudi duhovna. Nád Atlantikom drvojo letala zdaj v to, zdaj v nasprotno smer, zdaj s temi, zdaj z drugačnimi znamenji. Poslanice si sledijo: zdaj v cirilici, zdaj latinski. Spremljajo pa jih upi mnogih malih, navadnih ljudi, ki kljub vsakdanjim, majhnim skrbem še niso pozabili na tiste velike, skupne skrbi; kdo ve, ali je zgodovina sploh že zabeležila pisma, ki bi hkrati vplivala na toliko človeških usod.

Dopisujeta si, se »načeloma strinjata«, a se dokončno ne sporazumeta. Niti o tako majhni stvari ne, da bi se sestala in se morda tako preprosto, neposredno, brez kurirjev, diplomatov, vpludnostnih fraz in skritih sumničavih pogovorila o tistem, kar ju tare. Saj imata kljub razlikam mnogo skupnega. Oba nosita odgovornost, ki jo nalaga opravljanje najvišjih dolžnosti v stomilijonskih državah. Oba se srečujeta s podobnimi težavami, s podobnimi zaodseženji po uspešno opravljeni državniški nalogi...

A dopisovanje se nadaljuje. In čeprav sta se sporazumela usaj o tem, da pred najvišjim sestankom ni nujno potrebno srečanje njuhni — in drugih pomočnikov, zunanjih ministrov, se njujni mnenji o samem sestanku še daleč nista uglasili na isto višino. Casopisni komentatorji pa stojimo pred nehalnežno nalogo: narediti zanimivo nekaj, kar je že dolgo izgubilo čar in privlačnost novega. Izbrpali smo že malo manj kot vse možnosti; in zdaj nam ne preostane drugega kot to, da zavijamo poročila o novih pismih v oguljena oblachla suhe časnikarske govornice.

Svet se je precej naveščal večnega izmikavanja in terciarskega skrivanja za neka načela, ki naj v resnici le prikrivajo potegovanje za lastne majhne, »moje« interese. Saj se včasih dozdeva, da se bomo res kmalu morali strinjati z grenkimi besedami, ki jih je ameriški predsednik zapisal v svojem zadnjem pismu:

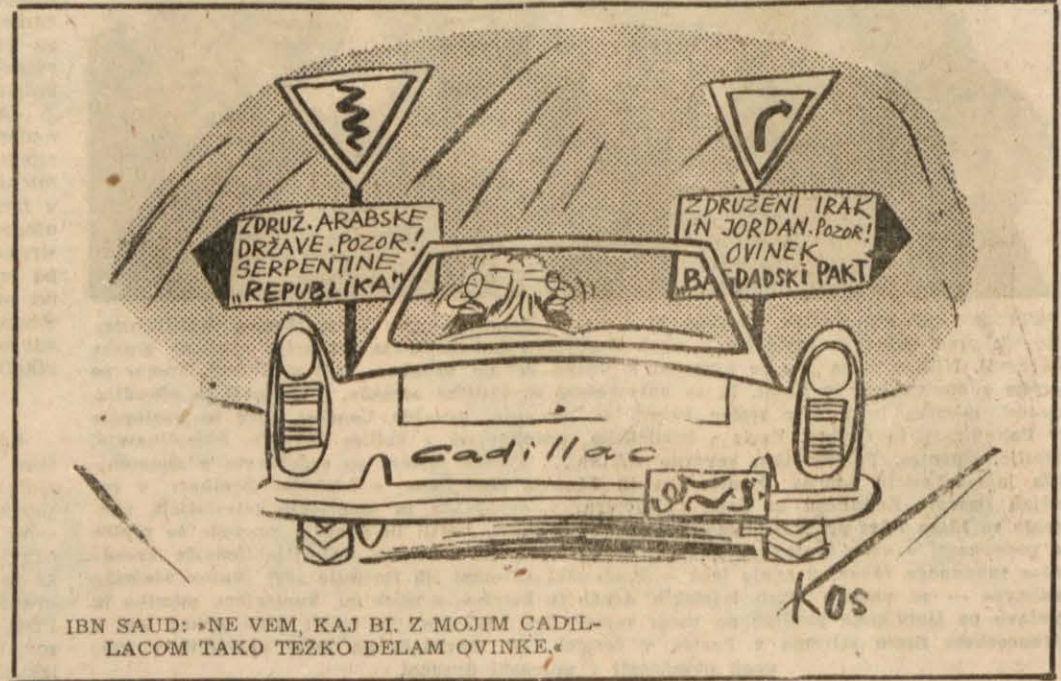
»Začenjam se vpraševati, ali bomo sploh kaj dosegli, če bomo drug drugemu še naprej pisali samo pisma. Ne morem se iznebiti občutka, da moramo poiskati druga pota, če hočemo, da bosta naši državi izboljšali medsebojne odnose, namesto da nadaljujemo javno razpravo, ki se venomer ponavlja.«

Tisti »naši«, skupni problemi pa ostajajo takšni, kakršni so bili poprej. Ne le tol celo večji in nevarnejši so. V našem prosvetljenem stoletju se dogaja, da uprizarja majhna, »moja« maščevalnost, slepa, pritlikava, sebična povampirjena strast pokole sto in sto ljudi na tunizijskem pesku! In da v bistvu prav tako majhna, »moja« sebičnost podpihuje plamene bodisi nacionalističnega bodisi kakršnega drugačnega ognja na Srednjem vzhodu, v črni Afriki, Indoneziji in marsikje drugod!

Vizija Fosforescirajočega oblaka pa dobiva vsak dan bolj določne obrise. Kakšen paradoks; jasni jih tisto najvišje, kar ima človek: razum in sla po spoznavanju, raziskovanju.

Res je treba novih poti. In še kako jih je treba! Utegnilo pa bi se zgoditi, da bi res zapustili stara pota, preden bi našli nova. Zavoljo tega je morda vendarle bolje, da nadaljujemo po starih — a nekoliko manj pridržano, in nekoliko manj mislimo o »mojem« in več o »našem«. Kajti če nas pelje »naša« pot v pokrajine, ki njih možnosti sploh še ne slutimo, je o tem, kakšna je zadnja postaja »moje« poti, malo dvoma. Izbitre ni dosti.

DUSAN DOLINAR

IBN SAUD: NE VEM, KAJ BI Z MOJIM CADILLACOM TAKO TEZKO DELAM OVINKE.

V KENNEL CLUBU

v Državi rdečega kamna

Dogajalo se je v Denverju, razkošnem ameriškem mestu ob vznožju Skalnih gora. V mestu s pozlaćenimi cerkvenimi kupolami in hišami, katerih zunanje stene ponoči osvetljujejo tisoči žarnic.

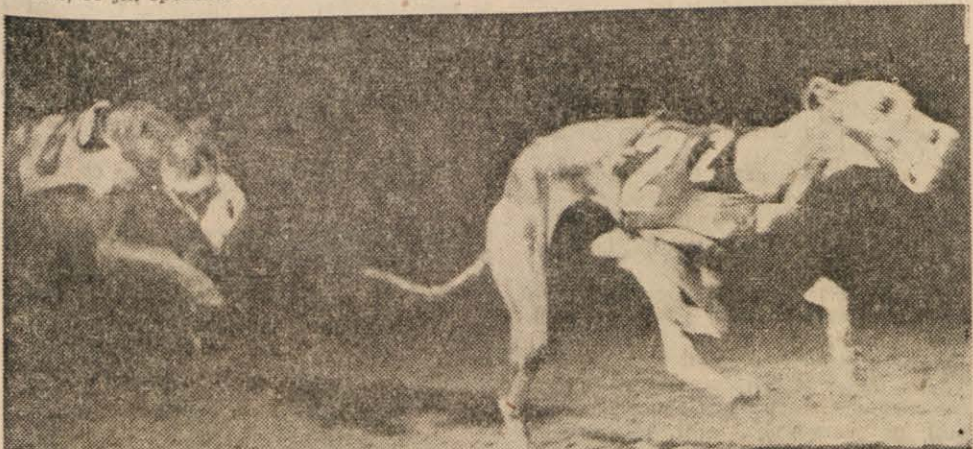
Denver je glavno mesto države Colorado. Tako so imenovali gorato pokrajino ob zgorjem toku reke Rio Grande španski osvajačji. V našem jeziku bi to pomenilo Deželjo rdečega kamna.

Njen simbol ni orel ali lev ali kakšna druga zverina, ki se pogosto še danes reži z grbov evropskih držav v posmeh stari slavi tja v brk od utrjenosti preplašenim državljanom. Njen simbol je čisto navadna sončnica.

»Denver Post«, najbolj razširjeni časopis v državi, prinaša vsak dan v podnaslovu k vremenski napovedi besedilo: »Živeti v Coloradu je privilegij.«

V Denverju pijejo pivo, ki je »skuhano v čisti, nebesno modri vodi iz nedrži Skalnih gorovja«. Tam je doma tudi Mamie, Eisenhowerjeva žena, nekje v njegovi okolici pa živijo starši letošnje ameriške lepote kraljice. Tam je živel tudi »mother Gabrini«, prva in edina ameriška svetnica.

Poleg teh »svetih« Denveritov — tako se meščani s ponosom nazivajo — je Denver dal svetu tudi fanta, ki je minimalno letalo z lastno materjo, da bi se dokopal zavarovalnice. Peklenski stroj je eksplodiral in prvi del načrta je potekel v ređu; pri izplačilu pa se je zataknilo. Fant je končal na električnem stolu. Ta zločin je Denverite presunil in še danes jih je sram. Prav nič pa ne bodo zamerili, če jih spomnite tudi na tistega njihovega someščana, ki je ženo zaprl v hladilnik in potem »malce pozabil« nanjo. Splošni napredek nudi pač nove možnosti.

»Teci, pet, teci! Psi napenajo vse sile, da bi dohitehi vabljivega umetnega zajca. Hitreje ko tečejo, hitreje jim uhaja.«

Tistega dne, ko sem prišel v Denver, se v mestu ni zgodilo nič posebnega. Nekaj dni poprej je sicer pet farmarjev iz Kansasa izropalo eno izmed mnogih bank, toda na to so ljudje že pozabili. Istega dne je prišla v mesto tudi pevka in igralka Doris Day, da bi prisostvovala premieri svojega filma »Dekle v pidžami«. Razen tega pa je v mesto zabodli tudi samotni jelen, skočil skozi troje izloženih oken, brez uma divjal sem in tja, naposled pa so ga vsega utrujenega Denveriti ob neki ograji ubili. Pevka Doris je imela pač smolo, ker je morala ubogemu jelenju prepustiti precejšnji del publicitete.

Zame osebno je bilo najbolj razburljivo doživetje vožnja z vagončkom v Illichevem zabavnem parku. Illica bi smeli podpisati tudi Ilič, saj ga tam mnogi poznajo kot dobrega rodoljuba. Pri vožnji sem na lastni koži občutil, kako zelo radi imajo Američani strah, grozo in znoj. Ne vem, kaj me je pretotilo, da sem sedel v dvosedežni vagonček, ki ga je veriga kmalu potegnila po tračnicah visoko pod oblake, kot se mi je zdelo. Potem je pričel nenadoma naglo padati proti zemlji; in pri tem nisem izgubil zavesti, kakor bi bilo pričakovati, pač pa pogum, da bi še nadalje s čutili sledil peklenški poti gor in dol, ki je bila dolga le kak kilometer, trajala pa je kar predolgo za navedeno dolžino in hitrost.

Tam je bilo še dosti drugih umetnih in vragolij. Nekateri so bile gotovo prijetnejše kot ta, vendar me je minilo veselje do preizkušanja. Razen tega sem se naučil ceniti dolar. Še bolj me je mikalo plesišče, pa si

stebričkov. Za vsakim je stal mlad fant v rdečih hlačah in modri srcaji in prodajal vsakovrstno pasjo literaturo.

Glen mi je pripovedoval, da imajo stari obiskovalci izdelane posebne sisteme, po katerih stavijo. Vsako leto izidejo nove izpopolnjene izdaje knjig o načelih, ki naj bi se jih ljudje posluževali pri stavih. Da bi jih uspešno razumeli in uporabljali, je nemalokrat treba znati višjo matematiko in statistiko, pa tudi verjetnostni račun.

Najnižja mogoča stava na enega psa znaša dva dolarja. Pri tem lahko stavite na »wins«, kar pomeni, da mora biti vaš pes prvi na cilju. Tu je dobiček največji. Nižja oblika stave je »show« (pes se izkaže). Da stavo dobite, mora pes osvojiti prvi ali drugo mesto. Tretja oblika je »place« (pes se uveljavi). Stavo dobite, če je pes prvi, drugi ali tretji. Ker teče v vsakem krogu redno devet do

enajst psov, na »place« ni težko zadeti. Seveda pa je dobiček razmeroma majhen.

Na Glenovo pobudo sem kupil listek za dva dolarja na »wins« pri psu številka sedem. Glen je nakupil več listkov, potem pa me je odvedel med prerivačice se množico na široko polmesečno tribuno. Od tod sem si lahko ogledal prostrano, z visoko ograjo obdano dirkališče.

Pogled mi je obvisel na traktorju, ki je z različnimi priključki ročno rahljaj in izravnava široko, ovalno, močno razsvetljeno pešeno tekmovalno stezo. Proga se je vila nekaj sto metrov ob notranji strani ograje. Na levi spodaj je bilo enajst med seboj spojenih pasjih hišic z linami na vratih.

Na nizkem, z rdečimi blazinami preoblečenem odru spodaj pod tribuno je udarjala modro uniformirana godba na pihala, na vmesnem prostoru pa so nastopale okrašene zelene lesene osmerovprege, ki so jih vlekli poniji. Vozniki s perjanicami in v srednjeveških oblačilih so nekajkrat mojstrsko obrnili vprege skoraj na mestu. Njihovi dolgi biči so se lestekali v zraku. V zasenčenem prostoru sredi tekmišča so bile vprege videti kot vozovi svetega Elije.

Po nekaj obratih so se vprege umaknile. Luči ob tekmovalni stezi so ugasnile, prostor pred tribuno pa se je mračje osvetlil. Godba je udarila »Rumeno rožo iz Texasa«, popularno koračnico z značilnim tara-ra-ta-ta-tara-ra-tam-tam na začetku. Tisti hip je z leve strani tribune prikoralo dvanajst fantov z belimi čepicami, v tesnih dolgih črnih hlačah, rdečih srcajih in zelenih nprsnikih. Vsak je vodil na vrvič s številko zaznamovanega psa. Ob koncu parade so živinodravnik si enkrat pregledali tekmovalce.

Sedaj so pritisnili na blagajne vsi, ki so doslej omahovali. Ljudje na tribuni so se trumoma dvignili in pohiteli pred blagajne.

S tovarišem sva se pomaknila k ograji okrog dirkalne steze. Tam me je predstavil svoji materi in neki njeni prijateljici, sam pa se je prav nanaglo izgubil. Potem mi je mati pojasnila, da ima Glen svoj »plan«, sistem pri stavi, ki ga bržčas ni hotel izdati slučajnemu opazovalcu.

NEKAJ MINUT PRED DVAJSETO
Nekaj minut pred dvajseto je zvočnik opozoril: »Se tri minute za nakup listkov.« Ljudje so se podvzivali k ograji, za njimi pa

dejevstev. Kapetan Mladen jih je študiral z vseh strani.

Kakšne posledice je moglo imeti takšno prijateljstvo? Sodelovanje? Morebiti.

To je bilo treba šele ugotoviti. Sled je bila brez dvoma tu. Pomembna sled.

Previdno in premišljeno je bilo treba napredovati. V preiskovalčevih rokah se je zbiralo čedalje več niti. Z njimi je bilo treba zelo oprežno ravnati, da se ne bi potrgale ali zapletele. Mladen je čutil, da je že na dosti bolj trdnih tleh. Zato je lahko razširil načrt za preiskavo.

NEKAJ, KAR NA PRVI POGLED NIMA NIO OPRAVITI S PREISKAVO

Preiskovalec ne sme pozabiti na malenkosti. Celo tedaj, kadar zasleduje popolnoma jasno razvidno sled. O malenkostih je treba razmišljati. Tudi takrat, kadar ne obetajo dosti. Malenkosti se včasih spremenijo v zelo pomembne reči. Preiskovalec včasih opusti svoje jasno sled in se ukvarja s čim drugim. Pozneje se vrne k njej s kakim dragocnim podatkom ali pa vsaj z novo izkušnjo.

Nekega dne je kapetana Mladena obiskal državljani Ivan T. Mladena ga je bil spoznal šele pred kratkim.

— Prišel sem — je rekel Ivan T. — da bi ti povedal nekaj važnega, kar te bo morda zanimalo. Neki propadli študent Mirko S. ima, kakor se mi zdi, precej napoleondorjev. Vede se zelo sumljivo. Skrivnostno. Nekako je zvedel, da imam prijatelja pri ljudski oblasti. Odtlej se vztrajno smuka okoli mene.

— Ali je končno odkril smuka? — je vprašal Mladen.

— Prav večerj. Prosil me je, naj mu najdem zvezo, ki bi mu pomagala rešiti iz zapore unsovca Bartiča. Če mu bom storil to uslugo — je rekel — mi bo dal nagrado v zlatu. Takole mimogrede mi je pokazal dva zlatnika.

Kapetan Mladen je dal nadzorovati Mirko S., čez nekaj dni pa je potrkal na njegova vrata z ukazom o aretaciji in preiskavi stanovanja. Podatki, ki jih je bil v tem času nabral, so pričali o tem, da se je študent ukvarjal z nekakšnimi nečistimi posli. Čeprav bi bil Mladen lahko prepustil ta primer drugim, tega ni hotel storiti. Sam bi se bil rad prepričal, za kaj pravzaprav gre.

— Dober dan! — je rekel Mladen, ko je Mirko S. na stečaj odprl vrata.

Stanovalec je zmeden odzdravil. Prihod treh oficirjev OZN ga je očitno zmedel.

— Ali ste vi Mirko S.?

— Da, to sem jaz.

— Imam ukaz, naj vas aretiramo in preiščemo vaše stanovanje.

— Ne razumem! — je nasprotoval. — Jaz sem državljani, ki mi ni mogoče ničesar očitati. Sicer pa izvolite vse preiskati, pa se boste sami prepričali, da pri meni ni ničesar, kar ne bi bilo dovoljeno.

— Kako pa veste, da upamo najti pri vas kaj nedovoljenega?

— Pa, — se je Mirko S. še bolj zmedel — pa to sem sklepal iz vašega ukaza o preiskavi stanovanja.

— A tako! — je rekel Mladen. Ni pokazal, ali je zadovoljen z odgovorom ali ne.

Preiskovali so pazljivo in natančno. Se ni potekla ura, ko je eden Mladenovih tovarišev privlekel iz dimnika pri peti majhno okroglo škatalo. Odprl jo je in izločil vsebino na mizo. Mirko S. je bil še bolj bled kot prej.

V škatali je bilo nekaj papirjev, ki so bili zviti in povezani z vrvič. Mladen je razvezal oмот, ga odprl in pokazal Mirku.

— Kakšne šifre so to?

— Odgovora ni bilo.

— Povejte mi, kje je pradijski oddajnik! — je mirno nadaljeval Mladen, ki je še zmerom držal z nekakšnimi številkami popisani papir. — Tako ali tako ga bomo našli. Bolje bo za vas, če nam prihranite trud.

Tisti, ki mu je veljalo vprašanje, ni odgovoril.

Nekaj minut pozneje so našli še eno škatalo. V njej so bili napoleondorji. Petdeset zveznih cekinov, ki so se kotajili pred očmi njihovega preplašenega lastnika. Mirko S. je izgubil veselje do nadaljnje boja. Vstal je in brez besed odpeljal Mladena iz sobe. Tako se je končala tudi preiskava.

Pri propadem študentu prava in gestapovskemu agentu Mirku S. so našli še radijsko postajo, šifro, napoleondorje in šop dolarskih bankovcev. Tako se je končala njegova vohunska kariera.

Naslednjega dne je kapetana Mladena obvestil neki drugi preiskovalec, da so v neki dolinici pod Zagrebačko goro našli zemljanke; kaj je v njej še niso odkrili. Našli so tudi človeka, ki bo pokazal, kje je; vendar bo treba vzeti s seboj vojaške tehnike, da jo bodo odprli. Mladen se je odločil, da jo žel z njimi.

Najprej so blokirali ves prostor do dve sto metrov okoli zemljanke, potem pa so vojni tehniko spretno odgrnili zgornjo plast zemlje.

— Zaboji! — je rekel neki tehnik.

Res se je pokazal velik zaboj, prevlečen z zaščitno maso.

— Ne dvigajte! — je ukazal Mladen. — Izvlekl ga bomo z vrvo z varne daljave. Utegnil bi biti zaminiran.

V zaboj so zataknili kljuko, napeljali vrvo do kakih petdeset metrov oddaljenega zaklonišča in jo pričeli vleči. Ko je bil zaboj še kakih pet ali šest metrov od zemljanke, so prenehali vleči.

— Kdo je bolj vitez: lepoteča ali pes? Vendar za lepotečo menda ne velja tisto, kar velja za psa: »Ti psi bi se sramovali, ko bi vedeli, kako malo so podobni svoji lastni vrsti.«

— Drobnja glava, močan prsnik in dolge noge... Pes na sliki pa je eden zmagovalcev na dirkah v Kennel Clubu.

— Da, — se je strinjaj Mladen. — V samostanu. Vendar pa se pojavlja drugo vprašanje, ko niti ta predpostavka še ni potrjena. Ali je zlato še vedno tam, kamor so ga skrili, ali so ga prenesli že kam drugam?

— Mladen, treba bo paziti, — je resno spregovoril polkovnik Ivica. — Za tem nekaj tiči, a napredovati je treba počasi. Nobenega prehitavanja. Ze vnaprej te moram opozoriti: na preiskavo v samostanu ne smeš računati. Ze tako jih je v Zagrebu precej. Popolnoma nedvoumno moramo vedeti, da bomo v samostanu nekaj našli. Samo v tem primeru.

— To mi je popolnoma jasno. Omeniti sem hotel samo to, da se mi zdi potrebno usmeriti preiskavo proti zagrebškim samostanom.

— Prav. Zdi se mi, da nisi na napačni poti. Česa drugega, menim, se ne bi splačalo lotiti. Dejstvo, da je zlato znotraj naših meja, poraja vprašanje: čemu naj bi to zlato služilo? Tovariši, ki raziskujejo delo nekaterih ilegalnih ustaških organizacij, so ugotovili, da se okrog zagrebskega nadškofijskega ordinariata zbirajo najrazličnejši sovražni elementi. Prav v zadnjih dneh so odkrili nekaj skoraj neverjetnih reči...

— Torej, tovariš major — paziti na samostane?

— Paziti na samostane!

DVA MAMERTA

Paveličeva država je imela velikanski, močno razpreden policijski aparat. Vsa oblast pravzaprav ni bila nič drugega kot policija v najrazličnejših inačicah. V tem velikem stroju je bilo mnogo obveščevalnih vej. Med njimi je posebno mesto zvezal vojaški obveščevalni odsek, ki ga je vodil ustaški nadporočnik Branko Figurić. Drugi, nič manj pomembni odsek je bil tako imenovani antikomunistični odsek, ki ga je upravljaj zloglasni Krešimir

Suklje. Oba sta se 1945. leta znašla v zaporih OZNA.

Mladena je zanimalo nekaj reči. Med drugim: kateri duhovniki so delali za ustaško obveščevalno službo. To je bilo pri njegovem primeru izredno pomembno. Duhovniki, ki so se podali v umazane posle z ustaši, so bili pripravljani na vse, tudi na največje umazanje. Govorilo se je, da ima Figurić najmočnejšo obveščevalno mrežo prav na Kaptolu. Za Sukljeta je veljalo isto. Stevilne priče in izpiski iz odkritih tajnih arhivov so obema ustaškima obveščevalcema onemogočili zanikati nekatere reči, za katere sta se odločila, da bosta o njih trdno molčala.

Mladen je najprej pozorno prebral Figurićev zapisnik, potem pa se je lotil Sukljetovega. Tu je bilo zabeleženo, da je frančiškan fra Mamerto Margetić delal kot obveščevalec za Sukljetov antikomunistični obveščevalni oddelek in da mu je naredil nekaj neprecenljivih uslug.

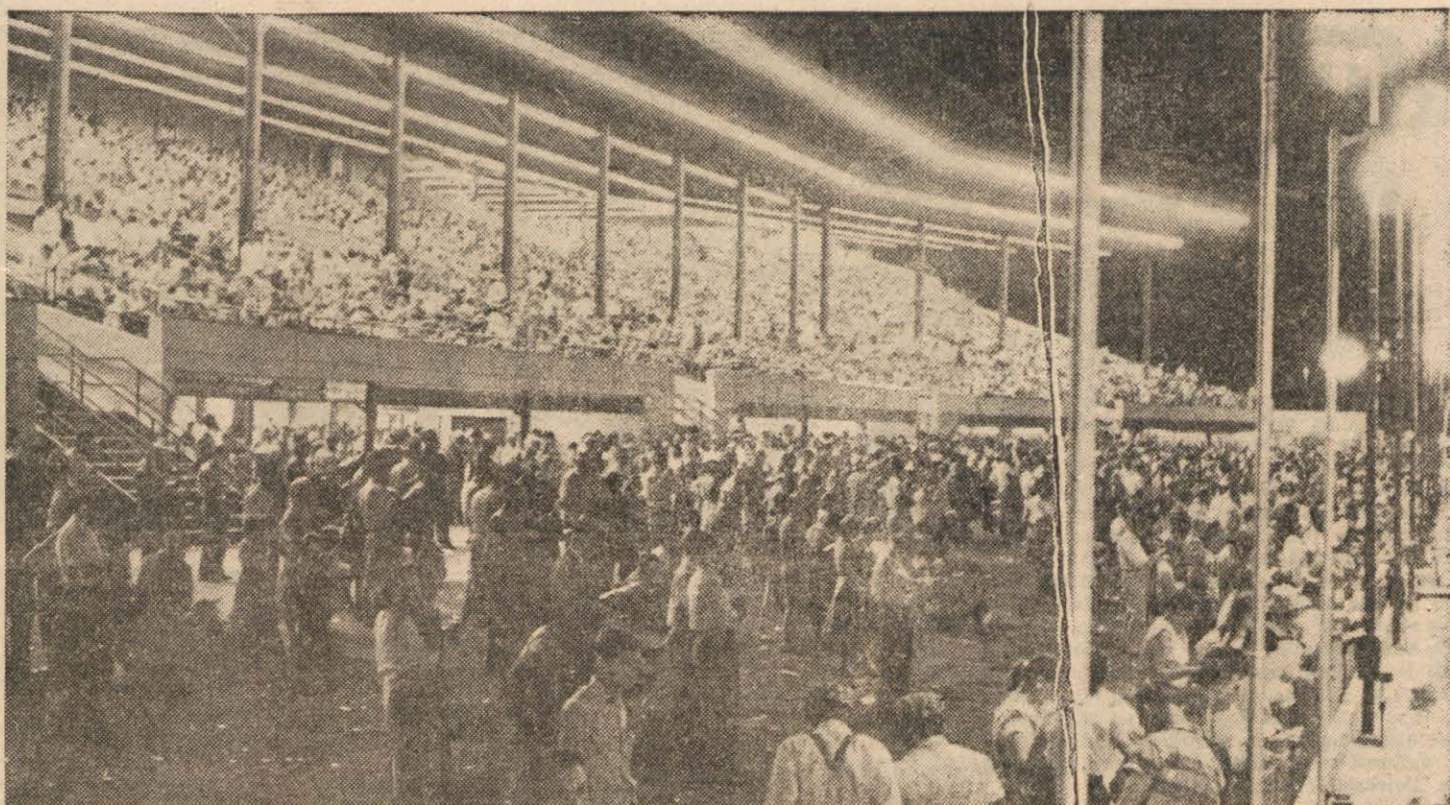
Mladen je nekaj časa premišljeval, potem je tiho zažvižgal. Slušal je bil, da ob stajata dva Mamerta — prvi duhovnik, drugi pa laik. Duhovnik je bil baje pobegnil v Italijo, medtem ko se je laik mudil v Jugoslaviji.

— Čudna zadeva, — je pomislil Mladen. — Dva bratra z istim priimkom, to je možno. Ampak isti priimek... Ali ne tiči nekaj za tem? Vsekakor je treba to preveriti, ker je vsekakor precej dvomljivo, ali res živi kak dvojniki.

Fra Mamerto-laik je bil dober prijatelj patra Glavaša. Glavaš je bil ustaški funkcionar, doktor teologije in zelo domišljav. Fra Mamerto pa je bil, kot smo že omenili, samo redovnik-laik.

— Kaj je moglo zblizati agenta UNS fra Mamerta in patra Glavaša? — je premišljeval Mladen. — Glavaš ni posvečal pozornosti niti dosti pomembnejšim ljudem.

Preiskovalec ne sme prezreti takšnih

Takšen je pogled na tribune Kennel Cluba pred začetkom dirk. Še nekaj minut in množica se bo zgrnila k ograji ter pridržala dih.

so ostajali zmečkani papirnati kozarci in »shot dogs«, hrenovke. Postavni, pisani fantje s psi so že stali pred kolibami.

Spet je spregovoril zvočnik: »Se eno minuto in tisti, v katerega zaupate, bo prišel.« Fantje so naglo zrinili pse v kolibe.

Potem je večina luči ugasnila. Godba je prenehala igrati. Mrežasti zapahi na blagajniških okencih so zažvenketali.

Na nasprotni krivini dirkališča se je tedaj sprožila palčasta naprava, ki je nosila na koncu umetnega, belo osvetljenega zajca. Zajec se je premikal vse hitreje, dokler ni sredi proge na črti pasjih hišic dobil stalne hitrosti. V mrtvaški tišini je rekel zvočnik: »Sedaj prihaja vaše Upanje.« (It comes Thrusty.)

Množica je bila nema. Vse oči so visele na zajcu.

Tedaj so se vrata na pasjih kolibah avtomatično odprla. Gruča psov je zdrvela in se pričela raztezati v daljšo nepravilno vrsto. Neka ženska je zavpila: »Five, go, go! (Pet, teci, teci!)

Kot bi odletel pokrov s kotla s stisnjeno paro! Množica se je stresla kakor po nezavesti, vzvalovila, in kakšna minuta je potekla med strahnim vpitjem, odrezavimi vzkliki in pretečim režanjem. Ljudje so rjove rotili pse in jih s prizadevnimi, besnimi kretinami izpodbujali. Le manjši del je ostal nem, drgetajočih nosnic in spreminjajočih se izrazov upa in obupa na obrazih.

Glenova mati se je nekajkrat prekrizala. Ko je komaj na zadnji tretjini proge pes št. 7 pričel naglo prehitevati psa št. 5, ki je vse dotlej vodil, ji je prijateljica pomolila pred usta štiriperesno deteljico. Žena je v dva ali trikrat nervozno pobjubila, potem pa je vzdihnila z neskončnim olajšanjem. Prekrizala je roke na trebuhu in se blaženo smehljala. Psu številka sedem je bilo zagotovljeno prvo mesto.

Za postavljenim ciljem je zajec izginil, kot da bi se bil vdrl v zemljo. Psi so se ustavljali in dvomljivo pogledovali, vohali levo in desno in se naposled prepustili svojim vodnikom. Napetost na obrazih množice je popustila, zvečine sta jo zamenjala jeza in skrb. Le iz nekaterih razgretih lic je sijalo veselo pričakovanje.

Godba na pihala se je spet oglasila. »O. K. Rose«, je vzkljnil za mano mlad črnec s kapo na glavi. Črnka v prilagajem se poluverju in v izživajoče tesni, srebrne lesketajočih se hlačah, z belo pobarvanimi lasmi in do gležnjev rdeče namazanimi nog je zarežetalo kot kobila. Tisti hip se je odprla vrsta okenc na izplačilnih blagajnah. Nad

tekmovališčem so zasijale neonske črke in številke, ki so razglasile zmagovalce in dobitke. Črnec in črnka sta se prišla za roke in stekla proti blagajnam. V nekaj minutah so tisoči dolarjev menjali lastnika. Velik del jih je šel tudi v blagajne Kennel Cluba.

V primeru, da nihče ni stavil na psa, ki je zmagal, so vse plačane stave last kluba. Precejšnji odstotek prometa pri stavih pa gre tudi v državno blagajno. Preostalo si porazdelijo obiskovalci. Kako, je odvisno od gesla »Kdo zna koga«, pa tudi od pasjih muh in zmagovalcev.

Psi pa vsačignega zajca nikoli ne ujamejo. Tega pač ne vedo in zato tudi ne izgubijo upanja. Kaj živijo takšno življenje, so se tudi sami spremenili. Sram bi jih bilo, če bi se zavedali, kako malo so podobni svoji pasji vrsti. Imajo predobno glavo, velikanski prsni koš in čvrste noge. Vse drugo, kar naj bi te dele vezljalo, je bolj nakazano kot resnično. Tak pes se prej požene za umetnim zajcem kot za slastno, topokrovno jerebico.

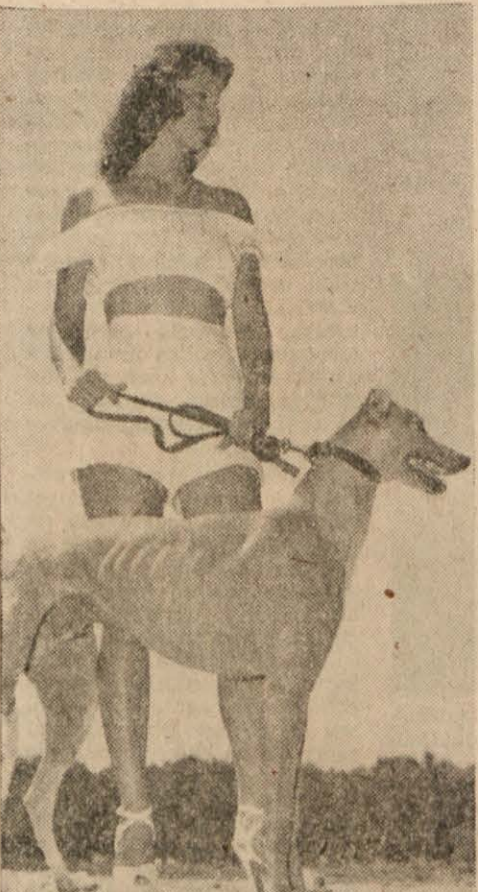
Kennel Club obično vsak večer kakih deset tisoč ljudi. Iri eni tekmi opravijo njegove blagajne kakih 100.000 dolarjev prometa, večidel z bankovci za dolar ali dva in s kovanci. Vseh šest, deset ali enajst tekem enega večera — da promet blizu milijona dolarjev.

V času pasjih tekem opusti ali izgubi zaposlitev vsako leto nekaj tisoč ljudi. Majhen začetni dobiček odpira tek in daje izpodbudo za višje in višje stave. Igralci sčasoma opuščajo stalno zaposlitev in si izmišljajo najrazličnejše sisteme. Da bi si vrnil denar, ki so ga izgubili pri stavih, se zadolžujejo pri znanjih. Vsak sistem pa rad odpove. Posebej tedaj, kadar igralec ne igra za svoj denar. Takšni ljudje se potem v kratkem času postarajo za leta.

Najprej pride do poloma v družini. Dolžnik se izmika pričlom, upniki pritiskejajo na ženo. Tedaj nastopi zadnja faza. Igralec se strezni ali pa se mora umakniti v tako imenovano družbeno ilegalo. V prvem primeru si mora precej prizadevati, da pride vse spet v stari tir. V drugem pa pelje najlažja pot v gangsterizem, kriminal in podobno.

Takšni so seveda skrajni primeri, ki pa jih niti ni tako malo. Pasje dirke v Denverju prinašajo Kennel Clubu milijonske dobičke, državnim blagajni prav tako milijonske takse, nekaterim spretnim spekulantom in poklicnim igralcem obogatitev, tisočim navadnih državljanov pa prazne denarce.

Marko Hlešič

Kdo je bolj vitez: lepoteča ali pes? Vendar za lepotečo menda ne velja tisto, kar velja za psa: »Ti psi bi se sramovali, ko bi vedeli, kako malo so podobni svoji lastni vrsti.« Drobnja glava, močan prsnik in dolge noge... Pes na sliki pa je eden zmagovalcev na dirkah v Kennel Clubu.

• Katera so glavna športna društva v Ljubljani in kakšni so njihovi naslovi? Rad bi se včlanil v eno izmed njih. Posebej se zanimam za namizni tenis, vendar ne vem, če sprejemajo v klube tudi novince?

LEON RAZBORSEK,
Ljubljana, Resljeva c.

V Ljubljani je več športnih društev, ki pa so različna po sestavi in številu članstva. Največja so SD Odred (Kidričeva 9), ZSD Ljubljana (Kolodvorska 39) in ASD Olympia (Gradišče 3). Vsa ta društva imajo več klubov in sekcij za različne športne panoge. Več panog gojijo tudi še pri Iliriji (Vodnikova 115), Slovnanu (Ob Ljubljanič), Krimu (Križevniška 2) in v nekaterih drugih društvih. Vsa našeta društva imajo tudi namiznoteniške enote, ki radi sprejemajo nove člane. Pri Namiznoteniški zvezi sta registrirana tudi NTK Ljubljanske mlekarne (Maistrova ulica 1) in NTS Radio (Tavčarjeva 17), sindikalnega moštvenega prvenstva pa se udeležujejo še mnoge druge sindikalne podružnice. Možnosti za vključitev imate torej na pretek. Poizkusite! Mnogo sreče!

EVGEN BERGANT
športni novinar

• Nedavno tega sem v tej rubriki z zanimanjem prebral odgovor na vprašanje o letalih bivšega jugoslovanskega vojnega letalstva. Prosim vas, ali bi mi lahko postregli s kakimi podrobnostmi podatki o bivših jugoslovanskih lovskih letalih domače proizvodnje?

ANDREJ JERICIC,
študent, Ljubljana

Domači konstruktorji so se v začetku 1932. leta na lastno pobudo odločili za konstrukcijo prvega domačega vojnega lovskega letala. Tako je najprej nastal podprti rameno-krilni enosedežnik IK-1. Njegova konstruktorja ing. Ljubo Ilić in ing. Kosta Sivčev sta svoje letalo konstruirala v tajnosti in njegov model prav tako na skrivnem preizkusila v aerodinamičnem tunelu. Po hudih ovirah in zavlačevanju (pritisak tujih letalskih fabrikantov) so po zaslugi šefa tehnične službe 1934. leta pri »Ikarus« v Zemunu vendarle zgradili prototip, ki pa se je zaradi napake preizkuševalnega pilota po nekaj uspešnih poletih raztrgal. — Naslednji model IK-2 je bil pravzaprav obnovljeni IK-1, le da je imel namesto platnene kovinsko prevleko kril. Tudi sicer je bila vsa konstrukcija kovinska. Opremljen s francoskim motorjem Hispano-Suiza 12 Yers (860 KM) je letel z največjo hitrostjo 433 km na uro v višini 4500 m. Čez krila je meril 11,4 m, dolg je bil 7,8 m, nosilna površina pa je znašala 18 m². Medtem ko je bil IK-1 oborožen le z 2 strojnimi cal. 7,92 mm, se je pri IK-2 povečala oborožitev še za 20-milimetrski top, ki je streljal skozi propelerjev stožec. Čeprav je prototip IK-2 uspel in tolkel svojega tedaj edinega tekmeca tako po oborožitvi kot po zmogljivosti, so pri »Ikarus« zgradili le eno poskusno serijo 12 letal za eno eskadrilo, medtem ko so licenčnega konkurenta — Hawker »Fury« — gradili v veliki seriji. Tuj kapital je bil pač močnejši od domačih konstruktorjev in proizvodnje!

Obema konstruktorjema se je pridružil še ing. Slobodan Zrnić z zamisljo sodobnega lovskega spodnjekrilnega enosedežnika z uvlačljivimi kolesi. Tako je nastal IK-Z, ne podprti spodnjekrilnik mešane gradnje (kovina in les). Lovce IK-Z je bil opremljen z 12-valjnim vrstnim motorjem (tekočinsko hlajenje) Hispano-Suiza 12 Yers-29 (920 KM), ki je pogajal trolistni kovinski vijak »Hamilton« s stalnim številom vrtljajev. Oborožitev je obsegala 20-milimetrski top Hispano-Suiza 404 skozi moto. in propelerjski stožec ter dve sinhronizirani streljanci cal. 7,92 mm. Lovce IK-Z je meril čez krila 10,3 m, težak je bil 2400 kg, pri zemlji je letel z največjo hitrostjo 421 km na uro, v višini 5450 m pa 527 kilometrov na uro. V višino 5000 m se je povzpeli v 7 minutah. Prototip lovca IK-Z so zgradili pri »Rogožarskem« ter po vseh uspešno opravljenih poskusnih voznjah zgradili le poskusno serijo 12 letal za eno eskadrilo. Toda medtem so kljub temu kupili eno serijo in še licenčno konkurenčnega angleškega lovca Hawker »Hurricane« ter serijo nemškega Messerschmitta Me-109E. Ker pa se je IK-Z v uporabi izkazal vendarle za boljše od vseh svojih konkurentov, so naročili še eno dvojno serijo IK-Z. Bilo pa je že prepozno, začela se je druga svetovna vojna!

TUGOMIR TORY,
Radio Ljubljana

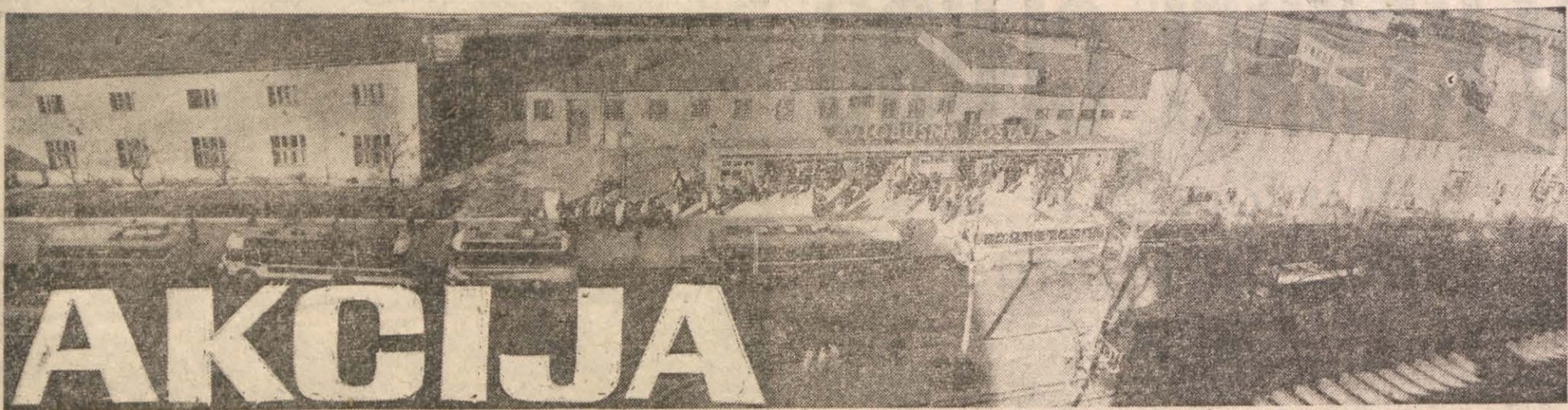
• Prosim Vas, da mi odgovorite na naslednje vprašanje: Koliko ljudi živi danes na svetu? Koliko jih je od tega bele, rumene in črne rase? Koliko jezikov govore? Koliko ljudi žije vzhodni blok, koliko zahodni in koliko nevtralni?

Strmolc Jože, študent
Ljubljana

Ne glede na to, da lahko dobite odgovore na ta vprašanja že v vsakem koledarčku ali statističnih priložnostih, naj izdamo skrivnost, ki bi jo sicer morali že vedeti:

Na svetu živi danes približno 2.700 milijonov zemljanov. Od tega je bele rase približno 1.300 milijonov, rumene 750 milijonov in črne 230 milijonov. Ostalo odpade na prebivalce, ki ne pripadajo nobeni od naštetih glavnih rasnih skupin n. pr. Malajci, Držav, ki jih je moč šteti za samostojne, je okoli 90; natančno število je nemogoče povedati vse dotle, dokler se ne zedinimo, kaj je država. Ali so posamezna kolonialna ozemlja države, ali je Azija država, ali je Ukrajina država itd.? Za število jezikov je še teže dati podatke, saj samo za Indijo nekateri viri navajajo več kot 200, drugi pa le 20 jezikov! Zadnji del Vašega vprašanja pa se nam zdi nekoliko čuden, saj taka »delitev« sveta ne temelji na resnični osnovi, ampak je samo plod nekaterih prevračenih glav. Navzlic temu poskušamo ugotoviti Vaši želji in smo izračunali takole: tako imenovani »vzhodni blok« naj bi štel okoli 925 milijonov ljudi, »zahodni« okoli 900 milijonov, »nevtralni« pa okoli 720 milijonov.

UREDNIŠTVO

AKCIJA

(Nadaljevanje s 1. strani)
Časa ne sme biti, saj nosi »naprodaj« razen svoje še najmanj 30 glav potnikov:
»Vem, da ne smem piti, ko vozim, v prostem času pa lahko tudi kaj popijem, tega mi ne more zabraniti nihče...«
Tega njemu in tudi drugim v zmernih količinah nihče ne brani.

Alcotest je zanesljiv
Prvi jutranji naval smo prestali. Do naslednjega avtobusa je bilo nekaj minut predka. Izkoristil sem priložnost in povprašal prof. Milčiča:

»Dovolite, ali ste kaj v sorodu z našim Ježkom?«
»Ja, jaz sem njegov starejši brat. Imam pa še mlajšega brata, psihiatra Leva. Oba sta mnogo bolj popularna od mene.«
»Oprostite za ta družinski intermezzo. — Kaj pa menite o Alcotestu?«
»Alcotest je zanesljiv pripomoček, s katerim ugotovimo, ali je voznik ali ne. Ta pomaga miličnikom na cestah, da lahko kar na cesti ugotovijo vinjenost voznikov in se tako izognejo marsikateri nevarnosti. Na podlagi pozitivnega rezultata z Alcotestom lahko pošlje miličnik voznika še na pregled krvi. Razen tega lahko mi-

»Ste morda že zvedeli za našo akcijo?«
»Ojej, vsi soferji v Kopru in Piranu smo zvedeli za to že opoldne, ko nam je sofer nekega osebnega avtomobila povedal, da smo danes mi v pacu. — No pa jaz tako ali tako nisem pil!« — In res, Kermavnarjev preizkus je bil negativen.
Popoldne je bila bera bolj pičla. Z miličnikom Tonetom Gimpljem smo se bolj

7. TOČKA UREDBE O CESTNEM PROMETU V LR SLOVENIJI PRAVI: »POKLICNI VOZNIK MOTORNEGA VOZILA MORA BITI OB NASTOPU SLUŽBE TREZEN, MED SLUŽBO NE SME UZIVATI ALKOHOLNIH PIJAC.

ali manj dolgočasili. Čez čas je vstopil sofer, ki je pripeljal v Ljubljano ob 17.35 in sam priznal, da je popil brizganeč.
»Zakaj pa ste pili?«
»Imel sem slepega potnika in ta me je povabil,« je skorajda v opravičilo pojasnil.
»Pa veste, da...«
»Vem, da ne smem piti, pa kaj hočete, ježa...«
Seveda, kar potrkaemo se na prsi, tudi potniki smo dostikrat premalo odgovorni, ko na vmesnih postajah, kjer avtobusi dlje časa stoje, povabimo soferja v gostilno:
»Boš dva deci?«
Soferju se zdi, da lahko pije, če ga potnik povabi. Toda to ga ne opravičuje. Zlasti ne, ker je sofer v prvi vrsti kriv, če se pripeti nesreča. In teh je, žal, pri nas vse preveč. Tudi stalno naraščajoči promet ne more biti olajševalna okoliščina.

Dva čaja
Preden smo se razšli, smo po končani akciji še malce pokramljali pred avtobusno postajo. Samo hip smo postali in že je bilo dovolj, da smo mimogrede ujeli na uho tole modrovanje:
»Sem pa res radoveden, kdo bo po vsem tem še sofiral. Ali bodo tisti, ki so si izmislili te mehurje?«
Tedaj je skupina sprevodnikov in soferjev, ki je komentirala nenadno akcijo, opazila, da stojimo poleg njih. Pa se oglasi eden izmed njih:
»Fantje, ali gremo na dva...«
Zvito nas je ošinil in pikro povedal do kraja:
»... dva čaja.«

C₂H₅OH

7. TOČKA UREDBE O CESTNEM PROMETU V LR SLOVENIJI PRAVI: »POKLICNI VOZNIK MOTORNEGA VOZILA MORA BITI OB NASTOPU SLUŽBE TREZEN, MED SLUŽBO NE SME UZIVATI ALKOHOLNIH PIJAC.

Analiza akcije

V ponedeljek zjutraj smo se poslednjič zbrali na zaključnem posvetovanju v sejni sobi Inštituta za sodno medicino. Prenajpolnjene knjižne police, mularje in dotrajani preparati so bili nima pričra naslednjim ugotovitvam:
• Akcija je uspeša. Z »Alcotestom« smo napravili in dvanajstih urah 40 preizkusov, od tega jih je bilo 11 pozitivnih. Alkohole pijače je pilo torej 27,5% soferjev.
• Ta rezultat je porazen še posebej zato, ker so soferji zvečina pili v zgodnjih jutranjih urah.
• Stirje soferji so imeli v krvi toliko alkohola, da ne bi smeli upravljati vozil v javni prometni službi. Dva soferja (od teh štirih) pa po mnenju prof. Milčičevega sploh ne bi smela v takem stanju upravljati motornih vozil.
• Upoštevati je treba, da je bila dve uri ali dlje pred odvzemom krvi pri večini preiskanih soferjev koncentracija alkohola v krvi višja.
• »Alcotest« je potrdil, da so nekateri soferji pili. S tem pa so prišli že navskriž s 7. točko Uredbe o cestnem prometu.
• Med soferji, ki so pili, je bilo šest starih znancev Inštituta za sodno medicino.
• Preiskave izdihanega zraka z »Alcotestom« so pokazale, da je metoda zanesljiva in v smislu »pil — ne pil« praktično uporabna. »Alcotest« pokaže tudi manjše količine alkohola.
• Vzporedno z akcijo smo preizkusili tudi domač izdelak za ugotavljanje alkohola v izdihanem zraku. Eksperimentalni

izdelki, ki so plod večmesečnega truda asistentov ing. Tatjane Roblek in dipl. kemika Vladimirja Zelenka, so odlično prestali preizkušnjo. Treba jim je dati le lepšo obliko in najti pametno podjetje, ki jih bo začel izdelovati.
• Vseh enajst soferjev, ki so jim v krvi ugotovili alkohol, se bo zagovarjalo pred sodnikom za prekrške. Imena soferjev za sedaj ne bomo javno objavili.
• Preizkušnja z »Alcotestom« bo posledaj stalna oblika kontrole, ki jo bodo izvajali prometni miličniki po vsej Sloveniji. Prav bi bilo, ko bi avtobusna podjetja z »Alcotestom« tudi sama preizkušala svoje soferje.

Za konec še anekdota

Zadovoljni z uspehom akcije smo se poslovljali. Uradnega sestanka je bilo konec. V sejni dvorani so odprli okna. Cigaretini dim se je razredčil. Sele zdaj smo utegnili od blizu pogledati bogato zbirko preparatov, lobanj in okostnjakov. Tedaj je reporter iznenada vprašal:
»Je pa tudi malo čudno tole vaše delo, mar ne?«
Profesor pa: »Veste, vsi pa res ne moremo delati v cvetličarnah...«

ZAJAMČENO BREZ VSAKE PRIMESI KLORA!

ZADENI-ODGOVORI

Doslej je sodelovalo 175 ekip, 525 tekmovalcev, tekmovalna pa si je ogledalo 6000 ljudi!

V vrsti predvolilnih prireditev so priredili Radio-Televizija Ljubljana, uredništvo lista »Mladina«, Zveza prijateljev mladine in CK LMS za mlade volivce še posebno pestro in razgibano vrsto predvolilnih priprav. Pod geslom »Zadeni — odgovori« so te dni tekmovalne mladinske ekipe (trije člani v ekipi) na okrajnih tekmovaljih, in sicer tako, da so odgovarjale na tri vprašanja iz politično-gospodarskega, kulturno-zgodovinskega in športno-tehničnega področja. Ocenevalne komisije so določale točke, zmagovalne ekipe z okrajev pa bodo odgovarjale na osrednjem tekmovalju, ki bo 22. februarja v Ljubljani pod enakimi pogoji, le — orlehi bodo trši...
Vsa okrajna tekmovalja so zaključena. Na osrednjem tekmovalju v Ljubljani bo tekmovalo deset ekip in se potegovalo za lepa, praktična kolektivna darila.
Za sedaj lahko le čestitamo 30 fantom in dekletom, torej devetim ekipam, zmagovalkam na okrajnih tekmovaljih. V zadnjem času ni bilo tako velikega, skoraj mrzličnega zanimanja za kakšno prireditev, kot je bilo zanimanje mladih za ta tekmovalja.
Zamislite si nabitno polno dvorano Slovenske filharmonije v Ljubljani... Na Trgu revolucije so stale pred pričetkom tekmovalja skupine mladih ljudi in vsepovsod si slišal znane besede: »Karto odveč?« Teh nihče ni imel. Vsakdo je hotel sam občutiti napeto vzdušje, ki je bilo v dvorani. No, na tem tekmovalju je zmogla ekipa občinskega komiteja LMS Center. Tri minute so razmišljali, nato je eden v imenu vseh odgovoril, kot pravimo »iz topa«.
Izpraševalec: »Katero državo so ost... po drugi svetovni vojni še razdeljene?«
»Nemčija, Vietnam in Koreja.«
»Imenujte dve ilegalni tiskarni v Ljubljani in kje sta bili?«
»Podmornica na Brdu in Toneta Tomšiča v Subičevi ulici.«
»Kako dolg mora biti plavalni bazen, da se prizna eventualni doseženi rekord?«
»Petdeset metrov!«
Odgovori so bili jasni in

vzbudil splošen smeh v dvorani. Na vprašanje, kaj je to referendum, je kot iz puške odgovoril, da je referendum — sestanek referentov. No ja, šalo na stran. Koprčani bodo v Ljubljano poslali krepko ekipo iz pomorskega podjetja Splošna plovba, ki je v Kopru zmagala z največ točkami.
Tudi ocenjevalne komisije so bile nekajkrat v zagati. Posamezni člani ekip so »preveč vedeli«. Ekipa Srednje kmetijske šole iz Maribora je na mah našla mariborske slikarje, ki jemljejo svoje motive iz Slovenskih goric in Prekmurja. O smučarskem »asu vseh časov« Tonju Sailerju pa so vedeli povedati več, kot o svojem najboljšem prijatelju.
Posebno »presenečenje« se je zgodilo v Murski Soboti.

nazive in pa ekipa trboveljske gimnazije. Lepo pripravljena in živahna je bila prireditev tudi v Novi Gorici (škoda le, da je bila dvorana premajhna!), kjer so zbrali največ točk člani ekipe iz Bovca. V Ljubljani bodo zastopali občinski komite mladine tega lepega poseškega kraja. Iz celjskega okraja pa bodo na osrednjem tekmovalju zastopali »barve« okraja učiteljskih inštitutov.
Za Novo Gorico smo zapisali, da je bila dvorana premajhna. To ne velja samo za ta okraj, pač pa za vse prostore okrajnih izbirnih tekmovalj. Od vsepovsod prihajajo glasovi, da si mladina še želi takih prireditev, ponekod se organizirajo ožja tekmovalja v »lastni režiji« (Srednja gradbena šola v Ljubljani, v nekaterih občinah itd.). In še to: v Mariboru že organizirajo avtobuse, da bodo prišli na osrednje prireditev navijači, v Ljubljani želijo imeti več kot 2000 vstopnic... in kaže, da bo tudi velika unionska dvorana premajhna!
In kako bo na osrednji prireditvi? Nastopalo bo devet ekip, ki bodo odgovarjale na vprašanja in se potegovala za nagrade. Kakšne? Prva nagrada je oprema klubske sobe, vredna četrtilijona dinarjev, druga in tretja nagrada sta televizijska sprejemnika in še šest lepih, dragocenih kolektivnih nagrad. Ze zaradi teh bo borba med ekipami ostra, da pa ekipe le ne bodo preveč razburjene, bodo poskrbeli plesni orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča, peveci-solisti in pa Fran Milčiči-Ježek. In še to: v tolažbo tistim, ki ne bodo mogli neposredno prisostvovati tekmovalju: v soboto zvečer ob osmih obrtnih gumb na radijskem sprejemniku in cestolinen potek tekmovalja bodo lahko — poslušali.
Nace Grom

NOVOST
PROIZVAJA JUGOSLAVETIKA ZAGREB

Vitamin drops
OSVEŽUJOČI KISLI BOMBONI

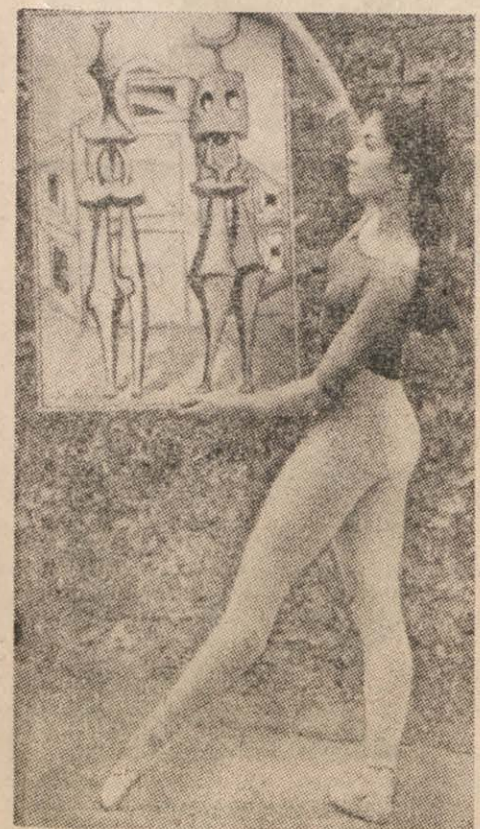
KOLIČINA C VITAMINA V ENI VREČICI OSVEŽUJAJA KOLIČINA VITAMINA V 1/2 KILOGRAMA POMARANČ ALI LIMON

z Veroniko Mlakarjevo

Remscheid, 5. II. 1958

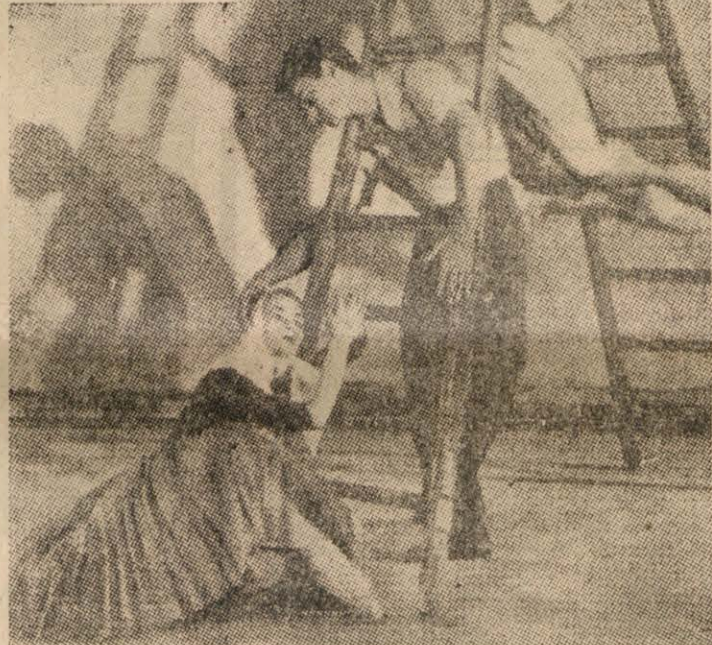
Vsekakor je bilo to res prijetno srečanje. Peti mesec je delam na privatni kirurški kliniki v Remschaidu. To dolgočasno mesto s svojimi 120.000 prebivalci, pretežno delavci, in s 30 milijonarji, 30 km oddaljeno od Kölna, ima sicer res lepo, po vojni zgrajeno gledališko hišo, nima pa lastnega ansambla. Tako vsak dan gostuje dramski ali operni ansambli iz Nemčije in inozemstva.

25. I. 1958 je nastopil »Ballet 1958 Des Etoiles de Paris«. To je bilo za ljubitelje plesa res pravo umetniško doživetje. Ba-

Veronika Mlakar nastopa v nekem plesu s sliko abstraktnega slikarja Alfreda Kremarja »Ljudje 21. stoletja«. Nekli novinar je ob tem plesu pripomnil, da so bili gledalci srečni, ko so se spomnili, da vendarle žive v enostavnejšem Veronikinem stoletju.

Prizor iz baleta »Lestev«, kjer nastopajo Veronika Mlakar, Vasilij Sulič in Milko Sparembek in s katerim je ta skupina požela velike uspehe v Franciji in Zahodni Nemčiji.

letna skupina, ki je štela le 8 mladih baletnih zvezdnikov in je nastopila v okviru Deutsch-Französisch Künstler-Dienst Lucien Beaumier, je bila že pred nastopom deležna velike pozornosti. »Remscheider General Anzeiger« je nekaj dni pred predstavo priobčil sliko Veronike Mlakarjeve s komentarjem, polnim pohvale. Tudi po predstavi so bile kritike navdse laskave. Publika je mlade umetnike nagradila z navdušenim ploskanjem, skoraj malce nespodobnim za umirjene mestne filistre.

Na programu so bili: »Nimfa« (La Dryade), romantični balet Irene Lidove (plesala sta Irene Skorik in Vasilij Sulič), »Lestev« (L'Echelle), moderni balet Milka Sparembeka, po glasbi Zdenka Turjaka (plesali so Veronika Mlakar, Vasilij Sulič in Milko Sparembek), dalje »Jahalka« (L'Ecuyere) balet Constantina Nepoja (plesali Yvonne Meyer, Milorad Mišković, Milko Sparembek in Ivan Dragadze) in »Rdeča zavesa« (Le Rideau Rouge), koreografski divertimento Johna Tarrasa.

Sploščeta me je nekoliko motilo pomanjkanje dekorja, toda kmalu me je očaralo mehko, ritmično, pretresajoče izvajanje mladih umetnikov. Bolje bi teh čustev ne mogel izraziti noben poet. Tako prepričevalnega plesa še nisem videl. Ne bi se ustavljal pri celem programu, vse so izvajali mojstrsko, temveč bi povedal nekaj besed le o baletu »Lestev« (L'Echelle).

Domača

anekdota

OBREŽJE PLESALK

Zvonimir Ciglič, ki je v ponedeljek dirigiral koncert Slovenske filharmonije, je tu prvič izvajal tudi, lastno skladbo »Obrežje plesalk«.

Ob tej priliki so hudobni jeziki pripovedovali naslednjo anekdoto: Zvonimir Ciglič, Vladimir Lovca in še drugi mladi komponisti so se našli v knjigarni muzikalji. Tu je naprodaj tudi ta njegova skladba.

Pa pravi Ciglič Lovcu: — Veš kaj, kupi en izvod mojega »Obrežja plesalk«, saj boš lahko tam v Kopru skladbo s svojim orkestrom izvajal. — Saj bi, pravi Lovca, pa nočem biti ravno jaz edini kupec.

Ciglič se je razjezil: — Kako, za vraga, edini kupec, dosti je že prodanih! Ali ne, tovariščica? se je obrnil na prodajalko.

— Res, potrdi prodajalka, prodala sem že šest izvodov! — Ja, pravi Lovca, ampak tisti so mi šli, da so slike notri...

Prozaični naslov nič kaj romantične in sentimentalne teme sodobnega predmestnega življenja. Kratka vsebina: na zapuščenem gradbišču se je zgodil umor. Tri osebe te drame: mlada žena (Veronika M.), njen mož, delavec (Milko Sparembek) in mladi tujec (Milorad Mišković) razlagajo, vsak po svoje, potek umora, katerega žrtev je bil zakonski mož. Vsak od njih se sam obtožuje in želi gledalcem razložiti svoje mnenje o umoru. Katera od treh verzij ustreza resnici: vse tri ali nobena? Kot sem že dejal, je balet ustvaril Milko Sparembek, koreografijo Dick Sanders. Bolje bi ga ne mogel nihče podati. Vsi trije so bili odlični. Veronika je res izvrstno zaplesala sodobno mlado ženo iz predmestja na Zahodu. Bila je polna ljubezni, dvomov in strasti, polna nasprotij biološkega instinkta in socialne morale, skoraj preveč človeška.

Po predstavi sem stopil v moško oblačilnico. Sami mladi, črni fantje — Jugoslovani. S Sparembekom, s katerim sem se že pred leti kot dijak srečal na Notranjskem, ko je hodil na počitnice na materin dom, sva bila kmalu sredi živahnega razgovora.

Z baletom Des Etoiles je gostoval 3 mesece po Južni Ameriki (Argentina, Brazilija, Čile, Urugvaj), kjer so jih izredno toplo sprejeli, tako da nameravajo turnejo ponoviti. Na moje vprašanje, kako se vzdržuje, je povedal, da so že 2 leti »finančno samostojno podjetje«. Huda borba je bila, preden si je poleg baletnih ansamblov Maurice Bejart, Janine Charrat, Roland Petit priboril v Parizu življenjski prostor. Skupino vodita Mišković in Lidova. Vsak član ansambla zasluži mesečno približno 200.000 frankov.

»Kako ste se našli, kaj vas veže, kakšen je vaš idejni program?« sem ga vprašal.

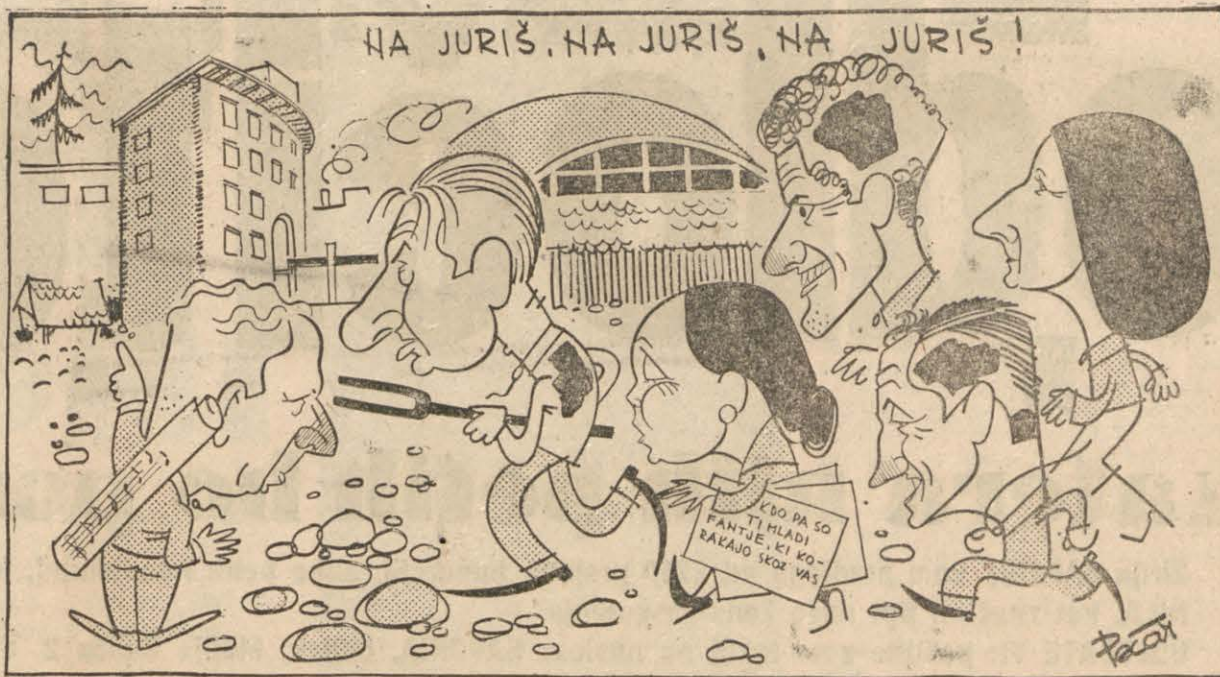
»V skupini nas je tri četrti Jugoslovani. Smo mladi, nekaki avantgardisti. Osnovna tema našega plesa naj bi bil sodoben človek, z vsemi njegovimi ekonomskimi, socialnimi in psihološkimi problemi. Človek! Ne vizije, ne pravljice, ne romantične zgodbe — današnji človek je najvišja tema našega plesanja.«

Skupina ima podpisane pogodbe še za eno leto. Najprej nameravajo gostovati v Angliji, nato v USA, Kanadi.

Ko sem stal pred oblačilnico Veronike Mlakarjeve, mi je bilo kar malo nerodno. Nisem namreč novinar. Z njo nisem še nikdar prej govoril, videl sem jo le na odru, ko je bila še deklica.

Ko je prišla iz oblačilnice, sem bil prav prijetno presenečen. Namesto deklice, sem se predstavil mladi dami. Po končanem razgovoru pa res ne vem, kam bi jo dal: zdela se mi je kot kaka ljubljanska bru-

Od leve proti desni: Slavko Repe, predsednik partizanskega invalidskega pevskega zbora; prof. Radovan Gobec, dirigent zbora; Vida Levstik, recitator; Polde Cernigoj, solist; Jože Gašperšič, solist; Vanda Ziherl, solistka.

V novi elitni dvorani nad kinom Soča so pretekli teden zadonele partizanske pesmi, s katerimi je Partizanski invalidski pevski zbor na juriš osvojil ljubljansko publiko.

Naša dramatika gre v klasje

Predstavlja si najprej star tovorni vagon, ki stoji nekje daleč v tujini na slepem tiru. Tam stoji že pet let, zdaj so mu že sneli kolesa, kakor da bi mu bilo namenjeno, da bo stal tam vse večne case. V njem že pet let živi šest izgubljenec, šest izdajalcev s krvavimi rokami, pošastno osamljenih in obojenih na mučno sožitje — pač na slepem tiru, kamor so zašli, ko je bilo vojne konec in domovina osvobodjena. Taborišče »razseljenih oseb...« Njih značaji so različni in različna je njih krivda: ta je ubijal iz slabosti in zapeljan, oni iz zavednosti in z zločinskim pogumom, ta iz ideološkega prepričanja, oni iz živalske pasovne neumnosti in toposti, ta iz koristoljubja... Zdaj sovražijo in mučijo drug drugega in mučili bi se v nedogled v tem pošastnem stanju na slepem tiru, če ne bi nenadoma iz njihovih različnih značajev in različnih spominov, ki retrospektivno vstajajo iz teme v ozadju, nekaj prekipelo in izvenelo in končnem samomorilskem strelu »najpogumnejšega« in najbolj zaved-

ni konferenci svetle misli o naši sodobni dramatici, ki raste med protislovji in težavami, v mukah in krčih in ki ji je Celje že pred tremi leti na I. festivalu postavilo važen mejnik. Letos je Celje na mah pripravilo kar dve premieri — na sporedu je namreč še »Komedia o komediji« Marjana Marince, delo, ki ga že na kakih dvajsetih amaterskih odrih doživelo svoj krst. Nekaj novega torej: amaterski odri, »Svobode« in prosvetna društva se začenejo zanimati za izvirno novo dramatiko, celo zahtevajo jo — že, hočejo aktualnost, sodobnost...

Močna pobuda za izvirno ustvarjanje in uprizorjanje novih del je tudi tekmovanja za Sterijino pozorje v Novem Sadu, kjer bo letos mogoče nastopiti samo s prizvedbami, kajti šele lani je odbor »pozorje« osvojil načelo, ki ga je uveljavil prvi celjski festival. Posebna komisija že potuje

JURO KISLINGER:

Na slepem tiru

Janez Škof kot Jože, Volodja Peer kot Žane in Marija Goršičeva kot Ana, ki jih vidimo na sliki, potem pa še Marijan Bačko, Pavle Jeršin, Jože Pristov, Marjanca Krošl-Horvatova, Angelca Hlebecova in Marijan Dolinar so v tej drami ustvarili pretresljivo podobo izdajalcev iz pretekle vojne, ki so se znašli na slepem tiru...

nega med njimi in v pobegu zapeljanega in v njegovem obupnem zaključnem kriku: »Se bom poskušal!...«

Drama Jura Kislingerja »Na slepem tiru«, ki smo jo pretekli teden videli v Celju, je torej uspeła. Uspeh je avtor, uspeh so režiser (Janez Vrhunc), inscenator (Sveta Jovanović) in igralci. Nova je tudi v tematiki, saj niti naša drama niti naša literatura ni do zdaj podala strnjene in mračne podobe značajev izrodov pretekle osvobodilne vojne. A izven temaćnega vzdusja, ki nam ga kaže ta drama, je uspeła tudi v tem, da so se ob njeni krstni predstavi ukresale na tiskov-

po državi in si ogleduje predstave. V Sloveniji bo imela precej dela, saj si bo morala ogledati kar enajst predstav: omenjeni dve v Celju, dalje dve drami Branka Hofmana, prvo v Mariboru (»Pred znanjem oinkom«) in drugo v Trstu (»Zvezde na jutranjem nebu«). A tržaško gledališče ima razen tega na sporedu že znano dramo tržaškega avtorja »Prihodnja nedelja«, pripravljena še Torkarjev »Delirij«. Tudi »Pozabljeni ljudje« istega avtorja v ljubljanskem Mestnem gledališču, katerih premiera je bila že lani, pride letos v poštev pri tekmovanju. Mimo tega konkurira to gledališče še z adaptacijo Vilharjevega »Večera v čitalnici«. Ljubljanska Drama prav tako noče zaostajati in je nedavno prevzela dve krstni predstavi: Janeza Zmavca »Orehove lupine so v pristanu« in Dominika Smoleta »Koromandije ni«. Ptujsko gledališče konkurira s Freljihovo igro »Vrnil se je«.

Deset krstov v enem letu! To ni majhna stvar. Ostra konkurenca za Sterijino pozorje. Upajmo, da bomo tudi naslov tega zapiska lahko upravičili! —bg—

* * * KNJIGE IN LJUDJE

Španija in njeni sodobni pisatelji

V Avtor svoje knjige »Potovanje v Alcarrios« posvaja pisatelja Camilo José Cela, bračica, da se bo skušal izogniti dolgočasnim in nadežnim političnim filozofskim ali moralnim zaključkom. Takšen uvod bi bil primeren skoraj za vsako knjigo, ki je izšla v Španiji od leta 1939. Španski pisatelji so si umili roke in nočelo siliti za probleme svoje domovine, morda zato, ker jim je vseeno, morda, ker je ne zazumejo, morda pa tudi iz strahu. Le nekaj jih je, ki se niso pustili omejit in je zatorej njihovo delo edino zanimivo za današnjo Španijo.

Eden izmed teh pisateljev je CAMILO JOSÉ CELA sam, ne glede na uvod, ki smo ga navedli. Značilno zanj je, da se mnogo ukvarja s tehniko pisanja in da ga predvsem zanima vsakdanje življenje in način govorjenja navadnih ljudi. Tehnično vprašanje lahko morda razložimo prav z njegovim uvodom v »Potovanje v Alcarrios«. Čeprav pravi, da ne bo delal nobenih zaključkov, mu nihče ne more očitati tega iz stvarnosti. Uvod je bil menda namenjen predvsem cenzorju. Celova tehnika je v tem, da navaja sama delstva in prepusti bralec zaključke. Pisatelj je v romanu podoben samo filmskemu aparatu pri filmu. V svoji knjigi Cela podrobno opisuje pokrajino, po kateri je hodil, s tem, da ni delal zaključkov, ni dal knjigi

samo zanimivosti, ki bi jo komaj pričakovali od pokrajine, o kateri piše vse tolike knjige. S tem, da je odkril preprosta dejstva življenja, je dal knjigi moč politične brosure. Njegova knjiga »Cebelinjak«, ki je pisana na isti način kot »Potovanje v Alcarrios«, je bila ocenjena za tako škodljivo, da jo je cenzura prepovedala. »Cebelinjak« opisuje denar v Madridu leta 1943. Cela uporablja v celoti filmsko tehniko. Številne zgodbe o knjigi se razvijajo istočasno ter se stalno prepletajo med seboj. Cela dela to namenoma: pokazati hoče, da knjiga nima glavnega junaka. Glavni junaki knjige so ljudje iz nižjih stopenj Madrida.

Pristaži objektivizma so tudi nekateri mlajši pisatelji, med njimi RAFAEL FERLOSIO. Njegov roman »El Jarama« opisuje nedeljski izlet madridskih delavcev. Osebe v knjigi spoznamo samo skozi njihov pogovor in njihova dejanja. Knjiga nima junaka. Vse osebe so deležne enake pozornosti. Rezultat je, da je avtor v celoti podal apatijo in razočaranje španske delavske mladine.

Španija je država, kjer ljudje malo berejo... V Španiji je pisatelj človek, ki se mora vsako jutro opravičiti zato, ker piše... V Španiji je pisatelj vedno sumljivo upornik. Takšno mnenje ima o položaju španskih pisateljev Cela. Španski pisatelji so skoraj

popolnoma izolirani. Nekateri so odklonili to praznino in so se obrnili k ljudem ter jih skušalo razumeti. Razen Cela in Ferlosia ima tako težnjo MIGUEL DELIBES, Gagar »Dnevnik lovca« je čudovit opis dolgočasnega življenja navadnega človeka. JESUS SANTOS je napisal dve podobni noveli. V prvi je zgodba bolnega študenta, ki se je zatekel v kastilijansko vas. Njegova druga knjiga je pomembnejša. Glavni junak knjige »Los Bravos«, zdravnik, gre živet v vas pri Leonu in vzljubi življenje na vasi. Se od samega začetka obdruje te ljudi, ki so zakopani v svojih dolini in se trudijo dan za dnem, da bi iztrgali zemljo iz njene sardove, kar pa se jim nikdar ne posreči. Toda vaščanom se zameri, ko postane vaska lepota njegova ljubica. Oženi se z njo, toda s tem ne poteši sovraštvu. In prav sovražnost vse vasi ga prepriča, da bo ostal, ostal za vselej, ne da bi rešil svojo čast, ampak zato, ker ima sedaj možnost priti v njihov svet, ker ga morajo sprejeti medse kot človeka, ki jim je blizu, ker jim lahko prizadene žalost ali dela veselje.

Če pa je Španija država, kjer knjige le malo berejo, so pesmi še bolj zapostavljene. Knjige sodobnih pesmi se iskalo povprečno v 600 izvodih, nekatere pa v manj kot v 100 izvodih. Mnoge knjigarne sploh ne prodajajo pe-

sni. Pesniki so brez publike. Pesniški svet je zaprt svet, v katerem pesniki prebirajo pesmi drug drugemu. Ne glede na to, kako je to žalostno, pa ima tudi svojo dobro stran: ker pesmi nihče ne bere, jih pusti cenzura pri miru. To dokazuje že dejstvo, da so izhajale pesmi v katalanščini že dve leti potem, ko so katalanščino uradno ukinili. Pesniki imajo tako več svobode kot kateri koli pisatelj in lahko govorijo, kar koli hočejo. Kadar gre pesnik v zapor, gre tja zaradi svoje politične dejavnosti, kajti policija njegovih pesmi ni brala.

KVALITETNO ČRNILO *torarne* X
Aero
ZADOVOLJUJE TUDI NAJBOLJ ZAHTEVNE KUPCE

odločite

katera njih petih bo postala NILA!

Žirija SAPONIE vam predlaga od 2230 prejetih fotografij, slike petih kandidatij, ki imajo največ pogojev, da postanejo NILA, kot značilni tipi naše žene-gospodinje.

ODLOČATE VI: pošljite zato takoj na naslov: SAPONIA, Osijek, Matije Gubca 2, dopisnico, na kateri napišite številko ali ime kandidatke, ki ste jo izbrali, in dopisnico podpišite. Na eni dopisnici je lahko tudi več originalnih podpisov in vsakega bomo upoštevali.

SAPONIA vam bo na tem mestu dne 5. III. predstavila izbrano NILO in odkupila njeno fotografijo za 50.000 din. Meseč dni pozneje pa bo NILA kot novi dišeči detergent za pranje finega perila prišla v vaš dom in postala nova pomoč v gospodinjstvu. S skatle tega proizvoda pa vas bo leta in leta pozdravljala slika gospodinje, ki ste jo izbrali vi — vaša NILA!

SAPONIA se zahvaljuje za odziv in zaupanje vsem tekmovalkam in jim s posebno pošto vrača vse poslane slike.

TOSA PAS
Trbovlje

1

JULIJANA PUNČUH
Dobrova pri Slov. Konjicah

2

METKA BUČAR
Ljubljana

3

MIRJANA KOVAČEVIĆ
Zagreb

4

ZLATA VELIMIROVIĆ
Vršac

5

Čez tri leta - ATOMSKO LETALO?

Odkar je Sovjetska zveza z izstrelitvijo prvega umetnega satelita prehitela ZDA, pokušajo Američani na vse kriplje uresničiti tistih svojih tehničnih projektov, za katere vedo, da jih imajo v načrtu tudi Rusi. Zadnje čase so se oklenili projekta, ki so ga pred leti že odložili, ker je zahteval preveč časa in preveč denarja, namreč atomskega letala. Po vseh, da pripravljajo v Sovjetski zvezi prvo atomsko letalo, pa je ameriško vojno letalstvo objavilo visoka naročila tovarnam, ki že nekaj let po malem rešujejo probleme v zvezi s takšnim letalom.

Zdaj je slišati že prve predloge, ki naj bi odločili tekmo v ameriški koristi. Najbolj ognje-viti konstruktorji predlagajo, da bi za prvo silo uporabili kar velike osemmotorne reaktivne bombnike B-52 in tako ali drugače vgradili vanje atomski reaktor, za kar bi potrebovali kvečjemu tri leta. Bolj širokopotezni pa predlagajo zgraditev popolnoma novega letala, ki bi upoštevalo vse dosedanje izkušnje projektantov atomskih letal — v Ameriki jih je več — vendar bi to trajalo najmanj štiri leta.

Skoraj povsem odveč je povedati, da nameravajo zgraditi to prvo letalo v vojaške namene. Brž ko bi se pokazalo, da je letalo uspešno, bi pričeli graditi celo zračno brodogradništvu atomskih bombnikov. Izračunali so že, da bi se to zgodilo med leti 1965 in 1970.

MILIJON KILOGRAMOV TEŽKA POSAST

Ker je zgraditev prvega atomskega letala menda posebna čast, se zanjo že zdaj vneto potegujeta dva stara tekmeča, letalstvo in mornarica. Letalci bi imeli radi hitri bombnik, ki bi lahko vzletel z vsakega večjega letališča in bi ga lahko z uspehom uporabili tudi kot izstrelitveno ploščad za daljninske balistične izstrelke. Mornarica je seveda drugega mnenja. Po njihovem naj bi bilo prvo atomsko letalo vodno letalo s propellerskimi turbinami počasnejše letalo, ki bi ga lahko uporabljali za dolgotrajne patruljne polete in za prevažanje tovora na velike razdalje. Za te naloge bi bilo tako letalo še posebno primerno, ker ne bi imelo problema z gorivom za povratek.

Vsakomur bo brž jasno, koliko prednost bo pomenilo takšno atomsko letalo. Imelo bo dejansko eno samo slabo stran, namreč vzdržljivost posadke — pristajalo bo res le tedaj, ko bodo morali zamenjati izmučeno posadko. Vendar si moramo biti pri tem na jasnem, da je tudi uran gorivo, ki se po nekem določenem času porabi.

Zanimivo je pristihniti številkan, ki jih navaja mornarica za orjaka — kot smo že omenili, naj bi ta prevažal tovor na velike razdalje. Popolnoma obtežen bi tehtal 1000 ton — to je sedemkrat toliko kot današnja največja potniška letala — tovor sam pa bi tehtal 335 ton. Zanimiva je trditve strokovnjakov, da bo mogoče kmalu uporabljati atomski pogon tudi za manjša letala in za helikoptere. Baje ameriško letalstvo res raziskuje možnosti zgraditve več-

jega helikopterja na atomski pogon, ki naj bi prenašal težke tovore na terene, kjer ni nobene ceste. Tudi raketarjem obljubljajo jedrski pogon, tako da človeka kar zažudi, zakaj so ljudje tako širokogrudni, če se prvega atomskega letala ne morejo spraviti v zrak. Teoretično res ni zadržkov. Toda praktično...

UMETNIKI SO SE ZMOTILI

Ker je reaktor povzročitelj smrtno nevarnega sevanja, so pričeli konstruktorji pač iskati način, kako zaščititi človeka pred tem sevanjem. Pa ne samo človeka. Tudi letalu samemu in tovoru lahko sevanje škoduje.

Priznati moramo, da do danes tega problema niso rešili — vsaj poročali niso nikjer — in velja za zdaj kot edino sredstvo proti žarkom težak kovinski oklop. Prišli so sicer na misel, da je boljše oslabilo ta oklop okoli reaktorja in ga okreplili okoli posadke. Hkrati pa atomsko čimbalj oddaljiti od reaktorja. Ta problem je mimo konstruktorjev brž navdihnil tudi umetnike, ki so narisali reaktivsko letalo bodočnosti z izrazito dolgim vitkim trupom — ta ima na eni strani atomski reaktor, na drugi pa posadko.

Razdalja res precej zmanjša moč nevarnih žarkov, nikakor pa ne upravičuje te umetniške zamisli. Konstruktorji trdijo, da bo atomsko letalo zelo podobno današnjim prevoznim letalom. Rezultat tega mišljenja so predvsem uspehi, ki so jih pred leti dosegli s prevažanjem manjšega atomskega reaktorja v velikem šest-motornem bombniku. Tisti reaktor tedaj res ni pogajal motorjev, dal pa je izredno zanimive podatke o vplivu in moči sevanja v zraku, v velikih višinah, blizu zemlji in na zemlji.

DVA SISTEMA — KATERI BO BOLJŠI?

Trenutno se v Ameriki ukvarjata s projektom atomskega letala dve družbi. Za letalo samo se zanima znana tovarna Lockheed, za motorje pa General Electric. Slednja izdeluje turbinski motor, ki ga bodo pogajali atomi in bo deloval podobno kot običajni reaktivski motor.

Znano je, da teče v navadnem reaktivskem motorju zrak skozi kompresor, zgoreva pomešan z gorivom v zgorevalni komori, nato pa izteka skozi turbino v zadnjem delu, ki po dolgi gredi poganja kompresor. Pri atomskem motorju je razlika le v tem, da prevzema vlogo

zgorevalne komore vroči reaktor, ki ga vgradimo v motor.

Drugi sistem za tak motor, ki ga predlaga neka druga ameriška tovarna, se razlikuje le po tem, da se toplota iz reaktorja ne prenaša direktno v motor, marveč z dolgim cevovodom, ki mu po ceveh tečejo staljene kovine. V tem primeru je lahko reaktor sam precej daleč od motorja in je motor razmeroma majhen.

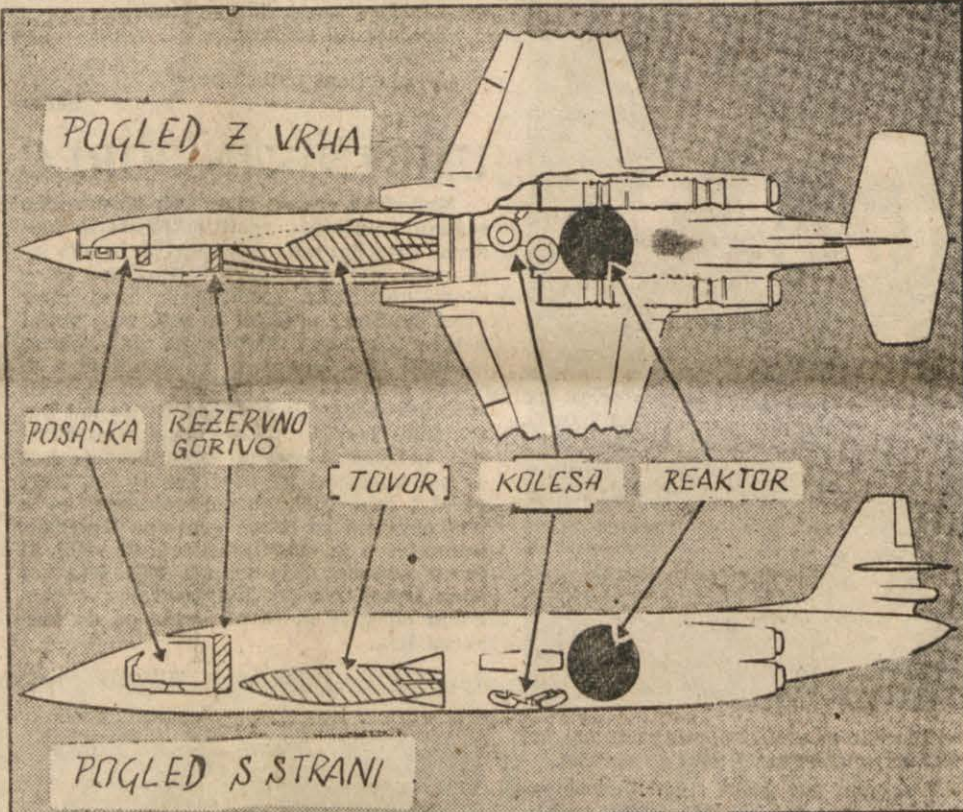
Zrak, ki ga je kompresor stisnil, se na sistemu teh cevi segreva, teče nato čez turbino in izteka iz izpušne šobe.

Ta sistem je veliko boljši zato, ker kovina

mного bolje absorbira toploto kot zrak. Tak motor bi potreboval manj oklepa, pa tudi curek vročega zraka, ki bi iztekal iz izpušne šobe, ne bi vseboval toliko radioaktivnih sestavin, kot pri prejšnjem.

Zdaj že vneto raziskujejo vplive atomskega sevanja na različne materiale. Da je ta problem prav tako važen kot problem človeka, vam bo razumljivo po naslednjem primeru. Če izpostavimo pnevmatiko atomskemu sevanju, se bo guma spremenila v nekakšno steklasto snov, ki nikoli ne bi prenesla hudih obremenitev pri pristanku.

Kakorkoli že, Američani so se očitno resno lotili problema, vendar so upravi možje, ki vodijo ta projekt, mnoge večji optimisti kot konstruktorji, ki ga morajo uresničiti. Eden izmed teh zadnjih je dejal: »Problem, ki so nam ga postavili, je za nas prav tako hud, kot bi bila za graditelja prvega letala naloga, naj zgradi nadzorno reaktivsko letalo s tedanjimi sredstvi.«

TAKŠNO NAJ BI BILO AMERIŠKO ATOMSKO LETALO

LOVCI NA PODVODNE FOTOGRAFIJE

LJUDJE POD MORJEM

V mirni stanovanjski ulici v Armatur, Pennsylvania, stoji nizko, še nedokončano poslopje, obrat najstarejšega podjetja za izdelovanje podvodnih fotografskih paratov, ki ga je leta 1928 ustanovil Fenimore Johnson.

Johnson je eden prvih raziskovalcev podmorja, ki je uporabljal aquallung, in njegov laboratorij je v mnogočem pripomogel k razvoju potapljaških aparatov za podvodno fotografijo. Prigode, ki jih je doživel v več tisoč urah opazovanja in preizkusov, so zaradi njegove skromnosti le malo-komu znane.

Leta 1931 je vodil ekspedicijo na Matto Grosso v Braziliji. Tam so vzbudile njegovo zanimanje piranhe, male, a silno požrešne sladkovodne ribe, ki jih kar mrgoli v rekah Orinoko, Amazonka in Paragvaj. Žival ima majhen gobček, če pa ji zavahata ustnice, se pokažejo strašni trkotni hudozni zobje. Ko se je Johnson s sprejemstvom približal reki Paragvaj, je videl nekega Braziljanca, ki mu je piranha gladko odgriznila palec na nogi, ko je jezdit čez reko.

»Doma so nas imeli za neustrašne raziskovalce.« je pozneje pripovedoval Johnson, »a v Braziliji so gledali na nas kot na trop turistov, na katere je treba skrbno paziti.« S svojim amfibijskim letalom je prispel do Corumbé. Tam se je sidro zataknilo v štiri metre globoko rečno dno. Johnson je skočil v vodo in ga osvobodil. Ozrl se je in začutil, kako mu je celo telo spreletel leden srh, kot bi ga presunila smrtna groza. Okoli sidrne verige nad njegovo glavo se je gnetla plast za plastjo odraslih piranh. Nagonsko je prišel do zaključka, da bi prenehanje kretanja takoj sprožila njihov napad. Na srečo je imel v pljučih še polno zraka in začel se je ped za pedjo pomikati navzgor med sovražno zročimi ribami. Najbolj upadljiva značilnost piranhe je njeno veliko, okroglo, svetlo oko s temno, kot grah veliko zenico. Ko je Johnson zlezal na krov letala, ni mogel odpreti ust. Reka je bila tudi polna krokodilov in anakond. Ko je nekoč njegovo podjetje poslalo nekemu južnoameriškiemu amaterju svoj katalog, ga je pošta vrnila s pripombo: Nevročljivo, nastovnika požri krokodil.

Pravi junak podvodnega filma pred zadnjo svetovno vojno pa je bil čedni, vedri avanturist John O. Craig. Iz Cincinnatija v državi Ohio. Se ne dvajsetleten, je po srečnem naključju dobil precej denarja in tedaj je odšel na nenavadno, prigradno polno potovanje okoli sveta. Štiri leta so minila in z njimi je skopnel tudi denar. Na poti domov se je ustavil na Tahitiju, kjer je neka skupina iz Hollywooda smejala film in tedaj se je navdušil za delo v deželi sanj.

V Hollywoodu Craig ni dolgo čakal. Kmalu je dobil ponudbo, da bi za neki studio posnel na filmski trak prizore

denar in organiziral ekspedicijo. Guli se je več tednov, napravil izpit in smel voditi jahto. Potem se je oženil in se z ženo ter štirimi sodelavci odpravil v Cape San Lucas v Mehiki. Tam je japonsko podjetje Shim Shimbata iz neke vrste velikih morskih pošev, ki so jih nabirali potapljači s čelado, izdelovalo konzerve.

Novopečeni kapitan Craig je prosil potapljača Sinji Yamamoto, naj mu posodi svojo opremo, da bi videl, kako je pod vodo. In tedaj je Craiga prevzelo navdušenje za šesti kontinent.

Japonci so Craigu pomagali pri snemanju pod vodo, ga učili igre z morskimi tokovi in kako se mora varovati pred goščavo zadržnih halog. V svoji knjigi NEVARNOST JE MOJ POSEL je Craig opisal izlet pod vodo.

»Eden od japonskih potapljačev se nam je ponudil, da nas bo popeljal v podvodno sotesko z varnega mesta na nižjem koncu, kjer voda ni bila globlja kot trideset metrov. Šli smo za njim. Peljal nas je na tisti konec globeli, kjer je bil lahek dostop v ozki vhod. Japonec je šel prvi, za njim jaz. Ko smo se približali skalam, sem začutil vlek toka. V teh krajih so podvodni tokovi zelo močni in ta soteska je bila verjetno njihovo delo.

Upravljal sem se močnemu toku. Izenada sem videl, kako je Japonca pred menoj dvignilo, ko da bi ga prijala roka velikana. Kar pometlo ga je okoli štrlečega skalnatega previsa. Brezmočno je krillil z rokama, ko ga je zopet in zopet butnilo ob skalo. Medtem se je njegova zračna cev zataknila zgoraj. Videl sem, kako se je vila dol k nam.

Zatem se mi je zadelo, da se je skrajšal, sesedel v prilitkavo postavu. Tona vode so stiskale njegov trup v čelado. Obraz mu je zmečkalo. Od njega je prihajalo nekaj kot siv dim. Sivi dim je bila kri.

Vse to se je zgodilo tako naglo, da smo komaj doumeli tragedijo, ko je pred našimi očmi ubilo potapljača. Signaliziral smo navzgor, naj ga potegnejo kvišku. Truplo je bilo spremenjeno v kašo. Položili so ga na kraj barke. V nemi grozi smo strmeli vanj.

Craig je navzile temu vztrajal pri podvodnem filmu in zdaj po dvajsetih letih dela poizkusa s podvodno televizijo.

Pri Francozih je podvodna fotografija doživela silen napredek s slovočno trojico raziskovalcev: Tailliez, Cousteau in Dumas. Med okupacijo Francije so bili brez pravega dela in da bi ušli moralnemu razkroju, so se zatekli v podvodni svet, ki jih je čedalje močnejše vabil, dokler jih ni povsem prevzel.

Sedanji lovci na podvodne fotografije si z vsemi modernimi pripomočki, ki jih imajo na razpolago, težko predstavljajo težave, ki so jih trije prijatelji morali premagovati pri

svojih pionirskih eksperimentih. Ker niso mogli kupiti 35 mm filma, so nakupili na stotine zvitkov laica filmov in jih zleplili skupaj. Hrane je primanjkovalo, mrzla voda pa strašno požira kalorije. Vsi so bili suhi in vitki, brez sledu tolišče, a Cousteau je bil pravi živi okostnjak, da ga je nekoč vprašala neka ženska: »Vas je vodni pritisk tako stisnil?«

Leta 1938 je trojica posnela prvi podvodni barvni film. Z ladjo ELIE MONNIER so v globini štiridesetih metrov na peščenem morskem dnu blizu Tunizije filmali potapljače med jonskimi stebri potopljenih grške galeje. Pri tem se je Dumas potopil s prostim dihalnim aparatom skoraj sedemdeset metrov globoko, oborožen z močnim podvodnim reflektorjem. Tam ga je čakal Cousteau s kamerom. Dumas je obrnil reflektor na bujno skalno steno in Cousteau je sprožil kamero. Videja sta, kar dotlej še nobeno človeško oko niti slutiti ni moglo. Skala je kar kipeła od bogastva barv. Strmele sta v živoreče pahljače gorgonij, rumene gobe in živooranžne ter sive alge. »Le čemu je narava skrila to lepoto sem, kjer je nikdar nihče ne more videti, niti nba ne?« se je čutil Cousteau.

Dokler se ni pojavil pristo se potapljačji podvodni filmski smenalec, nihče ni vedel, kako v resnici delujejo ribiške mreže in vlačnice. Za tisočletja ribiči mečajo svoje mreže na slepo srečo. Leta 1943 sta Cousteau in Dumas posnela na film prizor, kako se vleče ribiška mreža po morskem dnu.

»Čepeč nad travnatim dnom sem videl prihajati vlačno vrvi, ki je vlekla za seboj tog okvir z mrežo. Kosil je pred seboj travo in uničeval drobna bitja podvodne preriše. Ribe so švigale pred njim kot zajci pred kosilnico. Presneto me je, koliko rib je pokasni ubežalo in koliko zaroda in njegove paše je unčila ta »morska kača«.

Nekoč je John Huston, znani filmski režiser, vprašal Cousteauja, kako bi filmal MORY DICKA. Huston je omenil nekdanji polkuz družbe Warner Brothers, da bi filmali to zgodbo. Tedaj so potrošili več sto tisoč dolarjev za gumastega belega kita, v katerem so bili skriti raznovrstni stroji, ki so brizgali vodo, premikali rep in obračali oči. Pri prvem poizkusu je iznajditelj te umetne pošasti dejal, da bo sam upravljal stroje. Kit se je lepo potopil, a nekaj trenutkov pozneje je iznajditelj ves prestrašen pomohil glavo iz vode. Kit ga ni hotel ubogati in se je kar naprej potapljat. Tako je bilo filma konec.

Huston je želel vedeti, čemu ne bi filmali pravih kitov. Cousteau pa mu je odgovoril: »Za to bi bila potrebna ekspedicija v Antarktiko, v kateri bi bili strokovnjaki za potapljanje pod ledom. Če bi imeli prav posebno srečo, bi utegnili v vsakem mesecu posneti za eno minuto filma.«

Huston je rajal dal napraviti mehaničnega kita. Profesor za morsko biologijo John Stor je napravil podvodni film v Karibskem morju. Slike so kazale lepe baletne tropskih rib pred korajno dekoracijo, hobotnice, plavajoče in zvijajoče se skozi peščene oblake, zelene murene, stezajoče svoje neprikrpne gobce iz grmičevja pahljačastih gorgonij in metalju podobno ribo s smešnim nepravim obrazom — velikim lažnim očesom, naslikanim na repu. Doktor Stor zanimivo opisuje svoje prvo potapljanje.

»Stal sem na belem pesku v podvodni dolini, pod njenimi položnimi sivimi stenami so rasli stožci z zlatimi vrhi, ob straneh pokriti s širokimi progastimi listi neke čudne rastline. Iz tal doline so se dvigala zajetna rumena in gola debla, ki so se cepila v številna veje z ravnimi vrhi. Zapazil sem dvojce izbujujnih oči, ki so kot oči velikanske žabe molele iz peska. Pesek se je dvignil, iz svojega skrivališča je šinila žival in z naglimi gibi valovitih peruti gladno odjadrala. Izginila je v modrozelenem mahu. V valujočo sončno svetlobo je nemoteno počasi drčal kos previznega robu in se izkazal za premikajočo se žogo smolnatostnih bdič. V oporo je zagrabila za grmiček na skalnatem pobočju. Njegove zametno rožnate veje so v hipu postale skratne in se krčile. To ni zatek opis pručudnih doživljanj na tujem planetu, temveč resnične doživljanje nekaj metrov pod vodo.«

Pa tudi kot nemški »Herr Doktor«, ki se zani- ma za umetnost in politiko, sem rad nastopal. Tako sem marsikaj zvedel in marsikaj prepre- čil,« se spominja Dosi.

SATANOWI MEDENI TEDNI

Dr. Giuseppe Dosi je bil 42 let v službi pravice, od tega 9 let kot šef mednarodne policije (Interpol) v Italiji. Pred dvema letoma je bil upokojen in živi odtlej v Rimu, kjer vodi lasten detektivski inštitut. »Moj največji primer,« pravi dr. Dosi, »je bil primer Serviatti. Takrat sem delal z vsemi sredstvi in z vsemi maskami...« To zgodbo izpod njegovega peresa objavljamo.

Odslej so štirje uradniki pregledovali postajo. Štiri dni se ni zgodilo nič. Potem, petega dne, je priteklo osemletni fantek naravnost v roke mojemu uradniku; pri sebi je imel nenavadno igračo — velik kuhinjski nož. Našel ga je v bližini postaje. V laboratoriju smo na rezilu odkrili sledove krvi. Spet smo potrpežljivo čakali, spet smo potrkali na sto vrat. Sam sem v različnih maskah obiskal nešteto gostin in točilnic in si najel sobe v hotelih. Stokrat nezaupljiv, nejevoljen »ne«. Nenadoma pa odrešilni »da!« V neki prodajalni so od 12. do 14. novembra prodali kuhinjski nož. Čas se je ujel. In mož se je pjemal. Spet smo trčili ob našega vljudnega možakarja z brki. Bil sem popolnoma prepričan, da je morilec opravil svoj zločin v La Spezii. Že po treh dneh smo našli trgovino, v kateri je »naš mož« kupil dva rjava kovčka. Potem smo se pozanimali za žagovino. Toda ljudje, ki so v La Spezii in njeni okolici trgovali z žagovino, so nam dali malo upanja; vsak dan so obdelovali drugačen les. Tedaj pa nas je elektriziralo: zjutraj 14. novembra je eden izmed žagarjev prodal dve vreči žagovine neznanemu možku. Štiriindvajset ur kasneje smo bili že v mesnici mesarja, katerega žena je — kot smo ugotovili — izgubila 15. novembra. Mož je takoj priznal, da je kupil žagovino. Da, sprl se je z ženo, tudi to je priznal. Da jo je pretepal? — Da, ker ga je varala.

Bil je šestinpetdeset let star, ta naš mesar, in gladko obrnit: toda to ni povedalo nič. Prisegal je, da ne ve, kje je njegova žena. Utekla mu je. Verjel sem mu — toda vera ne sodi k mojim metodam, marveč samo iskanje. Našli smo ženo. Mož je bil še bolj srečen, ko smo mu povedali novico. Signoro smo našli v Livornu. Presedala je v lažji poklic — odkrili smo jo v javni hiši. Rekla nam je, da se k možu ne želi vrniti.

Trije kartotečni listi

Ta žena pa ni bila edina, ki smo jo iskali v teh razburljivih dneh. Na moji pisalni mizi so se kopičila poročila o več kot sto ženah, ki so brez sledu izginile. Šli smo po nekaj sledeh, ki so se nam zdale sumljive; vodile so nas v svetove polne strahu, trpljenja in bede, v odlične četrti in žalostne, umazane ulice.

V naslednjih dneh se ni zgodilo nič posebnega. Bil sem blizu obupa. Nikoli nisem rad posedal za pisalno mizo, toda ravno noči, ki sem jo prebedel ob tej mizi, se imam zahvaliti, da sem našel pravo sled v tem primeru. Nameraval sem že iz kartotečnem listu ene izmed pogrešanih žena. Brez misli sem še enkrat preletel besedilo. Nato sem sedel in si naravnal svetilko...

Pasja Bartolini Taraboschi, pogrešana od julija 1928; nazadnje v gostišču Roma, La Spezia, 48 let stara. Izjava njene prijateljice: ... Pasja je bila vdova železniškega uradnika. V juniju je poslala odgovor na časopisni oglas. Spominjam se, da mi je pokazal ta oglas: samski rentnik z majhno obrtjo bi rad spoznal ljubezljivo, osamljeno ženo zaradi žentive. Moja prijateljica je pisala in poslala sliko. Vem še, kako je bila razburjena, ko je res dobila odgovor. Pisem tega moža mi nikoli ni pokazala, toda v juliju me je presenetila z obvestilom, da se odpelje v La Spezio na medene tedne. S seboj je vzela vse svoje imetje, s prihranki vred. Septembra srm jo hotela obiskati. Ko pa sem se v La Spezii pozanimala po njej, sem zvedela samo, da se je preselila v Firence. Zveni je rekla, da je njen zaročenec lastnik gostišča Roma. Imena mi ni povedala.

Dolgo sem strmel v list in v dve zločestni besedi, ki sta bili zapisani z rdečim svinčnikom: POIZVEDOVANJE USTAVLJENO. Vnovič sem prebral izjavo. Nič, kar bi kazalo na umor. Začel sem prelistavati tudi druge kartotečne liste. Potem sem našel list in prepis poročila, ki nam ga je poslal komisar Musco iz Rima.

V kotu lista je stala beseda »NEZNA-NA«. 3. novembra 1930 so ribiči iz Sante Marinelle v svoji mreži odkrili — razkosane dele ženskega trupla. Nekaj dni nato so v Rasinskem zalivu, nekaj kilometrov od Neaplja, našli še ostale dele. Spadali so k prvim... Spet sem strmel v pripombo: POIZVEDOVANJE USTAVLJENO.

Vročično sem iskal tretji list, ki mi je bil ostal v spominu. Tudi ta je prišel iz Rima. Spet: POIZVEDOVANJE USTAVLJENO — kakor nemi krik obupa! Bral sem:

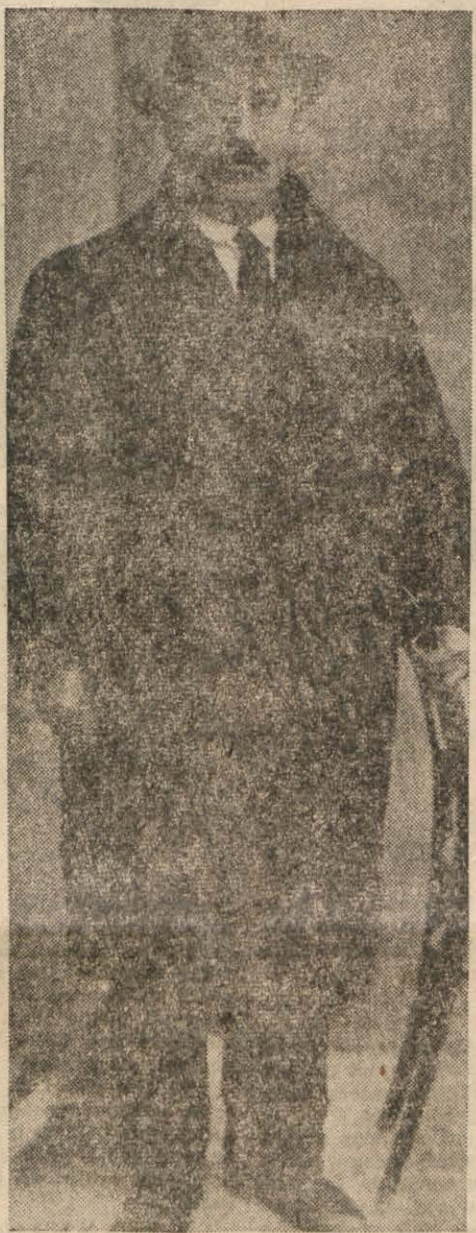
Bice Margarucci, gospodinjska pomočnica, 24 let. 1930 se je vrnila iz ZDA. Tam je štiri leta gospodinjala nekemu zdravniku. Prihranila si je 10.000 lir in se vrnila v Rim. Tu čakala na dediščino po nekem stricu. Predvsem pa se je vrnila, da bi se v Rimu poročila. Spet je šla služiti, toda že po štirih tednih je odpovedala. Zdelo se je, da je dosegla svoj izsanjani cilj, kajti gospodinji je govorila o poroki. Njeni medeni tedni so bili kratki. Čez pol- drugi mesec so ob Tiberi našli vrečo s kosi njenega trupla. Poltjci se je posrečilo, da jo je identificiral. V njeni sobi so našli različne časopisne oglase.

Krog se zožuje

Nenadoma mi je bilo, ko da ne sedim več pred pisalno mizo. Držal sem v roki niti, usode treh žena, ki so izginile! Dva- krat podoben oglas... Policist, ki me je zjutraj našel na stolu, ni mogel verjeti svojim očem. Stopil je k svetilki in jo ugasnil. Šele tedaj sem opazil, da je zunaj svetel dan.

Naročil sem mu, naj skliče vse uradnike, kolikor jih more stakniti. Zdal sem vedel, kje je bila napaka: Postavili smo na glavo vso La Spezio, da bi našli moža z brki. Prepričani smo bili, da stanuje v tem mestu. Izgubili smo preveč časa.

Povelje tega dne je bilo jasno. Iskali smo kraj dejanja — miren kraj, kjer nihče ne bi mogel slišati krikov. Sam sem šel po nitih zadnje noči. Hiša gostišča Roma je še stala. Bila je mračna, skoraj razpadla

Morilec Cesare Serviatti, volk v ovčjem kožu- hu. »Prijazni brkati možakar« si je z oglasi po- iskal žrtve, jim vzel denar in se z njimi odpel- jal na medene tedne, od koder se niso več vrnile. Zadržal pa mu je bila kos — s svojo kle- petavostjo si je ohranila življenje.

hiša, z majhnim, podivjanim vrtem. Sele popoldne sem našel prvo sled. V letih 1925 do 1929 je imel gostišče v najemu neki Cesare Serviatti. Nekaj ljudi se ga je še spominjali. Po njihovih izjavah je bila to precej resposodna hiša, toda dokazov nismo imeli. Serviatti se je 1929 odselil v Rim. Bil sem ravno na poti v pisarno, da bi telefoniral v Rim, ko se je poleg mene ustavil policijski avto. Na obrazih sem jim bral, da so imeli ploden dan. Medtem ko sem sedel, so mi fantje poročali: »Številka 24... v četrtem nadstropju. Prazno stanovanje...«

»In?« sem silil vanje. »Hišnik nima vpisov o najemnikih zadnjih let. Toda vprašali smo stanovalec. V prvem nadstropju stanujeta dve starejši dami. Trdita, da je bilo tisto stanovanje oddano do pred štirimi tedni. Opisali smo jima našega moža. Rekli sta, da je pravi. Stanovalec je tam s svojo ženo. Zadnjič sta ga videli sredi novembra.«

»In kaj je s stanovanjem?«

»Dobili smo ključce toda brez vas se nismo hoteli ničesar lotiti.«

Brez besede smo šli v Vio Genova 24. v četrto nadstropje. Ključavnica je bila vmičljena. Pritisnil sem na kljuko in segel po pistoli. Predsoba je bila prazna. Tudi kuhinja je bila prazna in umazana. Za tretjimi vrati sem zaslišal šum. Tihom sem jih odprl — in zagledal široki hrbet nekega moža. Klečal je na tleh in videl sem v njegovih rokah krpo, s katero je drgnil rdeče madeže na tleh.

Ko se je obrnil, je skoraj zavpil od presenečenja.

»Da,« je rekel možakar, »prav ste prišli. Tukaj,« pokazal je okoli sebe, »je kraj zločina.« Smehljal se je in pristavil: »Nikar ne odlašajte, če me hočete aretirati. Rad pa bi vam prihranil nepotreben trud. Morilec se imenuje Cesare Serviatti. In jaz sem komisar De Simone iz Rima. Gospod Dosi lahko to potrdi...« Pokazal je name.

V sobi je zadel moj smeh, toda bil je grenak smeh, smeh tistega, ki je izgubil. V tem prostoru je zvel poštastvo. »Ze 4. decembra,« je pripovedoval De Simone, »smo identificirali ženo. Gre za Pappino Goriatti, 39-letno služkinjo. Prepoznal jo je njen brat, Cesara Serviattija je spoznala po oglasu...«

»Trenutek,« sem ga prekinil, »ali se morda še spomnite besedila tega oglasa?«

Zanimive so maske dr. Dosi. »Največje uspe- he sem žel kot pazeljiva dama. Skrbno obrti, napudran in našminkan sem se izdajal za vro- čekravn, vendar malce otožno Parizanko.

»Bila je malce sentimentalna ženska, ki je zmeraj sanjerala o poroki. Vsaj tako trdi njen brat. Odsela je iz Rima in pisala bratu dopisnico iz La Spezie. Prosila ga je, naj ji pošlje dokumente za poroko...«

»In Serviatti?« sem vprašal. »Po izjavi tega brata naj bi stanoval v Rimu, v Vii Ricasoli. Obkolili smo hišo, toda gnezdo je bilo prazno. To je bilo pred tremi dnevi.«

Zdal se nisem mogel več obvladati. »To- rej ga še nimate?«

»Ne,« je odvrnil De Simone. »Trdimo pa lahko, da je morilec. Tu sem našel zadnje dokaze.«

Tu, sem mislil, v mojem revirju! »Ugotovili smo,« je pripovedoval De Si- mone dalje, »da je ženska pred odhodom dvignila iz banke vse svoje prihranke. Kot rečeno, 8. novembra se je odpeljala s Ser- viattijem. Pet dni sta stanovala v gostilni Pri Treh kraljih. V knjigo gostov je zapisal svoje ime in ime svoje žene. Pet dni ta žena skoraj ni zapustila sobe. Lahko si mislite, kako ji je bilo pri duši. Rimljanka — pa medeni tedni pred poroko! Ko je bila prava sreča mimo, ga je najbrž opomnila, da je zdaj že čas za poročni obred. V teh dneh se je moral Serviattij lotiti iskanja primernega stanovanja. Našel ga je v Vii Genovi 24. Tudi tu žena ni zapustila hiše. Njega pa so večkrat videli. Priče imam, da je 15. in 16. novembra dvakrat stopil čez hišni prag z rjavim kovčkom v roki. Zdal bom napravil še krvne preiskave madežev in trupla.«

Poiskal sem tiste tri kartotečne liste in jih izročil De Simonu. »Berite!« sem ga izpodbudil. Bral je. Toda zmignil je z rami — »Ne vem...« je rekel v dvomu.

Pet ur kasneje smo vedeli vsi. Ko smo se pojavili v gostišču Roma, se je že stemnilo. Stanovalec pa nam niso do- volil dvigniti tal v njihovih sobah. Tako smo morali začeti v vrtu. Kopalni smo samo pol ure. Tedaj smo našli...

Vdova železničarja Taraboschija po me- denih tednih ni več zapustila gostišča Roma. Ostala je tam — mrtva. Njene ostanke smo našli zakopane v vrtu. Ko sva z De Simonejem sedla v brzdavilki proti Rimu, sva bila nema od groze.

Zadnji oglas

V Rimu so bili še koraki dalje — Ser- viattija sicer niso našli, vendar so vedeli marsikaj o njegovi preteklosti. Nihče ni poznal njegovih staršev. Vzgojil ga je kmečki par brez otrok. Hvalječnosti jima ni izkazal — s štirinajstimi leti je utekel. Nekaj časa se je v Rimu udinjal nekemu peku, po vojni pa je bil bolničar na rimski polikliniki. Tam je v kirurgičnem oddelku pomagal secirati trupla. Potem je bil kakšno leto v neki garaži za paznika. Tovariši

**Le pleži z menoj v sedmo nebo!
V sedma nebesa ljubavi!
Naj zgodi se na poli, karkoli se bo!
»PERILA« s seboj nikar ne pozabi!**

so mu rekli »gospod grof«, kakaj ženske so pogosto vpraševale za njim in ga čakale po službi.

Zdal smo začeli pregledovati oglase v časopisih. Kar smo našli, je bila priprava na nov umor. Štirinajst dni po umoru Pappine Goriatti je izšel v nekem rimskem časopisu naslednji oglas: »Mož z donosno službo želi spoznati ljubko in dobro situirano vdovo zaradi živitve. Navesti doto, poštvo ležeče 01 3042.«

Odtlej so pretekli trije tedni. Po pisma je prihajal — Serviatti, kot so nam ga opi- sale poštne uradnice. Toda prišel je samo dvakrat. Čakalo ga je še 15 pism. In tedaj se je zgodilo nekaj neverjetnega, nekaj, česar nismo pričakovali: Cesare Serviatti, ki je z ženitnimi ponudbami osvajal osam- ljene ženske, da bi jim po medenih tednih ukradel njihove prihranke in jih nato ubil, Serviatti je tokrat računal brez krčmarja.

Šli smo na matične urade in ugotovili, da se je poročil pred božičem. Njegova že- na je bila služkinja s prihranki, njeno ime: Angela Taborri, Via Principe Amadeo 168. Šli smo torej tja in obkolili hišo. Potem smo pozvonili v drugem nadstropju. Nekaj časa je bilo vse tiho. Po hrstu nas je že mrzilo. Končno nam je neka ženska od- prla.

»Ste vi... Angela Taborri?« je jecljaje vprašal De Simone. Nasmehnila se je. »Ne- koč,« je rekla, »že štiri dni pa se pišem...«

»... signora Serviatti,« je dopolnil De Simone.

»Ja,« je odgovorila presenečeno. »Ste nemara prijatelj mojega moža?«

Brez diha smo čakali na njen odgovor. Toda žena je postala nezaupljiva. Zakrtila je z rokami, kot bi nam hotela preprečiti vstop. Simone je je potisnil v stran. Stopili smo na hodnik in potem v preprosto, toda prijetno meščansko sobo. Na stolu je še le- žalo pletenje, ki ga je žena odložila, ko nam je šla odpret. Njen mož, na zof, je dvignil obrvi in počasi zložil časopis. Nje- gov suknič je visel čez stol in na nogah je imel tople copate. Bil je popolnoma mi- ren. Ostal je miren tudi, ko smo ga pozvali, naj se ne upira. Z nasmehkom je meril svojo ženo, ki nas je divje zmerjala. Kot mačka se je vrgla na nas, ko smo mu na- taknili lisice.

V zaporu smo najprej zaslišali ženo. Njeni odgovori so nam prepričali, da o zlo- činih ni imela pojma. Zapadla mu je kot vse druge poprej. Z enim samim razlokom — ni slutila, da ji je življenje rešila samo njena klepetavost.

Tudi njej je Serviatti namenil le satan- ske medene tedne, toda tokrat je naletel na žensko, ki ga je kratko malo ujela. Imela je namreč hude izkušnje s tremi drugimi možmi, zato si ni pustila dolgo tvežiti. Že prvega dne je »zaročenca« pokazala vsem sorodnikom in znancom in iskala sveta celo pri duhovniku. Prisilila je Serviattija, da je držal poljubno. Bil je dovolj prebrisan, da je vedel, kaj ga čaka, če bi izginila.

Serviatti je tajil tri dni. Pohvalil se je samo z »nekaj uspehi« pri ženskah. Pri tem so se mu bliskale oči: »Naposled sem star pa je že triinpetdeset... Ampak lahko vam zaupam, da so bile vse srečne z me- noj!«

Prvi umor, ki ga je priznal, je bil umor Pappine Goriatti. Sicer je dolgo poskušal dokazovati, da je bila to samo nesreča in da je njeno truplo samo »zaradi groze« od- nesel v kovčkih. Po treh dneh je priznanje podpisal. Podpisal je še trikrat — izjavo umoru vdove Taraboschi. Bianche Cheru- bino, ki so jo ribiči našli v mreži, in Bice Margarucci...

Najprej je jokal in hlinil obup. Potem je vlogo menjal: izzivalno je čakal na sodbo in se zanašal na branilce. Niti z besedico ni pokazal sočutja do svojih žrtve.

Ko je stopil v sodno dvorano, se je pred obličjem smrti še enkrat povrnil v svojo staro vlogo: nečimrno si je pogladil brke in pomenljivo mežikal ženskam, ki so se- dele v klopih.

Sodba se je glasila: kriv štirih umorov. 13. oktobra 1933 so ga odpeljali na sar- zansko strelišče. Zbrala se je velika mno- žica radovednežev. Njegove zadnje besede so veljale okusni večerji, s katero so mu bili postregli.

Dvignilo se je štirindvajset pušk. Pri obdukcijski so našli v njegovi glavi osemnajst krogel. Osem strelcev je bilo smrtnih — toda tudi satan lahko umre samo enkrat...

V I H A R

I.

Iz snje mračine je ustala luna. Nad snegom je vel rezek piš, nad zemljo so plaval kopasti oblaki, nad njimi se je luna videla nagla in motna. Na noč so se na suhi, tam, kjer se je vselej zbirala staja, tuleč sklicevali volkovi, klicali so vodnika.

Vodnik je ves dan in vso noč preležal v svojem brlogu.

Suha se je spuščala v dno grape, gosto porasle z rdečedelimi borovci. Trinajst let je tega, kar je tod divjalo nenavadno neurje in področje celozelo borovcev. Debla s krivenčastim koreninjem so bila že nagnata, ostale so le korenike in jame. Okoli so se razrasle jelke, ki so se jenjale mraščiti in hirati pod odprtim nebom, narasli so hrastiči, leske, jelše; tu je bil volkov brlog. Tu mu je volčica trinajst pomladi kotila mladiče, ki jih je bilo treba rediti. Volk je bil že star, velik, silen, grabežljiv, požrt in hraber, s krepkimi čeljustmi, kratkim vratom, na katerem je divje sršela dlaka, strah mlajših, s hitrimi, mršavimi nogami; in ni zaman on, stavec, velikan z žoltimi lisami na trebuhu, postal vodnik. Sedem let je bil vodnik; vodil je čredo na lov za hrano. Počevši je bil v lomu, pod noč je šel v polje in zavijal kratko, pozivno skliceval je čredo in z njo ponoči lovil, stikajoč po polju, soteskah, v bližini vasi in staj. Pozimi je metlo, hrane ni bilo, volčje so se usedli v krog, škrtali z zobmi in v nočeh žalostno zavijali brez konca in kraja.

Trinajst let je živel z volčico, plodil ter se radoval nad njo in sedem let je bil vodnik, strašen in neumljen. Raztrgal ni le mnogo losov, konj, bikov in podobno, ampak tudi volkov, ki mu niso bili pokorni in se mu niso podredili, ter medvedov. Volk je živel za lov, za jed in rod, kot živi slednji volk. Pred petimi dnevi pa so na bregu reke, nedaleč od mesta, kjer so volčje hodili na vodo, pri mladem borovnjaku, ljudje s pristave vrgli v zameteno grmičje telička, počenj pa nastavili močno past. Ponoči so volkovi, ki so blodili po polju, telička našli. Dolgo so v sivi nočni mračini sedeli okoli njega in žalostno zavijali, lakotno so škrtali z zobmi, boječ se priti bliže, in porivali naprej drug drugega, oči so sijale krvoločno in zlo. Mlademu volčiču je bil glad hujši od strahu in cvileč se je vrgel na tele, za njim pa so planili vsi, cvileč, tuleč, s pridvignjenimi repi, ukrivljenimi koštati hrbti in narseno dlako na kratkih, močnih vratovih; v past pa se je ujeta le vodnikova samica. Niso je opazili ko so žrili, šele ko so tele pospravili in se razbežali, je bilo očito, da bo samica ostala za vselej tam. Vso noč je tulila, se preme-

tavala in se trgala iz zvenketajoče verige. Zjutraj so prišli ljudje s pristave — dva človeka — naložila sta jo na sani in jo odpeljala.

Vodnik pa se ni ganil proč, dokler ni prešel dan in ni napačila druga noč. Tedaj je skical vso čredo, raztrgal mladega volčiča in ne meneč se za ostale zdriljave proč s sklonjeno glavom in z narseno dlako, pobral jo je od črede po vetru domov — v lom. Čreda je sprejela njegovo smrtno kazen, ker je vodnik imel oblast in je čakala, misleč, da je šel sam na lov za hrano.

Ko pa ga ni bilo vso noč in ne drugega dne, je o novem mraku začela čreda zavijati in klicati vodnika, zdaj

in se veselo oglašali. Borovci so vonjali po pomladi, dražljivo in smolasto. Bilo je toplo in zelo svetlo.

Volk je ves dan preležal v brlogu. Na obronek loma je naneslo prepereloga listja, po njem je že plezal mah in dela nekakšnih napušč. Tesno okoli so stala mlade jelke, vkopane v sneg. Volk je dolgo ležal z glavom na taci in z majhnimi, cedecimi se očmi mračno zrl predse. Ni se ganil in v sebi je čutil utrujenost, žalost in temačnost. Samo dvakrat je privzdignil glavo, široko razprl gobec in zavijal, otožno in žalostno; tedaj so njegove oči postale slabotne in nemočne, nikakor ne krvoločne in kot ščene je mahal z repom in zadeval z njim v debele veje. Potem

JOLKA MILIĆ

PRAZNIK

Deklici sta se tiščali v kotu in ihteli v dani. Medtem si je pa deček že petič popravil kravato, očito zadovoljen, da je naposled njegova. Vanj, v njegove zaostrene poteze in oglete gibe se je vselilo občutje nedelje, praznika, razkošno občutje sreče, katero je po dolgih letih končno le ukačal. Brundal je od zadovoljstva.

Teta Ina mu je zašepetala brez sapa: »Tinko, Tinko, ljudje.«

Teta Ina je bila očetova sestra. Po Izbah je tekala, si po nepotrebnem dajala opravka z vencem in mrličem, jokavo sprejemala obiskovalce in jim odgovarjala z visokimi vzdihli ter si otirala obilne solze s shuššanega, razdrapanega, brezčutnega obraza.

»Tinko, Tinko, ljudje,« je ponavljala: »Kaj bodo rekli ljudje? Da si brez srca, bodo rekli, ker ne jokaš za očetom. Oče ti umre in ti ne jokaš. V kamro se vsaj zapri, če si že tako beštija. Pa bodo ljudje, mislili — Tinku je hudo, prehudo mu je.«

Tinko je ravnodušno poslušal teto, ne da bi trenil z očmi. Poslušal jo je brezbrilno in ji navsezadnje hladno, niti malo ne hlastno, zabrusil: »Strašilo.« »Kaj?« je vzkliknila prizadeto. »Strašilo,« je ponovila, da je preplašena poskočila vstran in se mu vsa zmedena umaknila.

Mrlič je ležal na visokem starinskem odru. Mater — ženo v črnem je opazil ob očetovem znožju. Vsa skrčena je slonela na njegovih nogah, dečku in ostalim pa je kazala hrbet. Deček je poželjivo sprel v mater. Vesel je je bil. »Žalostna igra,« je pomislil, »da ne bo besed pri ljudeh in sorodstvu.« »Tako je prav, mati, le pogledj ga, silaka.« Končno se je umiril. Ne bo te več pretepal, pijanec. In robantil ne bo več po hiši in nam kalil mir. Gazil ne bo več naše sreče. Samo pogledj ga, zapravljivca, skrivaj vzdignil glavo in ga bežno, prav bežno pogledj.

Mrlič — za živga ogromen — je ležal na belem odru kot ohlapna prazna vreča. »Spraznil se je meh,« je pomislil in usta so se mu skremžila v malce porogljiv nasmeh. Konice lepih, skrbno položenih čevljev so štrlele v strop. »Kje je mami stankina te čevlje?« se je čudil. Vprašal je teto Ino: »Po pogrebu dobim čevlje jaz? Kaj, Ina?« »Kaj?« je vzkliknila, teta prestrašena. »Kaj?« Čez čas je zašepetala stanki: »Brez srca je.« Starka ni dobro slišala: »Kaj pravite? Kaj vam je rekli? Ni kaj v redu?«

Teta Ina pa je ponovila s studom: »Brez srca je. Čevlje bi rad. Za očeta mu ni mar.«

Prišli so pogrebci in duhovnik. Besede so poskakovale po izbi kot jagode toče in se kotilile po podu. Nazadnje je izbruhnilo ihtenje, naraslo je do neznanosti. Mati je glasno zahlipala in si lomila prste v bolesti. (Torej ni le hinila žalosti?) Tulila je kot otožna žival, zamolklo in grozljivo. »Mati, mati...« je jo deček stiskal k sebi: »Tepele te je, do krvi te je pretepal, za lase te je vlekel, z brcami te je suval, psoval te je...« »Mati...« je kričal. Prijel jo je za drobni zapetiji in jo potegnul za sabo. Spokanilo se ji je. Klecnala je na tla. »Brez srca si,« je na vsem lepem zavpila kot iz uma, se mu sunkovito iztrgala in se pobrala. »Brez srca si,« ga je udarila po obrazu. »Poberi se, poberi se,« je vpila in krillila z rokami kot veja v vetru. »Brez srca si, brez srca si,« je odmevalo. Teta Ina mu je prisilila zašepetala.

Deček se je zatekel v seno. Odvezal si je očetovo kravato in jo vrgel v svitli. Z roko si je otipal boleče lice. Potem je planil v krčevit jok. Skril je obraz v rokav in se zjokal nad samim seboj.

Ilustriral Savo Sovre

že zato, da bi ga ubila, njega, ki je pozabil, da je za vodnika samo ena pot nazaj; po zverinjem zakonu čaka tistega, ki se izloči — smrt. Vodnik pa je nepremično ležal v brlogu ves dan in še naslednje dni.

II.

Bliž se je vihar. Veter ni vlekel močno, a je bil rezek. Nebo je ostalo črno ko ponoči; sneg je bil siv, trd. Na obzorju je na desni zahajala okrogla, rdeča luna, motna ob oblakov; na levi se je že rdečel vzhod.

Vodnik se je vzdignil mračno iz povalejanega brloga, se žalostno pretegnil, najprej s prednjimi nogami, potem z zadnjimi, usločil hrbet, zaškrtal z zobmi in s suhim jezikom mlasnil po snegu. Okoli so pod sivim nebom ležali podrti borovci, mlade jelke so stale zametene v snegu.

Šel je na goli vrh suhe, se splazil iz gošče in s sklonjeno glavom obstal na obronku gozda: obohaval je in prisluškoval. Tu je veter imel večjo moč, dreve je jecalo, s črna polja sta pritiskala, pušobila in mraz.

Vodnik je zateglo zatulil. Nič mu ni odgovorilo. Tedaj je krenil k napajališču, k reki, tja, kjer je poginila samica.

Šel je hitro in tiho, plazil se je pri zemlji, le oči so se pobliškavale in tedaj bi ga bilo strašno srečati. Polja so ležala spokojna, s hriba je bilo videti ob reki vas, vso v snegu, z nizkimi okenci, ki so bila že razsvetljena. Nedaleč od reke je stala mračna pristava. Volk je blodil po pustih poljih brez cilja, brez poti. Bila je še siva noč, po tem pa, kako se je s sinjimi barvami naznanjalo jutro, je bilo moči spoznati, da je blizu marec, je marec. Veter je tulil onemogo, srdito, grizel je s pišem.

Preteklo je šele nekaj dni, pa je že bilo tam, kjer so nastavili past, vse zabrisano in nič ni pričalo o nedavni smrti, komajda je bilo še moči ujeti od vetra razvejan duh po samicel. Razmetani sneg okoli pasti je zametel piš. Luna je zahajala in se motno rdečila. Volk je vzdignil glavo proti luni in zavijal žalostno in tiho, lunina svetloba je odesvala v njegovih brezizraznih očeh, ki so cedile majhne gnojne solze. Volk je povel glavom in obmoknil, oči pa so zažarele v zlovesnem, zelenem ognju.

Na pristavi se je v oknih prižgala luč. Volk jo je ubral v tisto smer. Res, psi so ga zavohali in zalajali močno in plašljivo. Volk je legel v sneg ter žalostno in predirljivo zavijal. Na dvorišče je prišel človek in skliceval ljudi, misleč, da je navalila cela tropa. Na nebu, skoroda na obzorju je luna zlezla za oblake, jadrne in temne. Tu, v bližini napajališča, v gozdu, po suhah — tu je samec živel trinajst let. Zdaj je njegova samica ležala na dvorišču pristave.

Noč je že prešla, volk pa je še vedno blodil brez poti in cilja, s povešeno široko glavom, z divjimi očmi, bolščecimi izpod čela. Luna je zašla, vzhod je rdeče začel, sneg je postajal lilast.

Volk je krenil v brlog.

Okoli podrtih borovcev so se pele vitke, zelene jelke. Smešno debeluškasti in nerodni volčiči, ki so bili rojeni v nekdanjih pomladih, so se radi igrali tu v lomu pred vvhodom v brlog, ki je bil prikrit z zelenimi jelkami.

III.

Vstalo je jutro in potrdilo, da je že marec, da je nebo sinje drugače kot pozimi, saj se je vzdignilo visoko, da bo sneg zdaj zdaj vzeo in da se bo izpod njega, iz volčke zemlje prikazala bujna pomladanja rast, ko ni moči, da se srce ne bi radostilo. Sonce se je vzpelo visoko, oblaki so bili beli, lahki, prosojni ko poliet. Sneg je pod toplim soncem sivel in se pokrival s skorjo; v sencih je bil modrikast, jeli so bile posebno zelene, prijazne. Po borovcih je trkal detel, na soncu so se grele kavke, sinice, kalini

je spet otrpnil v otožni odrevenelosti. Šele ko je nan začel po marčevsko zeleneti, ko je sonce padlo na zahodno stran in zašlo ter se je prikazala rdeča luna, tedaj je volk prvič v teh dneh pokazal zlobo in nemir. Spet so se oblaki podili za soncem, ki je zašlo, in v njih je začela poplesovati motna luna, prizemni piš je tulil, veter onemogo zavijal. Nebo je postalo temnosinje, sneg siv in umazan; piš je divjal vrtinčasto in v močnih sunkih.

Volk je prišel iz brloga in predirljivo zavijal, divje se je sršil, se vzpel na zadnje tace in zatulil, kot da ga nekaj silno boli, in ta bolečina ga je razdvijala; s tacami je začel kopati sneg in ga gristi. Potem jo je v prihuljenem diru pobral na polje, tja, kjer so bile nastavljene pasti.

Na polju je bilo temačno in mrzlo, piš je močno grizel, sren je rezal tace. Tam, kjer je bila past, ni bilo več sledu o nedavni smrti; ponoči se je naredil sren, jelci in mlade breze so stale kot vselej. Zadnji duh, ki ga je bilo večeraj še moči zaznati, svojevrstni duh njegove volčice, je danes izgini za veselje. Bila je mesečina. V lomu, tam, v daljavi, so lakotno in zlovesče zavijali volkovi in klicali vodnika. To noč se je volk gnal dolgo in mnogo, divjal in tulil je po poljih in suhah zato, da bi zjutraj umrl.

IV.

Človek s pristave, ki je spal s svojimi otroki, je vstal zjutraj, ko je bila še trda tema in se namenil v vas na delo. Nadel si je z vato podloženo sukunje in kučmo, si našel pipo — ožen je odseval na žuljavih dlaneh — in stopil na dvorišče. Psi so se mu zakadili pod nogo, plašno in naglo, lizavo so cvilili. Človek jih je odrinil z nogo in odšel k vratom.

Za dvoriščnim napuščem je bilo nebo temno, oblaki zelenkasti, sneg sinje siv. Modrikasta motna luna je jadrno plavala po nebu. Piš je že začel zasipati pot. Veter je zavijal zlobno in grizljivo. Človek je pogledal v nebo, zažvižgal in se napotil z bodrim korakom v vas.

Človek ni opazil, kako se je mimo njega okoli poti ukradel volk in zbežal naprej. Šele ko se je bližal vasi, ga je ugledal na poti. Sedel je sredi poti na zadnjih tacah in z gnumnimi, izcejajočimi se očmi, ki so gorele z zelenimi plamenčki, bolščal v človeka. Človek je zažvižgal in mahnil z roko. Volk je sedel naprečeno, le za trenutek so oči mrknile, pa spet zagorele. Človek je prižgal vžigalice in naredil nekaj korakov naprej. Volk se ni ganil. Tedaj se je človek ustavil, postal zaskrbljen in se resno no ozrl naokoli. Okoli so bila polja, le tam spredaj nekje so čepale vaške kočje. Človek je naredil kepo in je zalučal dobrikaloče se proti volku; ta pa se ni ganil, samo zaveval je in na vratu se mu je narsila dlaka. Človek je obstal, potem se je obrnil. Spočetka je stopal počasi, potem se je spustil v beg in tekel vedno hitreje. Ko je pribežal do vrat, je na poti vnovič ugledal volka. Volk je spet nepremično sedel na zadnjih nogah. Človek je zavpil in zbežal nazaj, zdaj je že begal, ne vedoč, kaj počne, ter divje in presunljivo kričal. Pod motno luno je nad modrikastim snegom vladala grobna tihoča, le človek je kričal ko brez uma.

Pred vasjo je bil spet volk. Tedaj je človek planil s poti. Mahal je z rokami in kričal, kučmo je že zdavnaj zgubil, lasje in rdeči šal pa so vihrali v vetru. Tisti hip je človek običal in padel in ko je hotel vstati iz prhkega in globokega snega, je volk planil nanj in ga od zadaj zelo močno in odsekano udajil po vratu. Človek je spet padel in čez hip ni več kričal in takrat je volk zatulil divje in samotno.

V.

Pod noč, ko je v sivem, nočnem mraku zapiskal piš, so se na suhi zbrali volkovi in začeli tuliti. Klicali so vodnika.

Nebo je bilo sivo, veter je šumel v borovcih, volkovi so v krogu sedeli v snegu na zadnjih nogah in mračno tulili, ker so bili lačni, saj že šest dni niso jedli. Zapustil jih je vodnik, ki jih je vodil na lov in skrbel zanje, tisti, ki je pred sedmimi leti ubil prejšnjega vodnika, da bi to postal. Zdaj, ko so sedeli v krogu in zavijali, bliskali z očmi in se sršili, so bili žalostni in zli in ko hlapci niso vedeli, kaj storiti. Samo mlad volk, brat nedavno ubitega, silen in spreten, je hodil samosvoje, škripal z zobmi in vse opazoval. Z mladostjo in močjo se je vnjem porodila visokomerna misel: postati vodnik; res, ni še vedel, da ni

prijetno imeti potem pred seboj do smrti eno samo poč. Če zapusti vodno mesto, ga čaka eno samo zverinje plačilo — smrt. Mladi volk je ponosno zatulil, ostali pa, ki so postajali topi, so zavijali plašno in boječ; niso ga jemali v mar.

Noč je minevala. Starec je taval po poljih in suhah, se spuščal k reki, iskal po gozdu in divje cvilil, ker mu ni nič preostalo. Živel je zato, da je jedel in plodil. Z železnog pastjo ga je človek odvrgnil od zakona in pred njim je bila smrt.

Danilo se je počasi. Na zahodu je tonila zelo rdeča in velika luna, na vzhodu je zagorela rdeča grmada, nebo je bilo še močno motno, sneg sinji. Marec je bil, ko se dela dan zgodaj in dolgo. Ko je volk ubil človeka, je šel k suhi, kjer se je zbirala topla. Ko so ga volkovi ugledali, so mu planili naproti in ko so tekli, nihče ni vedel, kaj bo; tekli so ponižno in prihuljeno. Šele ko se je mladi volk vrgel na vodnika — zbral je pogum za to — so se vsi spomnili svojih starih običajev in vsi so planili nanj z režečimi gobci.

Nad njimi se je pelo še temno, le za vzhodu rdeče žareče nebo. Volk se ni upiral. Umril je, raztrgali so ga na kosce in te s kostmi vred požrli.

VI.

To se je zgodilo na sedmi dan po smrti samice, da je umrl vodnik. Pa še čez sedem dni je pod zlatim soncem in sinjim nebom polzel sneg in čistil zemljo za prihod pomladi, potoki so se prebujali in reka je zašumela, jelci pa so postajale še bolj zelene. Kot pred sedmimi leti starec, je mladi volk postal vodnik in vzel si je volčiča, da bi plodil. Zarje so bile zelo rdeče in dolgotrajne, mračine pa zelenkaste. Volčica mladega volka je bila hči starega vodnika in šla je kotit v lom.

Prevedel CENE KOPČAVAR
Ilustriral STANISLAV DANC

Izreki Walterja Scotta

Star les je treba sežgati, stare knjige brati, staro vino piti in stare prijatelje povabiti na razgovor.

x x x

Kdor hodi v temi, ne ve, kam gre.

x x x

Tisti, ki s svojo nesrečo ali srečo prizadene samega sebe, ima polno pravico, da hodi skozi življenje, kakor se mu zljubi.

x x x

Prijateljstvo je največkrat prevara, ljubezen največkrat zmeta.

x x x

Pogledajte okrog sebe; videli boste, kako malo ljudi se postara v ljubezni do prijateljev iz mladostnih let.

x x x

Plemeniti konj uboga že senco šibe, zanikrnega pa še z bžadanjem ne spraviš naprej.

Predstavljamo vam gospodinjico ANICO CAJZEK iz Zagreba, Smiljanska ul. 17, z željo, da bi njen dober nasvet koristil tudi vam:

»Z zadovoljstvom uporabljam detergent BIS. Uporabljam ga za pranje in čiščenje predmetov, ki so navedeni na steklenici. Poštevam tudi izkušnje potrošnikov BIS-a, ki sem jih čitala v časopisih. Te dni pa sem si tudi jaz nabrala nekaj novih izkušenj z BIS-om. Poizkusila sem z njim očistiti parket in uspelo mi je. Naredila sem takole: Najprej sem namočila parket z raztopino BIS-a (3 žlice na 3 l vode). Tako namočen parket sem ostrgala z žično gobico, ostrgano umazano sem pomela šele, ko se je posušila. Potem sem parket namazala z losčilom. S tem poslom sem bila kaj kmalu gotova in glej, da se bila lepša kot kdaj prej. Ta izkušnja mi mnogo pomaga, ker se tla v malih sobah hitro mažejo in jih je treba čisto strgati.«

SAPONIA OBJAVLJA:

v laboratorijih tovarne je bilo — na predlog Anice Cajzek — izvršeno poizkusno čiščenje parketov z raztopino BIS-a in rezultati so bili nadvse zadovoljivi. Ta postopek se lahko uspešno uporablja pri vsakem čiščenju starih parketov.

VAŽNA OBJAVA:

PRAZNE IN CELE BIS-ove STEKLENICE OD-
KUPUJE VSAKO TRGOVSKO PODJETJE V
DRŽAVI ZA 20 DIN PO KOSU.

ALEKSANDER BELIAJEV

CLOVEK

DVOZINKA

Cudni jezdec se je obrnil. Videč ljudi, je ko kušar urno zdrsil z dočena in se skrila za njegovim telesom. Iz za novega hrbita se je prikazala zelena roba, ki je udarila morsko žival po hrbitu. U... vi delin se je potopil skupaj s pošastjo.

Cudni par je opisal pod vodo polkrog in se skrila za podvodno skalo.

Veš ta čudni prizor je trajal kvečjemu dobro minuto, toda gledalci si dolgo niso opomogli od presenečenja.

Iskalci biserov so kričali, tekali po palubi in se prijemali za glavo. Indijanci so prili na kolena in rotili boga morja, naj jim prinese. Mlad Mehčan je od strahu zlezel za glavni jambor in kričal. Črnci so zbežali na dno ladje in se ondi skrili v kot.

Na iskanje biserov ni bilo niti misliti. »Meduza« je dvignila sidro in odplula proti severu.

ZURITOVA SMOLA

Kapitan »Meduza« se je vrnil v svojo kajuto, da bi premislil ta dogodek. »Se zmešalo se mi bo!« je zamrmral in si zili vrt mlčne vode na glavo. »Morska pošast govori v čistem kastilskem narečju! Kaj pa to pomeni? Kakšna vražnja zadeva je to? Blaznost? Toda blaznost vendar ne more zajeti vse posadke. Čelo enakih sanj ne moreta sanjati dva človeka. Toda morskega vraga smo vsi videli. To je nesporno. Morski vrag torej živi, pa naj bo to še tako neverjetno.« Zurita si je znova polil glavo in pogledal skozi okence, da bi se osvežil. »Naj bo že kakorkoli,« je nadaljeval svoj samogovor nekoliko pomirjen, »to pošastno bitje je obdarovano s človeškim razumom in lahko opravlja pametna dela. Očividno se počuti v vodi enako dobro kakor na suhem. In govoriči zna po špansko — torej se je moč z njim pogovarjati. Kaj če bi... Kaj če bi poslušal, udomačili in jo pripravili do tega, da bi iskala bisere? Samo ta žaba, ki lahko živi v vodi, bi zamenjala celo bravotščino iskalcev bise-

rov. In kolikšno korist bi imeli od tega! Vsakemu iskalcu biserov je treba, hočeš nočeš, dati četrtino plena. Ta žaba pa bi mi delala zastoj. Tako bi lahko v kratkem zaslužil sto tisoče, milijone pezet!»

Zurita se je zasanjal. Doslej je upal, da bo obogatel tako, da bo iskal biserne tam, kjer jih nihče ni zbiral. Perzijski zaliv, zahodna obala Ceylona, Rdeče morje, avstralske vode — vsa ta najdišča biserne so daleč, in ljudje jih tam že dolgo iščejo. Napotiti se v Mehški ali Kalifornijski zaliv, k otokoma St. Thomas in Margarita? Odpluti k obalom Venezuele, kjer leže na morskem dnu najboljše ameriški biseri, Zurita ni mogel. Za to je bila njegova ladja prešibka, pa tudi iskalcev je imel premalo. Skratka, stvar je bilo treba zasnovati na široko, Zuriti pa je primanjloval denarja. In tako je, hočeš nočeš, ostal pri obalah Argentine. Toda zdaj! Zdj bi lahko v enem letu obogatel, če bi se mu se posrečilo ujeti »morskega vraga«.

Najbogatejši mož Argentine, morda celo Amerike bo. Denar mu bo utrl pot k oblasti. Ime Pedra Zurite bodo izgovarjali vsi. Toda biti mora zelo previden. Predvsem pa mora čuvati skrivnost.

Zurita je znova odšel na palubo, kjer je zbral vsi posadko, vstevši kuharja, in jo nagovoril:

»Ali ne veste, kakšna usoda je doletela tiste, ki so širili govorice o »morskem vragu«? Polcija jih je aretirala in zdaj sede v ječi. Moram vas opozoriti, da se bo zgodilo isto z vsakim izmed vas, če boste črhnilli le besedico o tem, da ste videli »morskega vraga«. V ječo vas vržejo. Ste razumeli? Če vam je torej kaj do življenja — ne črhnite nikomur niti besedice o »vragu«.

»Saj jim tako ali tako nihče ne bo verjel, ker vse to preveč spominja na pravljico.« je pomislil Zurita. Potem pa je poklical k sebi v kajuto Baltazarja in mu razložil svoj načrt.

Baltazar je pazljivo poslušal svojega gospodarja in po kratkem premolu odgovoril:

»Da, to je dobro. »Morski vrag« je vreden toliko, kakor sto iskalcev biserov. Dobro je, če ima človek v službi »vraga«. Toda kako naj ga ujamemo?»

»V mrežo,« je odgovoril Zurita.

»Saj bi jo razrezal, kakor je razparal trebuh morskega psa.«

»Kaj lahko naročimo kovinsko mrežo.«

»Kdo ga bo pa lovil? Našim potapljačem samo reci: »vrag« pa se jim že šibe kolena. Tudi za vrečo zlata ga ne bi šli lovit.«

»Kaj pa ti, Baltazar?»

Indijancem je skomizgnil z rameni.

»Jaz se nikoli nisem lovil morskih »vragov«. Zasačiti ga bržčas ne bo lahko, ubiti ga, samo če je iz mesa in kosti, pa menda ne bo težko. Toda vi potrebujete »živega vraga«.

»Kaj se ga ne bojiš, Baltazar? Kaj pa misliš ti o »morskem vragu«?»

»Kaj bi mogel misliti o jagvarju, ki leta nad morjem, in o morskem psu, ki pleza po drevmu? Neznana zver je strašnejša od znanega. Toda lov na strašno zver me mika.«

»Bogato te nagradim.« Zurita je stisnil Baltazarju roko in mu jel znova pojasnjevati svoj načrt. »Čim manj bo udeležencev tega dela, tem bolje. Tj se pomeni z vsemi Araukanci. Le-ti so najbolj pogumni in iznajdljivi. Izberi jih pet, ne več. Če našli ne bi bili pripravljivi sodelovati, poišči druge. »Vrag« se skriva blizu obale. Predvsem je treba doznati, kje je njegovo skrivališče.

Tedaj nam ne bo težko ujeti ga v mreže.«

Zurita in Baltazar sta se urno lotila dela. Po Zuritovem naročilu so naredili žično mrežo, podobno velikemu sodu z odprtim dnom. V njej je Zurita napel več konopastih mrežic, da bi se »vrag« zapletel vanje ko v pajčevino. Iskalci biserov so izplačali in odpuščali. Iz posadke »Meduza« se je Baltazarju posrečilo pogovoriti samo dva Indijanca iz plemena Araukana, da sta sodelovala v lovu na »vraga«. Tri druge pa je najel v Buenos Airesu.

Sklenili so, da bodo začeli zasledovati »vraga« v tistem zalivu, kjer ga je posadka »Meduza« prvokrat videla. Da ne bi vzbudili njegovega sumu, se je ladja zasidrila nekaj kilometrov od manjšega zaliva. Zurita in njegovi spremljevalci so se kdaj pa kdaj ukvarjali z ribolovom, ko da je to cilj njihove plojbe. Istočasno pa so trije izmed njih, skriti za skalami na obali, budno pazili, kaj se dogaja v vodah zaliva.

Bilo je proti koncu drugega tedna, o »vragu« pa še zmerom ni bilo ne duha ne sluha. Baltazar se je seznanil s prebivalci obale, z indijanskimi farmarji, ki jim je poceni prodajal ribe. Ko se je pomenkoval z njimi o raznih zadevah, je neopaženo napeljal pogovor na »morskega vraga«. Iz teh pogovorov je

»morskega vraga« ni bilo na spregled. Zurito je že skrbelo, kaj bo. Bil je nestrpen in skrup. Vsač dan je moral šteti denarce, »vraga« pa ni bilo od nikoder. Pedro je že začel dvomiti, da se bo sploh prikazal. Če je nadnaravno bitje, ga ne ujameš v nobene mreže. Sicer pa je tudi nevarno imeti opravka s takšnim peklenščkom. Zurita je bil praznovaren. Kaj če bi za vsak primer povabil na »Meduza« duhovnika s križem in najsvetejšimi zakramenti? Novi stroški. Morda pa »morski vrag« sploh ni vrag, marveč šaljivec, dober plavač, ki se je našel v vraga, da bi strašil ljudi? Kaj pa delin? Toda delina bi lahko udomačili in zdesetirali kakor vsako žival. Kaj če bi vso to stvar opustili?

Zurita je izjavil, da dobi nagrado, kdor bo prvi opazil »vraga«. In sklenil je počakati še nekaj dni.

Lahko si mislimo njegovo veselje, ko se je »vrag« v začetku tretjega tedna naposled res začel prikazovati.

Podnevi so lovili ribe in Baltazar je pustil z njimi napolnjeni čoln blizu obale. Zgodaj zjutraj naj bi prišli kupci po ribe. Baltazar je bil odšel na farmo obkret znanega Indijanca, a ko se je vrnil, je bil čoln prazen. Takoj je spoznal, da je storil to »vrag«.

Se isto noč je eden izmed dežurnih Indi-

Toda nikogar ni mikalo, da bi se potopil na morskno dno, ker so vsi bili, da bi utegnili ondi zadeti na neravno pošast.

Tedaj pa je stopil naprej Baltazar.

»Jaz!« je rekel kratko. Baltazar je ostal mož beseda.

»Meduza« je bila še zmerom zasidrana. Vsi razen na straži stoječih članov posadke, so odšli na obalo in se napotili k strmi skali v zalivu.

Baltazar si je privezal vrvo okrog trebuha, da bi ga lahko potegnili iz vode, če bi bil ranjen, potem pa je vzel nož, stisnil kamen med noge in se potopil na dno.

Indijanci so nestrpno pričakovali, da se vrne, zroč nepremično v temno liso, ki je migotala v modrikasti megli s skalami zasenčenega zaliva. Minilo je štirideset, petdeset sekund, minila je minuta, toda Baltazar se ni vrnil. Naposled je potegnil za vrvi in vzdignil so ga na palubo. Ko je prišel do sapa, je rekel:

»Ozek rov drži v podzemeljsko votlino. Tam je temno kakor v trebuhu morskega psa. »Morski vrag« se je lahko skrila samo v to votlino. Okrog nje so gladke skale.«

»Imenitno!« je vzkljnil Zurita. »Tam je temno, praviš. Tem bolje. Nastavimo torej mreže in ribica se ujame.«

Kmalu po sončnem zahodu so Indijanci spustili žične mreže na močnih vrhov v vodo ob vohu v votlino. Konce vrvi so pritrdili na obali. K vrvm je Baltazar privezal zvončke, ki bi zazvonili, brž ko bi se kdo dotaknil mreže.

Zurita in Baltazar sta s petimi Indijanci sedela na obali in molče čakala.

Na ladji ni bilo nikogar več.

Tema je bila čedalje bolj črna. Vzšla je luna in mesečina je zalila morskno gladino. Vse je bilo tiho. Posadko ladje je zajel silen nemir. Morda bodo zdaj zdaj zagledali čudno bitje, ki je navdajalo z grozo ribiče in iskalce biserov.

Počasi so tekle nočne ure. Ljudje so jeli dremati.

Ne nadoma so se oglašili zvončki. Ljudje so planili pokonci, skočili k vrvm in začeli vleči mrežo iz vode. Bila je težka. Vrvi so drgetale. Nekdo se je premetaval v mreži.

Ze se je mreža prikazala iz vode, v njej pa se je v blede mesečini zvijalo telo polčloveka-polživali. V luninem svetu so žarele velike oči in srebrnkaste luskinje. »Vrag« je napenjal vse sile, da bi sprostil roko, ki se mu je bila zapletla v mrežo. To se mu je tudi posrečilo. Potegnil je nož, ki mu je visel na tankem jermenčku na stegnu, in začel rezati mrežo.

»Ne boš je prerezal, vražji sin,« je zamrmral Baltazar, ves vnet za lov.

Toda v njegovo presenečenje je bil nož kos žični mreži. S spretnimi kretnjami je »vrag« širil luknje v mreži, iskalci biserov pa so si na vse kriplje prizadevali, da bi čimprej potegnili mrežo na suho.

»Le potegnite! Hop-hop!« je že kričal Baltazar.

Ko pa je že kazalo, da je plen v njihovih rokah, se je »vrag« prerinil skozi luknjo v mreži, padel v vodo, da so brizgnili curki na vse strani, in izginitil v globino.

Obupani iskalci biserov so izpustili mrežo. »Imenitno nož! Zico reže!« je navdušeno vzkljnil Baltazar. »Podvodni kovači so boljši od naših.«

Zurita pa je s povešeno glavo gledal v vodo in na obrazu mu je bilo videti, da je obupan tako, kakor da se je potopilo vse njegovo bogstvo.

stari Indijancem zvedel, da so izbrali za lov pravi kraj: mnogi Indijanci, živeči blizu zaliva, so slišali glas roga in videli na pesku sledove stopinj. Zatrjevali so, da ima »vrag« človeške pete, prste pa znatno daljše od človeških. Včasih so opazili v pesku sledove njegovega hrbita v obliki globeji — »vrag« je ležal na obali.

Na obali živečim ljudem ni storil nič žalega in tako se niso več zanimali za sledove, ki jih je občasno puščal za seboj in tudi takoj opozarjal nase. Videl pa »vraga« ni nihče.

Dva tedna je stala »Meduza« v zalivu in posadka se je na videz ukvarjala z ribolovom. Dva tekna so Zurita, Baltazar in najeti Indijanci budno motrili morskno gladino, toda

jancev slišal, kako je južno od zaliva zapel rog. Čez dva dni je mlad Araukanec zgodaj zjutraj povedal, da se mu je naposled posrečilo izslediti »vraga«. Priplaval je k delfinu. Tokrat ni sedel na njegovem hrbitu, marveč je plaval vzporedno z njim, držeč se z roko za »vprago« — za širok usnjen ovratnik. V zalivu je »vrag« snel z delfina ovratnik, potprepal morsko žival in se skrila v globino zaliva, ob vzhodni strme skale. Delin pa je splaval na površje in izginitil.

Zurita se je zahvalil Indijancu in mu obljubil nagrado, rekoč:

»Danes »vrag« najbrž ne bo priplaval iz svojega skrivališča. Zato si moramo ogledati dno zaliva. Kdo prevzame to nalogo?»

— Kadar mi takole delate fluid, gospod Simon, kar čutim, kako postajam čisto mehka... 3

— Vi ste zelo dojemljivi, gospa Le Clinch... — Oh, za tole res — je rekla in rahlo zavzdihnila.

Minilo so štirje dnevi, odkar se je gospod Simon Sinegaye nastanil v hotelu Du Guesclin. Njegova prva klijentka: gospa Le Clinch, seveda. Samo ob sebi se razume, da jo je magnetopaz zdravil brezplačno... Tistikrat je vdova sedela pri njem na divanu. Najmanjši dih gospoda Simona bi jo bil že lahko prevrnil. Kaj dih, celo rahla radiacija fluida!

Črncem je kakor v religiozni zamaknenosti mahal z belim rženim klobasom pred čelom toiste hotelirke. — Se že bolje počutim... mnogo bolje... zdaj sem že čisto sproščena... — je vzdihovala.

— Molčite!

Na mizi je bil odprt skrivnosten belo-črni kovček. V tem kovčku, ki je bil razdeljen na mnoge predale in predalčke, je bil popoln padarski pribor: nihala, palice, sintonizatorji, ojačevalci valov, katodne cevi itd., potem lončki z mazili, kreme, stekleničke, polne skrivnostnih tekočin, travice, koreninice, zrnce, ki so bila najbrž začarana, zavoj sterilne vate in še drugi najrazličnejši zavojčki.

— Vse te skrivnostne stvari, to je tako presunljivo — je grukla gospa Le Clinchova.

— Molčite! — je spet rekel črncem. In potem je čisto tiho, skoraj slovesno zašepetal:

— Glejte v klas!

In gospa Le Clinchova je videla... Videla je klas rži, ki je bil pravkar vese bel, videla ga je, kako je počasi temnel, dobival umazano barvo in postal navsezadnje čisto rjav.

— To je... je to moja bolezen, ki prehaja sem noter? — je v strahu zašepetala.

— Točno!

Srce ljubke gospa Le Clinchove je udarilo hitreje.

— In naj vam povem, da doktor Voisin leta in leta z vsemi svojimi pilulami ni mogel biti kos mojim migrenam! Vi pa kar takole — v štirih dneh — vse končan! Ničesar več!

— Pomirita bolnika z aspirinom, to je kaj lahko — je rekel. Toda zdraviti bolezen, odstraniti njen vzrok, to je boljše. Aspirin ni še nikoli nikogar ozdravil... Zlasti ne srčnih boleznij!

— Res je to, res je to! — je ona še vedno vzdihovala. Tretje leto njenega vodstva se je pač bližalo koncu. Klas je zdaj čisto počrnel, bil je kakor iz oglja.

— O bogi! — je zaklicala gospa Le Clinchova vsa prestrašena. — Kaj so vse te umazanije bile v moji ubogi glavi?

— Ja, ja, seveda, saj vidite! To so žalostne misli, razočaranja, obup... — In vrte! je klas pred svojimi očmi in zdelo se je, kakor da ga bere. Bil je kakor videti sklonjen nad kristalno kroglo.

— Tu vidim utrujenost, navlečanost... — In strogo je dvignil prst: — Strah pred osamelostjo. — Res je, — je priznala in nagubančila čelo.

Potegnil je iz žepa vžigalnik, ga prižgal in zažgal klas, ki je začel goreti na čuden način s prasketanjem in piskanjem, iskre so letele na vse strani in dvigal se je čuden črn dim.

Klas se je tako čudno zvijal, imel je tako nenavadne in nepričakovane krče, da bi pri tem vsakdo moral pomisliti na čarovniški obred, vsakdo bi si pri tem moral misliti, da je bila ta rastlina z barvo žalosti in turbnosti prepojena z življenjem, da je v njej živel neki čuden, mračen duh, ki se je v ognju zvijal in trpel.

Gospod Simon pa je z nežnim glasom, ki se mu ni bilo mogoče upirati, dejal:

— Vaše črne misli sežigam!

Položil je dlan na čelo gospa Le Clinchove in ona je naslonila svoje čelo na to dlan. Trenutek kasneje je njena glava že počivala na prsih tega velikega, črnega atleta. Nežno je božal njene plave lase in njena žareča lica.

— To ni dobro, kar počenjam, — je mrmrala.

Pierre Féry

PADAR

— Ni dobro? — Cas vam jemljem... Zunaj pa je še toliko bolnikov, ki čakajo na vas... — To je res, oprostite mi, — je rekel. — Oprostite, da spreminjam vaš hotel v svojo ordinacijo. — Pa saj to je čast zame, — je vzkljnila ona. — In kakšno veselje! Sicer pa čujte, — je nadaljevala žalostno, — dobro vem, da ti prostori za vas nikakor niso posebno praktični. Danes zjutraj sem govorila z gospo Rosikovo, ki ima lepo hišo z vrtom, a je sploh ne uporablja. — Res? To bi me pa zanimalo! — Prav to sem si tudi mislila. Ni je hotela dati v najem, kajti to je bila hiša njenega sina, ki je umrl. Toda nasvetovala vam bom nekaj pametnega. Rosikova že leto dni ne more pojesti kričalja več, zaradi čira v želodcu. — Glejte, glejte... — Rekla sem ji, naj pride k vam na pregled. Vi jo boste ozdravili... In prav gotovo vam bo svojo hišo dala v najem.

— Vi ste angeli! Objela ga je z vdanim pogledom. Kako je bil lep. Res, bil je lep kakor kak bog. Potem je dejala: — Za kosilo sem vam pripravila piščanca v omaki. Vem, da imate radi take stvari. — In odprla je vrata, medtem ko je on zapiral kovček iz krokodilje kože. — Na hodniku je po klopek sedelo že kakih deset oseb. Tu je bil neki duhovnik, nekdo je bil golšav, drugi grbav, med njimi pa je bila tudi neka stara dama: gospa Rosikova, potem pa še trije znani obrazli: Le Guellec, ki je bil bolan na jetrih, Mériaud, ki je bil živčen — in človek z gastritisom — skeptik Le Goff.

Med temi ljudmi je sem in tja hodila sobarica in flegmatično prevažala po preprogi sesalec za prah, neka druga pa, ki je prav tako prihajala in odhajala, je nosila curje, metle, vedra itd.

Prvi na vrsti je bil duhovnik. — Glas mi peša, — je izjavil. — Tega bi mi niti ne bilo treba reči. Zadostovalo bi samo nekaj hripavih glasov, ki so se mu iztrgali iz grla. — Gospod Simon je takoj odprl kovček iz krokodilje kože in pokazal zanimivo vsebino. — Sicer me pa vse to prav nič ne boli — je nadaljeval duhovnik, — Toda, če hočem izvrševati svoj poklic, če hočem peti veliko mašo, če hočem imeti pridvoge... ali ne? Potem je to kaj nerodno. Zlasti zato, ker so mi kar tri fare naložili na pleča!

Bilo mu je kakih petdeset let. Njegov obraz je bil suhšjan, njegova koža bela kakor iz slonove kosti. Bil je velik in suh in imel je dolge roke z žuljavimi dlani, kar je izdajalo, da opravlja tudi težka kmečkova dela, da si sam gospodinjil in pere, kadar mu njegov poklic to dopušča. Ze njegov oguljeni talar, nekoliko raztrgan, z izgubljenimi gumbi je dovolj govorno pripovedoval, da ta podoželski župnik nima niti toliko sredstev, da bi si plačal služkinjo — ali pa, če jih že toliko ima — da raje te pičle denarce razdeli siromakom.

— Koliko časa pa se imate te težave v grlu, gospod župnik? — Ja, že precej dolgo, šest ali sedem mesecev... — Vraga, to pa je res dolgo. Povej mi no, ali ste kdaj pomislili, da bi vprašali kakega zdravnika za svet? — To se pravi... Seveda sem pomislil! Toda, saj me

ni nič bolelo. Torej, če bi šlo zaradi glasu... sicer pa sem si sam gledal v grlo, pa nisem videl niti belih pik niti ranic... pa sem si rekel... — Niti anginantni differija! — ga je dopolnil gospod Simon smehljaje. — Ampak od kdaj pa si lahko grešnik sam sebi daje odvezo, gospod župnik? — Duhovnik se je nasmehnul. — Saj imate čisto prav, samo... denar!... In pa čas... In pa moji bolniki... — Vaši bolniki? — Prekoleto! V treh farah, saj si lahko predstavljate, da... Njegov smehljaj je postal žalosten. — No ja, grgal sem slano vodo; dajal sem si vroče obkladke, kuhal sem si zdravilne čaje. A nič ni pomagalo. Se zdalec ni nič pomagalo, vse bolj in bolj sem postajal hripav. Vsa zadevščina mi je začela že nagajati pri jedi. — Da, — je rekel gospod Simon, — da, seveda.

Gledal je njegove globoko udrte oči, njegova mršava lica, njegovo kožo, ki je bila blede in bela kot vosek. — Zakaj pa ste prišli prav k meni, k meni, ki sem padar, ne pa zdravnik? — Neki prijatelj mi je rekel, da mu je nekdo povedal, da je slišal, da je gospa Le Clinchova... — ...govorila, da delam čudeže? — Moj bog, prav zares! — In tedaj je duhovnik prišel vprašat za svet zamorca, ki dela čudeže! — Gospod Simon mu je ukazal sestti k oknu, vzel žličico in dejal: — Odprite usta! Recite A... Ze vnaprej je vedel, kaj bo videl. Njegova diagnoza je bila trdna na prvi pogled. Stopil je k mizi, na kateri je bil odprt skrivnostni kovček s čudodelnimi orodji in — v veliko duhovnikovo razočaranje — ga je zaprl, namesto da bi vzel iz njega kak skrivnosten instrument, kako čudovito mazilo ali kaj podobnega. Potem je sedel, napisal kratko pismo, ga spravil v kuverto in zalepil. — Kaj ne preiskujete svojih bolnikov z nihalom? — se je začudil duhovnik. — Seveda jih pregledujem. Toda v vašem primeru to ni potrebno. — Nisečar ne morem storiti za vas, gospod župnik. Lahko vam samo svetujem... — Vi... vi mi nečete povedati, da... — je ječljal duhovnik, razočaran. Je to tako huda bolezen? — Vrgel je pogled na kuverto in prebral kakor skozi megljo: — Gospodu profesorju CHATAIGNERU, bolnišnica v Dinanu. — In v levem kotu tole vzemirljivo besedo: »Oseбно.« — Lotila se vas je neka bolezen glasilik, ki zahteva kirurški poseg, — je rekel gospod Simon. — Ali se vam ne zdi, — je ponizno svetoval duhovnik, — da bi nekaj magnetičnih valov... — No, no, gospod župnik, bodimo vendar resni. Da bi odstranil vašo bolezen, vam moram pač priznati, da fluid — čeprav je prvovrstne kvalitete — ne more nadomestiti dobro nabrušenega kirurškega noža.

— Ah, seveda, — je rekel duhovnik, a videti je bilo, da še vedno ni prepričan. Njegov pogled se je ogibal oči gospoda Simona. — Ne bo šel k Chataignieru, — je pomislil črncem. »Ne bo šel. Galopiral bo naravnost k nekemu drugemu padarju. O meni pa si bo mislil, da sem podlež. Moral bi,« toda v žepu je stisnil pest. »Ah, ne ne, so stvari, ki jim ne morem pomagati.« — Poslušajte me, gospod župnik... Svojo ogromno roko je položil duhovniku na ramo. — Ne samo, da ne morem ničesar storiti za vas, pa ne samo jaz, ampak tudi noben drug padar na svetu, naj se zgodi kar koli, vam ne more pomagati. Ste me razumeli? Castna beseda! In kdorkoli bo poskušal kaj drugega, je lažnivec in podlež — ali pa bedak!

Zdelo se je, da skuša dati poudarka svojim besedam z vso svojo težo in z vso svojo postavo, kajti čutil je, kako se župnik temu upira, kako mu z mislijo uhaja drugam.

— Koliko sem vam dolžan, je vprašal duhovnik hladno. — Čisto nič, toda verjemite mi in pojditte k Chataignierju in ne zamudite niti dneva! Če hočete, da ne boste nenadoma postali nemi, povsem in dokončno nemi — je zaključil brezobzirno. — In odprl je vrata: — Naslednji! Prvi, ki je vstopil, je bil Le Goff. Črncem ga je gledal z ironično radovednostjo, mornar pa je prikrival svojo zadržano s kratkimi porogljivimi besedami:

— Onega dne ste mi napravili veliko uslugo s tistim šilcem sadjeval Samoz jaz, no ja, to je čisto enostavno: jaz nisem nikoli verjel niti v boga niti v hudičal Torej, med nami povedano, vaš znameniti fluid, no ja... Praskal se je za ušesom. — Pardon, koliko vam pa računa doktor Voisin za obisk?

MOST ZA DEKLICO MARISO

BLIZU LEHORNIA V SEVERNI ITALIJI ŽIVI MLADA SOLARKA MARISA, KI JE NA VPRASANJE V SOLI, KAJ BI JI BILO NAJLJUBŠE NOVOLETNO DARILLO. NA KRAJNO ODGOVORILA: »MOSTI! SKLEDA NE MOST KJERKOLI, AMPAK MOSTICEK ČEZ MOCNO DEROCI POTOK, KI GA MORA MARISA VSAK DAN DVAKRAT PREBRESTI NA POTI Z DOMA V SOLO IN NAZAJ. IN GLEJI ZA MARISINO VROČO ZELJO JE IZVEDELA NEKA ITALIJANSKA FILMSKA DRUŽBA, KI JI TAK MOSTICEK NI POMENIL PREVELIKEGA IZDATKA (ZLASTI CE UPOSTEVAMO, DA JE BILA TO NOVA, IZVIRNA OBLIKA REKLAME ZA DRUŽBO). NEDAVNO TEGA SE JE OB DEROCEM POTOKU ZBRALA PREČEJSNJA MNOŽICA LJUDI. BENELE SO FILMSKE KAMERE IN PREDSEDIK DRUŽBE JE NOVOZGRAJENI MOSTICEK SVEČANO ODPRL TER GA PODARIL VZRA- DOŠLENI SOLARKI MARISI, KI JI ODSLEJ NE BO VEČ TREBA BRESTI POTOKA (ZGORAJ).

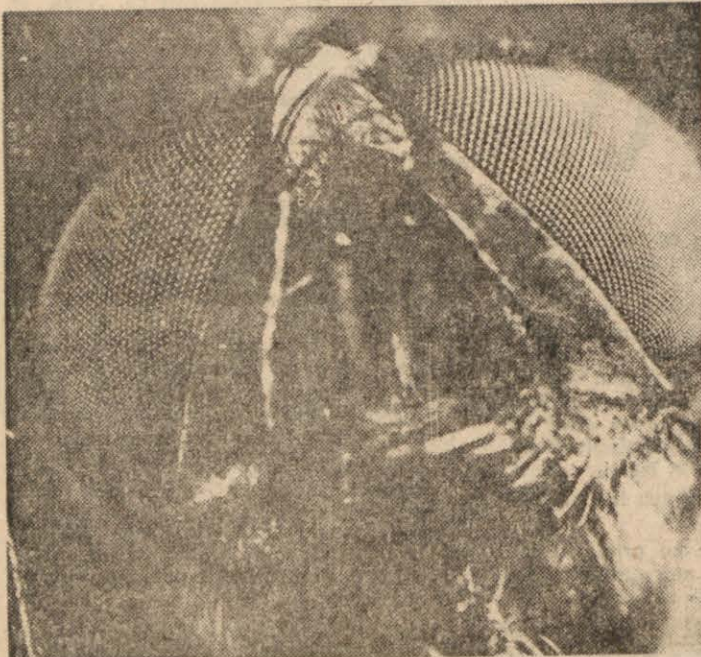
SMRT MORSKIM PSOM!

OB JUZNOAFRIŠKI OBALI SO SE V ZADNJEM CASU RAZMNOŽILI MORSKI PSI, TAKO DA SO POSTALI VELIKA NEVARNOST ZA KOPALCE. NEDAVNO TEGA SO V NATALU POZRLI DVA KOPALCA, VEČ PA JIH HUDO RANILI. OBLASTI SO ZATO SKLEPALE, DA JIH BODO UNICEVALE POSEBNE ZRACNE PATRULJE, KI BODO IZ HELIKOPTERJEV METALE NANJE RAZSTRE- LIVO. KADAR JIH BODO OPAZILE BLIZU KOPALISC. NA SLIKI DESNO: Z RAZSTRELIVOM OMAMLENENEGA MORSKEGA PSA SO IZVLEKLI IZ VODE.

NOVA NAPRAVA?

NE, ČUDNA REC NA SLIKI NI MORDA DEL KAKSNE NOVE ELEK- TRONSKE NAPRAVE, AMPAK JE MAKROFOTOGRAFIJA MUSJE GLA- VE. NJEN AVTOR GIORGIO BARATTA IZ BOLOGNE JO JE ČELO IMENOVAL »MUSJE OČI«. KO SE JE Z NJO UDELEŽIL VSAKOMESEČ- NEGA FOTOGRAFSKEGA NATEČA- JA, KI GA RAZPISUJE NEKA ITA- LIJANSKA POLJUDNOZAVANSTVE- NA REVUJA »MUSJE OČI«. JE KOM- ISLIJA OCENILA KOT TEHNIČNO, ESTETSKO IN KOMPOZICIJSKO DOVRSENO FOTOGRAFIJO TER JE BARATTA NAGRADILA ZANJO S PRVO NAGRADO (LEVO).

RIBE — BOGASTVO ZELENE KRKE

TEMNOZELENA IN LENO VLUGAJOCA SE KRKA SODI PO MNENJU MNOGIH MED NAŠE NAJLEPŠE REKE. SE PRAV POSEBNO PA JE KRKA MILJENKA RIBICEV, KI TRDIJO, DA BOLJŠEGA RIBOLOVA NI NA NOBENI REKI. MOREBITI TEGA NE GRE VZETI CISTO ZARIS. DRZI PA, DA JE KRKA LEPA IN TUDI BOGATA REKA. KAKšno BOGASTVO SKRIVA V SVOJIH VODAH, KAZE NAŠA SLI- KA (DESNO). — ZA DOLENJSKE RIBICE, KI JIH JE V RIBISKEM DRUŠTVU VCLANJENIH OKOLI TRI STO, SO SEVEDA NAJBOLJ MIKAVNI SULCI IN SCUKE, KI SO V KRKI PRAV POSEBNO KO- RISTNI. ČLANI DRUŠTVA DOSEGAJO LEPE USPEHE, V BLIŽINI PRIBODNOSTI PA NAMERAVAJO TUDI AKTIVNO POSECI V GO- SPODARSKO DEJAVNOST Z ZGRADITVIJO RIBOGONJICE NA TEMENICI, OD KODER BODO RIBE ŽE LETOS PRODAJALI TUDI ZASEBNIKOM. SPRICO ZANIMANJA, KI GA ZARADI VISOKIH CEN DRUGIH VRST MESA, KAZEJO LJUDE ZA RIBE, RACUNAJO DOLENJSKI RIBICI, DA BODO IZ NOVE RIBOGONJICE ŽE LETOS PRODAJI OKOLI PET TISOC KILOGRAMOV RIB.

DOBESEDNO Z DEŽJA POD KAP!

NA ANGLSKIH LETALSKIH POTNIŠKIH LINIJAH SO NEDAVNO TEGA ZACELI UVAJATI NOV, NAJMODERNEJSI TIP POTNIŠKIH LETAL — VELIKE BRISTOL »BRITANNIA«. KO SO JIH DOBILI NA LONDONSKEM LETALIŠČU, PA SE JE NEPRICAKOVANO IZKAZALO, DA SO TA LETALA PREDOLGA ZA SEDANJE HANGARJE. KER NOVA LETALA SEVEDA NISO MOGLA OSTATI KAR NA PROSTEM — ŽE ZARADI DEŽEVNIH DNI NE — SO V PREMISNA VRATA HANGARJEV IZBEZALI PRIMERNE LUKNJE ZA REPE, KI SEDAJ STRLJO NA PROSTO, LETALA PA SO TAKO DOBESEDNO »PRISLA Z DEŽJA POD KAP!« (LEVO).

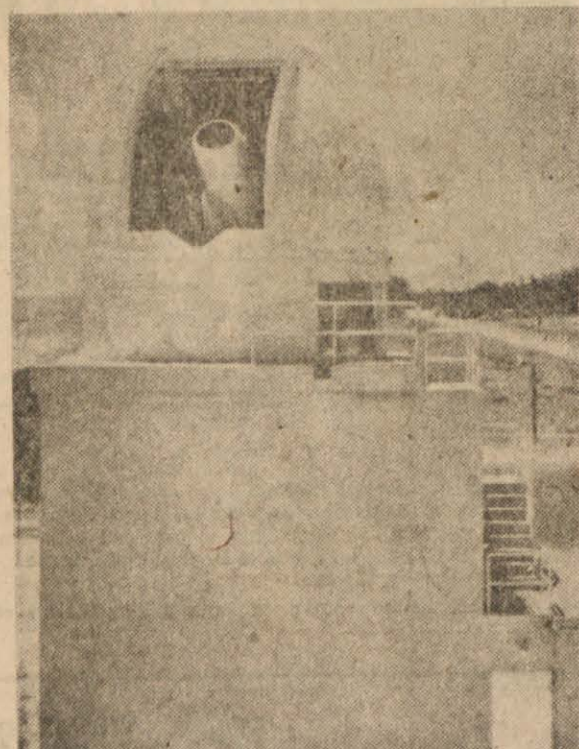
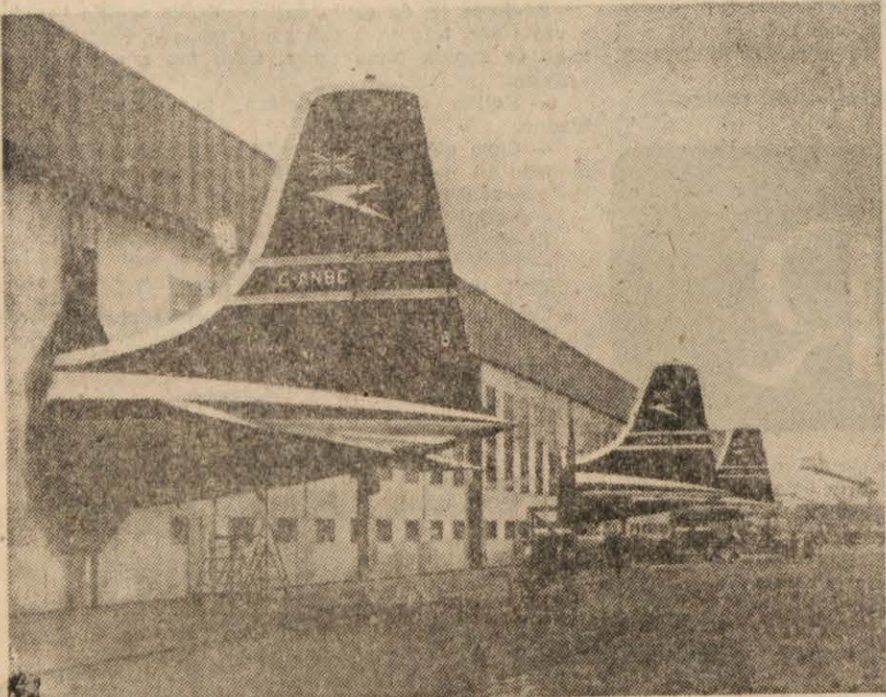
PO NESREČI UBIL NAJLEPŠEGA

PO PROSTRANIH PRERIJAH TEKSASA SO NEDAVNO TEGA PRIREDLI SVO- JEVRSTEN LOV: SKUPINA IZBRANIH LOVCEV, SAMIH IZVRSTNIH STREL- CEV, NAJ BI V PREDELU EL PASSO ODBRELE NEKAJ BIZONOV, KI SO DEGENERIRALI, DA BI TAKO IZBOLJŠALI RASO. TEJ DANES ŽE RAZME- ROMA REDKI VRSTI ŽIVALI. LOVCI SO SVOJO MALOGO DOBRO IZPOLNILI TER SO ODBRELE OZNACENE SLABICE, PRI TEM PA JE IMEL GEORGE COWDEN SMOLO IN JE Z ENIM STRLJEM IZ PUSKE UBIL KAR DVA BIZONA. HKRATI: EDEN OD NJIJO JE BIL ZAL PRAV NAJLEPŠI BIZON TISTEGA PODROČJA, ORJASKA ŽIVAL, KI JE TEHTALA NAD ENO TONO (SPODAJ).

»OKO« KI DALEČ VIDI

NA FLORIDI, KJER AMERICANI PREIZKUSAJO SVOJE DIRIGIRANE IZ- STRELKE, SO PRED NE- DAVNIM POSTAVILI PO- SEBNO OPAZOVALNICO, OPREMLJENO Z ORJ- SKIM TELEOBJEKTIVOM ZA OPAZOVANJE IN FO- TOGRAFIIRANJE RAKET PO IZSTRELITVI. OPAZO- VALNICA JE NA OKO PO- DOBNA ASTRONOMSKE- MU OBSERVATORIJU, SAJ IMA VELIKO KUPOLO, KI IZ NJE GLEDA OKO TELEOBJEKTIVA. TELE- OBJEKTIV IMA RES OR- JASKE DIMENZIJE, SAJ JE DOLG CELIH DVA- NAJST METROV IN POL, Z NJIM PA JE MOČ FOTI- GRAFIIRATI PREDMETE, KI SO ODDALJENI DO 168 KILOMETROV! OPAZO- VALNICA (NA SLIKI LE- VO) IMA KUPOLO IN V NJEJ V NAVPIČNI SMERI OPAZOVANJA IN FOTI- GRAFIIRANJA. ZATO, DA MOREJO STROKOVNJAKI SE DOLGO PO IZSTRE- LITVI RAKETE ZASLEDO- VATI NJENO POT V VI- SINI IN SPROTI UGO- TAVLJATI NJENO HI- TROST TER POLOZAJ.

Newsakdanje

SMOLA MLADEGA SOFERJA

Ni še dolgo tega, ko je bil mali, komaj 6-letni Hinko Le- vart iz Slovenskih Konjic ve- lik ljubljene članov tamkajs- njega avto-moto društva. Mno- gokrat so ga jemali s seboj na paskusne vožnje in vsak tak »izlet« je vzbudil v njem novo navdušenje za automobile. Ko je tako postal že reden obi- skovalec njihove garaže, kjer je tudi rad pomagal po svojih močeh, če je bilo treba prijeti za metlo ali skočiti po vodo za hladilnik, je tajnik nekega dne sklenil, da mu dovoli sesti za volan.

Poln ponosa je mali Hinko odslej večkrat tudi vozil avto- mobil, ne pa le sedel poleg so- ferja, kadar so ga člani avto- moto društva spet vzeli s seboj na vožnjo.

Nedavno tega pa je nekega dne spet prišel v garažo. Nekaj časa se je motovil po njej in poslušal razgovore članov dru- štva, nato pa se mu je popel skozi okno ustavil na avtomo- bilu, ki je stal na cesti pred garažo. Člani društva, ki so bili zatopljeni v pogovor, niso niti opazili, ko se je na skrivaj izmuznil iz garaže, zadovoljno smuknil v avto, nekaj časa premišljeval, nato pa vžgal motor in — avto se je pognal po cesti! Toda joji! Nekaj me-etrov dalje je stal lep »Opel« in z zadovoljnega obraza pod razkuštrano glavico je nasme- hno iskal zavoro, pa že ni bilo več časa... Treski! Ropot je vse prikljal iz garaže in pog- led je bil res precej nenava- den. Hinko je z vso silo — a žal prepozno — pritiskal z no- go na zavoro, pa tokrat čisto mokrih hlač. Seveda je poste- no priletelo okoli ušes in Hin- ku ni preostalo nič drugega kot dobro pritisniti ne več na zavoro, ampak na »gas«, da jo je kar najhitreje ucvril domov.

Na srečo na obeh avtomobi- lih ni bilo hudih okvar; majh- ne prakse so izginile brez sle- du, mladi sofer pa si je vročo glavico ohladil z izpovedjo ma- mici. Za volanom seveda ne bo več sedel tako kmalu, nav- dušenje za avtomobilizem, ki je ostalo, pa mu bo pomagalo, da bo lahko kmalu med naj- boljšimi v pionirskem krožku avto-moto društva. Z.S.

S TRANSFUZIJO PREJEL LASTNO KRI

Prostovoljni dajalec krvi F. J. iz Reke je nedavno tega v bolnišnici spet oddal kri. Od- vzem 450 ccm krvi je potekal povsem normalno in F.J. se ni medtem, ne pozneje počutil prav nič slabo. Iz bolnišnice je mirno odšel domov.

Popoldne še istega dne pa mu je nenadoma postalo sla- bo. V trebuhu je začutil nez- nosno bolečino in bilo je tako hudo, da so ga morali nemu-

doma odpeljati z rešilnim avto- mobilom v bolnišnico. Zdrav- niki so ga takoj pregledali in ugotovili, da mu je počil čir na želodcu. Nujna je bila ta- kojšnja operacija s transfuzijo krvi, da bi mu rešili življenje. Že nekaj minut nato se je F. J. znašel na operacijski mizi, pri transfuziji pa so mu dali njegovo lastno kri, ki jo je komaj pred nekaj urami od- dal v isti bolnišnici.

Operacija je uspela, primer, da je dajalec krvi s transfu- zijo dobil nazaj svojo lastno, še svežo kri, pa je gotovo edin- stven ali pa vsaj eden izmed redkih v zgodovini zdravilstva.

STARKA UJELA ORLA

Vas Kosanico pri Pljevalju v Črni gori je lani zadela pre- cejšnja nadloga: postala je »priljubljeno« lovsko področje nekega planinskega orla, ki se je je tako navadil, da je po niasi skoraj vsak dan ropal ko- koši in piščance ter postal ce- lo tako nesramen, da se je dr- žnil tudi v kurnike po svoj plen. Sčasoma se je navadil tudi tega, da je ropal celo po shrambah za mlečne izdelke, več prestopila dneva njegova doma!

stem, in jim je kradel velike kose sira. Vaške gospodinje so mu zato dale vzdevek »haj- duk-«, lovci pa so se zarekli, da mu bodo posvetili; kljub temu, da so mu večkrat postavljali zasede in ga po ves dan čakali za kurniki, pa orla niso mogli dobiti.

Sele lani decembra je ro- parskemu orlu dokončno od- klenkalo: zaslug za to pa ni- majo lovci, marveč — 70-letna starka Jela Ostojč!

Nekega dne, ko je stara Jela sedela v svoji hiši, je iz kur- nika zaslišala obupen krik ko- koši. Takoj je vedela, da se je spet pojavil »hajduk-«, podri- zala se je h kurniku, stopila vanj in za sabo naglo zaprla vrata. V tem trenutku pa se je s kokošjih gred pognal vanjo orel in jo napadel s kremplji in kljunom. Starka ga je zgr-abila z eno roko za vrat, z dru- go pa za nogo, da bi ga vrgla po tleh. Velika roparica pa se ni dala kar tako; orel jo je nenehno napadal in jo skušal udariti s kljunom med oči. Te- daj pa se je starka spomnila, kaj ji je narediti. Brž si je po- tegnila ruto z glave in začela z njo daviti orla. Tako ji je le uspelo, da ga je vrgla na tla, orel pa se je še na tleh branil skoraj deset minut, preden ga je starka premagala in mu z ruto zavila vrat. Nato pa je pograbila sekuro in »hajduku-« odsekala glavo. Korenjaška starka je ubitega roparja po- tem privezala na dolg kol in ga kot trofejo razstavila pred svojim kurnikom.

SLABO MINIRANJE

Miner Duš Bitiči je med de- lom na cesti v kraju Istok stanoval v leseni baraki ob tra- si nove ceste. Za sostanovalec je vzel s seboj domačo mačko, da bi mu v baraki lovila miši in bila ob večerih za družbo. Mačke družbe pa se je Duš kaj kmalu naveličal; mačka se je namreč navzela tatinskih navad in mu z izela izmikati mso, kruh in druga živila. Nekega dne pa je z mize izgi-

nilo pol klobase in Duš se je odločil, da se bo svojega »so- stanovalec« za vedno iznebil. Mačko pa je hotel »strokovno« spraviti s sveta in zato se je kot miner odločil, da jo bo po useh pravili — miniral!

Res je vzel kos razstreliva, pripravljene za miniranje, in ga je privezal mački na tre- buh. Nato je pritril še vzgalo- no vrvice, stisnil mačko pod pazduho in jo odnesel malo stran za grmovje, da ne bi bilo kaj narobe ob »eksplozi- ji«. Tam je prižgal vzgalo- no vrvice in zagnal mačko stran, sam pa počepnil za kamen.

Mačka se je sprva sicer zgr-abila, da bi se otrsela na tre- buhu privezane »mine«, ko pa ji to ni uspelo, jo je na vrat na nos odkurila — naravnost v barako! Hip nato je zagre- mela eksplozija in razstrelivo je hkrati z mačko razgna- lo tudi barako, ki je v njej pre- bival Bitiči!

ŽE 14 LET NI STOPILA NA CESTO

V Bijelom Polju živi 30-letno dekle Zeljepa Martinovič, ki jo poznajo po vsej okolici za- radi njenega kaj nenavadnega »rekorda«: to dekle namreč že polnih 14 let ni stopilo iz svo- jega doma! Vzrok za ta čudni sklep leži v dokaj romantični zgodbi iz časa, ko je bilo dekle še zelo mlado:

Ko je bilo Zeljepa komaj šestnajst let, je v svojem kra- ju spoznala nekega mladeniča, in se vanj zaljubila. Sledili so seveda skrivni sestanki obeh zaljubljenec, ki sta kmalu sklenila, da se poročita. Temu pa so se odločno uprli Zeljep- pini starši, ki jim življenjski ideal mladega dekleta menda ni bil tako hudo pomembni, da bi mu dali hčerko za ženo. Po- magale niso, ne solze ne Zeljep- pino zagotavljanje, da noče ni- kogod drugega; odgovor je bil neomajen — ne! Se več: starši so ji hkrati tudi prepovedali stopiti iz hiše, da se z mladeni- čem ne bi več mogla sestajati.

Zeljepa pa je bila odločnej- ša, kot so si njeni starši morda mislili. Ko je slišala prepoved, je prisegla, da ne bo nikoli več stopila iz hiše in da se ne bo niasi skoraj vsak dan ropal ko- koši in piščance ter postal ce- lo tako nesramen, da se je dr- žnil tudi v kurnike po svoj plen. Sčasoma se je navadil tudi tega, da je ropal celo po shrambah za mlečne izdelke, več prestopila dneva njegova doma!

Zaupaj mi

Zatr človek obremenjuje druge ljudi

Njen zakon je vsa soseska smatrala za srečen in njo samo ter njenega moža so vsi spoštovali. Oba sta bila urejena in pošena človeka. In vendar ona ni bila srečna in prav to jo je prisililo, da se je oglasila pri meni. Povedala mi je, da že dolgih petnajst let zakriva to nezadovoljstvo pred javnostjo, dolgo pa ga je tudi pred možem in samo seboj. Zadnje leto pa kot da je postala preutrujena in ne more več, že nekajkrat je možu pokazala, da ni z vsem zadovoljna, da se za lepo fasado skriva marsikaj, kar jo boli.

— Če dovolite, ali bi mi lahko povedali nekoliko stvarneje, morda na kakšnem primeru, kaj vas moti?

— Rada, mi je odgovorila. — Bojim se le, da mi boste dejali, da so to malenkosti in da nimam pravega vzroka za svoje nezadovoljstvo.

Potem mi je začela pripovedovati dolgo in neveselo življenjsko zgodbo svojega moža. Se majhnemu mu je umrl oče. Navezal se je na svojo mater in našel v njej mater in očeta. Toda potem se je mati drugič poročila in fanta pustila pri svojih starih. Tedaj se je moralo v njem nekaj strašno zlomiti, zakaj od tedaj naprej je postal težaven. Četudi nadpovprečno bister, je začel zanemarjati učenje, postal je neznančno neobčutljiv in oddalil se ga v zavod. Le počitnice je še kdaj preživel pri materi in očimu. Do matere ni bil nikdar več nežen in zaupljiv, očima pa je naravnost besno sovražil. Doštudiral je sicer v redu, toda nekaj je bilo v njem kljub vsemu uničeno, zamorjeno, zatrto in je še danes.

Bil sem presenečen, kako občutljivo in razumno je ocenila osnovni problem svojega moža. Na žalost sem ji na vse to lahko le pritrdil:

— V tej vaši oceni se zelo strinjam z vami. Mati vašega moža je po moževi smrti kot mati odpovedala in tedaj je fant izgubil zaupanje vanjo, do očima pa razvil čustva ljubosumja in mržnje, ker mu je pač vzel najdražje in edino, kar je tedaj, kot majhen otrok imel — materinsko ljubezen in njene nežnosti. Taki ljudje so zelo pogosto, skoro praviloma nezaupljivi do vseh ljudi, pogreznjeni vase in ne trpijo le sami, marveč z njimi tudi vsa okolica.

Se nisem prav končal, ko me je že prekinila: — Točno tako. Moj mož je naravnost neoporečen človek, toda ne mo-

rete si misliti, kakšna muka mu je pokazati najmanjše nežno čustvo do kogar koli v družini, posebno pa do mene. Prepričana sem, da me ima iskreno rad, toda kot da ga nekaj v njem samem zadržuje — nikdar ne more tega izraziti. V petnajstih letih me ni nikdar nežno objel, mi nikoli izpovedal svojih čustev do mene, ne prenese, da bi kdaj po cesti šla skupaj pod roko, zdi se mu nemogoče, da bi mi kdaj prinesel kake cvetice, zoprno mu je, da bi šla kam v družbo skupaj in se vede strašno rezervirano, če se to le kdaj zgodi. Tudi v krogu družine je najraje sam, molči ali govori le o čemer koli, kar ne zadeva naju osebno, zoprno mu je vsak ceremonial, celo praznovanje rojstnih dni, ne mara nobenih obiskov, spreletava ga srh, če sliši le malo sentimentalno narodno pesem. Pa vendar ne bi mogla reči, da je nečustven, le pokazati tega ne more in ne more. Beži od tega. Včasih si mislim, da se tega pač ni naučil ob materi in zdaj ne more ob nikomer drugem.

— Imate prav. Ljudje, ki so bili v otroštvu nesrečni, se težko približajo sočloveku. So ali zaprti vase ali neuvidevni do njih ali pa prvo in drugo. Očitno je tudi vaš mož tak človek. Na srečo pravilno razumete izvor teh njegovih motenj. Kakor hitro pa razumemo vzrok, nam je človekove posebnosti lažje prenašati in tudi mu lažje pomagati. Nočem vam delati iluzij, povsem spremenil se vaš mož verjetno ne bo nikoli. Zaradi svoje posebne in vsekakor nesrečne življenjske usode je na poseben način izoblikoval svoj značaj. V njegovih letih ga je v temeljih težko spreminjati, morda pa ga je še zmeraj vsaj v manjših odtenkih. Ali ste morda že kdaj slišali za nasvet, naj se zakonec tako vede do svojega partnerja, kot bi želel, da se le-ta do njega?

Nekaj trenutkov me je mirno motrila in čutil sem, da o nečem napeto razmišlja. Potem je rekla mirno in preudarno:

— Zmeraj sem mislila, da ne ravnam pravilno. Ko sem zapazila, kako neprijetno mu je izkazovanje čustev in nečnosti ter medsebojne privrženosti, sem se začela tudi sama vesti enako kot on. Razumite me prav, bilo mi je nekako pod čustvo, da bi bila jaz zelo pozorna, če on ni bil do mene. Tako sva opustila počasi še tisto malo nečnosti in pozornosti v najinih odnosih, ki sva si jih včasih izkavajala. Kako je on to občutil, ne vem. Meni kljub vsemu nekaj manjka, občutim mučno praznino. Tak odgovor ni bil pravilen, kajne?

— Poskušajte znova in nikdar ne izgubite upanja, to je največ, kar vam morem reči. Tudi zatr človek se še vedno lahko zbudi. Ravnajte tako, kot bi želeli, da bi mož z vami, to je osnovno.

Pulover, ki so ga izdelali v Tovarni pletenin in trikotaje »Beti« v Metliki

Dva spomladanska pletena kompleta, izdelek tovarne »Rašica«

Tudi pleten kostim je izdelek tovarne »Rašica«

Pleten kostim za prehodne dni iz tovarne perila, konfekcije in pletenin »Toper« iz Celja

Gospodinjska polt

Kdorkoli se ukvarja z lepoto nego, prav dobro pozna tudi »gospodinjsko polt«, ki se kaže v grobih porah in globokih gubah, v nagnjenosti k sivini ali premočni rdečici, v ohlapnosti in v tako imenovanih gospodinjskih gubah. Če pride gospodinja h kozmetičarki, da bi si — hitro, hitro — kupila nekaj lepote, ker se ji kakor vedno mudi, si seveda ne sme obetati čudežev niti od najboljšega strokovnjaka. Kozmetičarka ji bo prav gotovo povedala, da bi ji bilo treba znatno redkeje »kupovati lepoto«, če bi upoštevala določena pravila, ki ohranjajo gospodinjski polt mladost in svežino. Ta pravila v glavnem obravnavajo nekatere navade, ki škodujejo polti.

Gospodinjski poklic je dokaj zahteven in težaven, to spoznavajo tudi že moške v civiliziranih deželah, zato čedalje bolj pomagajo svojim ženam pri gospodinjskem delu. Številnim nevarnostim, ki jih prinaša to delo, pa se lahko gospodinja tudi izogne. Začnimo na primer z grobo poltjo, z »usnjeno« zunanostjo kože na obrazu. Tega sta kriva največja sovražnika gospodinj, namreč velike tem-

varuje proti temperaturnim spremembam s tršo, bolj grobo vrhno plastjo kože. »Breskova polt«, ki je bila možu tako

či ali celo plihati v ogenj. Če bo opravljala to svroče delo iz primerno oddaljenosti, si bo s tem varovala polt. Prav isto

velja tudi za kuhinjsko soparo, ki polti in pozimi ogroža polt, njej pa se pridruži še prah, ki zlasti v večjih mestih silji skozi odprta okna in ga je treba kar naprej brisati.

Vsemu temu se gospodinja seveda ne more izogniti, nikjer pa ni rečeno, da ni mogoče ublažiti posledic temperaturnih sprememb in prahu. S kosmičem vate, namočene v vodo za obraz, lahko gospodinja v nekaj sekundah odstrani vsaj večino tistega, kar dan za dnem škoduje njeni polti. Potem, ko pobriše prah v stanovanju, naj napravi nekaj podobnega tudi v svoji sobi. Najbolj učinkovito naj po umivanju posode umije tudi svoj obraz, skrbno vsajkrat dnevno poskrbi za svojo polt, pa bo ostala mladostno sveža. Gospodinja potem ne bo imela »sive gospodinjske kože«, prav tako ne bo mogoče govoriti o gospodinjskih gubah, ki pridejo od tega, ker semo nase navezana gospodinja kar naprej priganja s kretinjo in besedo samo sebe in si zastavlja vedno nove naložbe, to pa se pozna tudi na grimasah, ki jih dela pri takem opravilu. Vse to ni ničeno, vsaj posledice v tej obliki ne, če si gospodinja lepo razdeli delo in pri tem ostane mirna, sproščena, hkrati pa zna poskrbeti tudi za svojo zunanost.

Tudi otroje lahko JE OČISTITI MADEŽE NA TEKSTILU S „Flex“

»Jela sol« — kot dodatek kopeli dela čudeže. Po polnoma prerojen si po kopeli, če si ji dodaj — »Jela sol« — osvežuje in krepi živce — zato ne šteti denarje — skrbi za svoje zdravje in kupi si takoj »Jela sol«.

všec, začena izginiti, po navadi se gospodinja in njihovi moške čudijo, kam neki je šla tista polt, ko pa je žena vendar vedno doma in v kuhinji. Temu se bo gospodinja izognila, če si bo obraz rahlo natrla z mastno kremo, roke pa z glicerinom.

Takoj za mrzlim zrakom pride na vrsto vročina. Gospodinja očisti peč in spet zakuri, pri tem pa ji ni prav nič treba misliti z nosom prav do vrat pa pe-

peraturne spremembe in sopara, ki prihaja iz vročih jedi.

Temperaturne spremembe so zlasti občutne v zimskem času. Gospodinja mora zjutraj vstati prva. Zvečer si je pač ukradla toliko časa, da je poskrbela za osebno toaletno in si očistila pore, zato si zjutraj zbršče v glavnem spanec z očel in že je pri delu, ki ga opravlja dan za dnem. Pri tem seveda pozabi eno najvažnejših reči, namreč to, da si je treba kožo po umivanju temeljito obrisati. S tem napravi gospodinja enega največjih grehov, ki se poznajo na njeni polti, zakaj vlažna koža je bolj občutljiva za napad najrazličnejših sovražnikov, kot pa primerno suha. Zlasti pozimi udari mrzel zrak v obraz, ki je še topel od postelje. Marsikatera žena pravi, da je utrjena in prav nič razvajena, toda ta utrjenost ne pomeni nič drugega kakor to, da se obraz za-

LANOLIN-SPORT-CREME ULTRAGIN

DOBER NASVET!
Ce želiš odlično mastno kremo, potem zahtevaj samo ULTRAGIN-SPORT CREMO
K vsaki smučarski opremi spada ULTRAGIN-krema

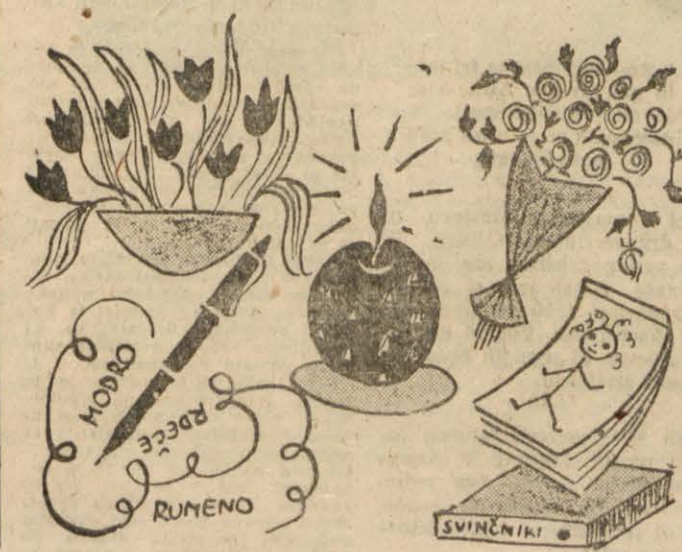
MAJHNA DARILA

Gost, ki pride povabljen v hišo — pa praznih rok, ne bo imel prijetnega občutka. Zdel se bo sam sebi reven, nezaten, če gospodinja ali otrokom ne bo imel kaj podariti. Pri tem ne gre za drage reči, nikakor! Draga darila spravijo gospodinjino celo v zadrego in so vsiljiva. Zato naj bodo darila majhna pa ljubka!

Najbolj boste gostiteljico kajpak razveselili s cveticami, vendar jih ne aranžirajte preveč potratno. Sopek nageljnov ali ljubka keramična posoda zapustita mnogo lepši vtis kot velikanski šop najdražjih rož. Originalno bi bilo tudi, če podarimo kakšno drobničarjo za dom, na primer okroglo svečko na majcenem keramičnem podstavku, ki bo lep okras v vsaki dnevni sobi.

Tudi za otroke je vse polno daril, mimo čokolade in bonbonov seveda. Deset do štirinajstletnemu otroku bomo napravili največje veselje z avtomatičnim svinčnikom, ki ima barvaste mine, medtem ko se bodo mlajši navdušili ob garnituri barvastih svinčnikov in risalnem bloku ali škrtli plastelina. Slednje je zlasti primerno za živahne otroke, ki se bodo takoj lotili »preizkusa« in se tako za lep čas umaknili!

S takimi malenkostmi se boste priljubili in radi vas bodo še povabili, če vam je do tega.

Ime Toni Salter se bo od 3. februarja dalje pisalo z dvema dveh drugih sportnikov, ki sta se povzpela na spornik Olimp in dala pečat dobi, v kateri sta živele in delala - Paavo Nurmi in Emil Zatopek. Terezi, pogosti, čisti in moči, ki so jih vsi trije potrebovali za ta enkratni vzpon, so bili zelo različni. Kakor pravijo skoraj vsi, ki so se v teh dneh približali temu kralju smučarje, je fant ostal ista oseba, preprost in dostojen nasproti vsakomur, čeprav se mu že odpirajo vrata na druga atraktivna področja, na katerih bo za manjši trud služil lahko vrste denarja. V tleh, štirih letih je Toni preživel tri mladosti, odšel pa bo moral kramarji pametno in trezno med gorami daril in dobrin, ki so ga zasule. Če bo tudi ta smučarjal brez padca, bo lahko najusrebnější človek na svetu.

Najusrebnější tekmece tega neprekosljivega Avstrijca je bil nemara res mali Japonček Izaya. Tri leta starejši od Salterja je mojster na smučeh z liki, pri veselaletu in smuku pa ga močno ovira kratkovidnost, ne glede na to, da je tudi prelahak. Kakor pripoveduje, je čudovito gibčen in pravi vituloz v obvladavanju smučk. Čeprav ni filozof, je videti nekam zamišljen, predvsem pa sovražil vsak ropot. O snegu meni, da je zmerom močnejši od človeka. Prepustiti se mu je treba - meni - ne pa se mu upirati ter lahko drseti po njem. Cisto majhen - kakor bi bil nič. V Gastelnu je bil v silalomu - po prvem teku - zelo blizu zmage. Potem je dve uri počival - sam in v miru. In misli, da bo prvi. Nato je padel in ni bil. Odšel je v svojo sobo, se zaprl in napisal dolgo pismo. Komu in kaj, tega ni povedal.

Najbolj elegantna udeleženka v Gastelnu je bila Francozinja Thiollière, cela dama - so rekli - tako da se je nihče ni upal vprašati, koliko prava prava stara. Ni bila med prvimi, toda poražena ni hotela biti nikoli. Tako ali tako - na vsak nastop je prihajala v vsem slaju - kakor bi se pravkar odpravljala na elitni ples. Nekatere kostumov je prinesla s seboj; v njeni omari je bilo vse mavrično: rdeče, modre, bele, zelene in črne hlače ter kožuhov in čevljev v nepreglednih vrstah. Moški niso mogli umakniti oči z nje, toda tudi ženske so jo videli kar rade. Kajti v njenem bleisku ni bilo nobene nadutosti. Če bi jo bila poškalca kakšna Pepelka, bi bila gotovo odprla omare na steni in dejala: Vzemsi si sestrice, kar ti je pogodu...

Francoski prosvetni minister Billières je dal objaviti, da je vlada namenila 300 milijonov frankov denarja za pripravo olimpijske reprezentance. Znesek bo likviden v treh obrokih: letos 80, l. 1955 100 in v olimpijskem letu 120 milijonov. Za aktivne atlete, ki bi bili pri vojakih, bo izdala primerne ukrepe, da ne bodo prikrajšani za trening.

Sedemdeset let približno je stara metoda, po kateri so doslej ocenjevali umetno drsanje in menda je ni športne panoge - razen poklicnega boljša - pri kateri bi bilo zaradi nerazumljivih odločitev sodniškega kolegijskega zamer in protestov kakor prav pri njej. Program je zelo obširen in računanje izidov precej zamudno, ljudje okrog njega pa nenavadno nestrpni, ker je največkrat med njimi precej prizadetih predvsem mamice, ki opravljajo tiste dni posle splošne pri svojih nadobudnih potomcih. Po novem naj bi spored obsegal samo tri obvezne like z dvema obveznima skokoma in eno pirueto, izpolnjen pa bi bil z višokom prostega drsanja ob glasbi. Ocenno naj bi sestavljale tri tretjine točk za obvezno, obvezno prosto in prosto drsanje. Kakor sodijo, bodo o tej reformi že precej dolga razprava pri kongresu mednarodne federacije (ISU) l. 1955.

PREDSTAVLJAMO VAM FINALISTE

1. ZAHODNA NEMCIJA

V naši seriji člankov z naslovom »Predstavljamo vam finaliste« bomo objavili najvažnejše podatke in zanimivosti o 16 udeležencih finalnega svetovnega nogometnega prvenstva na Švedskem. Pri tem bomo moštva predstavljali po vrsti, kakor so bila izžrebana v posamezne skupine in še posebej omenili njihov morebitni stik z Jugoslavo. Začetni moramo torej z Nemčijo, prvo državo prve skupine.

Nemška reprezentanca, ki mora na Švedskem braniti naslov svetovnega prvaka

Nemška nogometna zveza Deutscher Fussballbund s sedežem v Frankfurtu ima registriranih več kot 1.700.000 nogometašev. Klubov je bilo leta 1957 v Nemčiji 13.429. V zadnjih osmih letih se je število klubov povečalo za skoraj 400, aktivnih igralcev pa je kakih 300.000 več. Mnogo ali celo največ je k temu prispeval veliki uspeh nemških nogometašev na zadnjem svetovnem prvenstvu v Švici, kjer so osvojili prvo mesto.

REZULTATI NEMCEV NA DOSE-DANJH SVETOVNIH PRVENSTVIH:

1930 niso igrali, 1934 izločeni v polfinalu proti ČSR 1:3.

Sepp Herberger se sprašuje: »Le kam naj vgradim Fritz Walterja?«

1938 izločeni v osmini finala proti Švici 2:1 in 2:4. 1950 niso nastopili, 1954 zmagovalci finala proti Madžarski 3:2. Dresi - Nemci igrajo v belih majicah, črnih hlačkah in črnih nogavicah. V

rezervi imajo še zelene majice in bele hlačke.

● **Odlike:** Nemški reprezentanti imajo dobro osnovno tehniko. Njihova glavna odlika pa je izredna fizična pripravljenost ter ostra moška igra, ki jim je prinesla uspeh tudi že v Švici. Dobro obvladajo žogo, vendar nimajo izrazitega smisla za strel na gol.

● **Pomanjkljivosti:** Za Nemce je značilno, da v glavnem nimajo raznovrstne igre in tiste nogometne domišljije, ki je značilna za južnjaška moštva.

● **Zaključek:** Po velikem in nenadejanem uspehu v Švici so Nemci doživeli - in to je povsem prirodno - veliko krizo. Leta 1955 in 1956 skorajda niso zmagali v nobenem srečanju. Sicer izgubljeni tekmi s Sovjetsko zvezo pa sta bili nato že prekretnica. Z izdatno zmago nad Belgijo decembra 1956 pa se je nemškemu izbranemu moštvu povrnila samozavest. Trenerju Seppu Herbergerju, ki je Nemce povedel do zmage v Švici, se je posrečilo sestaviti ogrodje reprezentance iz mlajših igralcev, ki so v vsej sezoni 1957 zabeležili en sam poraz proti Škotski (1:3), pri tem pa so premagali Avstrijo na Dunaju 3:2, Nizozemsko v Amsterdamu 2:1, Švedsko v Hamburgu 1:0 in Madžarsko v Hannoveru 1:0. Nobenega dvoma ni, da je torej nemška reprezentanca znova krenila po poti napredka. Zanimivo je, da je mnogo igralcev, ki zdaj tvorijo ključne točke moštva, poljskega rodu. To velja za bramca Jus-koviaka, krilca Szymbanika in napadalca Kelbasso. Posebna talenta, ki utegneta presenetiti že na Švedskem, pa sta napadalca Soja in Koslowski.

Nemci so torej klub neuspehom med obema prvenstoma znova med favoriti igrali spomladi tri meddržavne tekme, i sicer 2. marca v Bruslju proti Belgiji, 19. marca v Frankfurtu proti Španiji in 2. aprila v Pragi proti ČSR.

● **Stiki z Jugoslavo:** Glede na žreb svetovnega prvenstva se lahko z Nemčijo srečamo v četrtfinalu (kolikor bi bila Jugoslavia prva v svoji skupini, Nemčija pa druga v svoji in obratno), ali pa v finalu. Naša dosedanja bilanca z Nemčijo je negativna. Po osvoboditvi smo igrali z njimi trikrat, dobili v Beogradu s 3:1 ter izgubili v Ludvigshafenu 2:3 in v Zenevi 0:2. Pred vojno je vsak izmed partnerjev dobil po dve tekmi.

Obiskali smo Jeseničane — dvakratne državne prvake na ledu Železarji „profesorji“ hokeja

Za hrbtom me je zbedel posmehljiv in hkrati grozeč ženski glas. »Ali ni ta — Ljubljancan?« Kozarček, ki sem ga držal v tresoči se roki, je bil na mah prazen; za korajžo, sem si dejal, za vsak primer. Menda me je izdal moj neprizadeti obraz, saj me — niti v okrepčevalnici — ni zajela tista vročica, s katero se predajajo temperamentalni jeseniški športni ljubitelji svoji najbolj omiljeni moški igri — hokeju na ledu.

Pod Mežaklojo so ta večer Jeseničani pošteno »vzeli mero« domači igralci pred tekmo v slačilnici zapeli »Kar bo, pa bo!« Pozneje je vsak njihov korak na ledu spremljal prvacati vihar nepopisnega navdušenja z visoke tribune. Kaj tudi ne bi, saj so domači igralci s to zmago že drugič zapovrstjo segli po naslovu državnega prvaka.

Cene VALENTAR, 21. III. 1934, električar; nogomet. Ciril KLINAR, 9. V. 1937, skia-dističnik; nogomet. Jože DOLINAR, 15. III. 1932, strugar; plavalstvo. Boris CEBULJ, 17. VI. 1930, komercialist; plavanje, tenis, smučanje. Niko CEBULJ, 2. XII. 1932, livar; kajakaštvo, plavanje. Anton TISLER (vsi napadalci), 10. V. 1933, žiglar; plavanje.

Nekakšna izjema v moštvi je torej samo priključeni Turnšek, po domnevi kar »solca«, ki ima konjčke — izven športa. Jesenice so doslej gostovale v Italiji, Zahodni in Vzhodni Nemčiji, Avstriji, ČSR in Madžarski. Vasa najlepše doživlja na teh gostovanjih, smo ga vprašali. »V civilu vsakekor nastop madžarskih profesionalnih drskal in drsalcov na velikih revijah lani v Budimpešti. In v dresu?« »Zmagal nad Italijani pred dnevi na Jesenicah.«

Za igralce pod Mežaklojo, ki so vsi razen Borisa Cebulja (Elan), dobri delavci jeseniške železarne, skrbi prizadeto vodstvo s predsednikom Francosnikom na čelu. Pripovedoval je takole: »Z denarjem nam gre precej slabo, saj je letošnje tekme kljub ustreznim cenam gledalo manj ljudi. Gledalcev pa sicer zares vsa čast; svoje moštvo znajo bodrit na vseh tekmah. Ljudska oblast in železarna nas pri delu seveda podpirata, vendar se njuno razumevanje ne kaže dovolj v materialni osnovi našega kluba. Naraščajo imamo preveč opreme in rekvizitov za veliko premo za vsa tisto mladino, ki bi rada igrala hokej.«

Nabrli? »Zlomo pomladiti ekipo (Klinar in Tisler bosta kmalu obkleva voliško sukno) in pokriti umetno drsališče. Železarski prah krajša ledeni ploščki življenjsko dobo za dober mesec.«

In zakaj ste zmagali v prvenstvu?

Za slovo od svojih varovancev jih je takole pohvalil njihov trener Zdenek Blacha:

»V Jugoslaviji so najboljši, ker so med vsemi najhitrejši, seveda mimo drugih odlik, predvsem tehnike in izredne borbenosti. Povrh vsega pa so to mladi fantje.«

Alli se zaradi lovorike ne boste prevzeli, smo izrazili zaskrbljenost kapetanu moštva Dušanu Brunu. Odgovor:

»V našem enotnem moštvu ni mesta za nedisciplino, temveč že po tradiciji samo za srčnost in borbenost ter tehnični napredek.«

Tekme Jesenice: Ljubljana je bilo medtem konec. Vsa tribuna je bila v plamenih papirnatih bakel. Pa se oglasi še Copov Jože. Po lastni izjavi je bil v mladih letih »prima golman«. V potrdilo te izjave je celo zavriskal.

In že smo v avtobusu. Tokrat nas izda registracijska številka. Spremlja nas življanje. Le zakaj menite, Jeseničani, da nismo vaši prijatelji? (hū)

PRVI, DRUGI, TRETJI TA TEDEN Jeseničani v ospredju

V tem tednu pri nas športnih tekem zares ni bilo na pretek. Izjema so bili zaključni boji v zvezni hokejski ligi, ki so prinesli Jesenicam tudi drugič naslov državnega prvaka. Ta uspeh se zreali tudi v naši razvrstitvi najboljših slovenskih športnikov tedna:

- 1. Cene VALENTAR (Jesenice) — hokej na ledu 25 točk.
- 2. Lilo KLINAR (Jesenice) — hokej na ledu 20 točk.
- 3. Miro OMAN (Enotnost) — smučanje 19 točk.
- 4. Lado Martelanc (TRIGLAV) — kegljanje 13 točk.

Razburljiv posnetek s tekme Jesenice: Ljubljana (v temnih dresih so državni prvaki)

- 5. Dušan BRUN (Jesenice) — hokej na ledu 6 točk.
- 6. — 3. Pogačnik (Enotnost) — smučanje, Drobjak (Jesenice) — kegljanje na ledu in Cretnik (Ordre) — rokomet 2, 9. Novak (Jesenice) hokej na ledu 1 točko.

Obrazložitev — Posamezne redakcije so glasovale tako: Polet — 1. Klinar, 2. Brun, 3. Martelanc, 4. Valentar, 5. Oman, Večer — 1. Oman, 2. Valentar, 3. Klinar, 4. Martelanc, 5. Pogačnik, Radio — 1. Valentar, 2. Oman, 3. Klinar, 4. Cretnik, 5. Pogačnik, Ljudska pravica — 1. Valentar, 2. Oman, 3. Martelanc, 4. Drobjak, 5. Novak, Sl. protoevalce — 1. Klinar, 2. Valentar, 3. Oman, 4. Martelanc, 5. Brun, TT — 1. Valentar, 2. Klinar, 3. Martelanc, 4. Oman, 5. Brun.

Za jeseniške hokejske igralce smo že povedali, 11:1 proti Ljub-

Letos-repriza »ŽICE«

Naše dnevno časopisje je že objavilo razpis letošnjega »Pohoda ob žici okupirane Ljubljane«. Največja in ena najbolj uspešnih prireditev I. slovenskega festivala telesne kulture bo tako doživela reprizo. V letošnjem razpisu je več pomembnih novosti. Predvsem bodo pohod izvedli že 11. maja — v počastitev osvoboditve Ljubljane. Nekoliko so spreminili tudi tekmovalni določila, saj bo treba letos proga prehoditi in ne preteči. Novost je tudi vključitev streljanja. V posebni kategoriji pa se bodo pomerile moške in ženske reprezentance mest. Leto bodo tekmovali v obliki štafete, pri čemer bo v enem moštvu pet tekmovalcev.

Sportni TEDEN na 512

Zima ni nič kaj naklonjena našim smučarjem, pa vendar še največ tekmujejo (tudi v tujini). Mnogo je bilo ta teden tekmovalcev še mednogometni in kegljači. Vseh pa smo našli samo 1459 aktivnih športnic in športnikov, vključno smučarje, ki so tekmovali v Italiji. Pri nas ta teden nismo pogostili športnikov iz tujine.

- Hvale smo namenili: Športni zvezi Slovenije in zvezi Partizan Slovenije, ki že zdaj mislita na to, kako bi čimbolj učinkovito pomagali mladinskim delovnim brigadam na novi avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb.
- Slovenjskim kegljačem, ki so v zadnjem času zelo delavni v vseh naših krajih.
- Grajati pa velja: slabo udeležbo na mladinskem prvenstvu Slovenije v sabljanju; slovenske judiste, ki so sedli le tretmno obratno za tridesetminutno zamudo; Tanjug, ki je napočeno poročal o odstopu naših smučarskih tekmarjev na rekamah v Franciji, za kar smo mi igrali smučarje, smučarji pa nas.

Moj prijatelj Roger Staub

Takšen je Roger Staub

Po letu 1957 sem se znašel v majhnem mestecu Aspen, visoko v gorah ameriške države Colorado. Sneg, ki je tam še pokrival malone vsa pokrajina, me je zvalil iz neznoznega vročega Texasa. Hotel sem si pa tudi ogledati kraj, kjer je bilo pozimi 1950 svetovno smučarsko prvenstvo v alpskih disciplinah. Pogled na Aspen mi je izpolnil vsa pričakovanja, ki sem jih imel o lepih hribovih in mirnem gorskem življenju.

Ni bilo težko najti zaposlitve. Delal sem kot mikser koktajlov v restavraciji z nevedno čudnim imenom »The Red Onion«, kar pomeni rdečo čebulo. Izvora tega vzdevka v

Posebej za TT napisal Rasto Klopčič*

V »Rdeči čebuli« so me torej predstavitelji osebje te velikanske restavracije. Mnogim sem stisnil roko, tudi kuharskemu pomočniku — mlademu fantu srednje rasti z večno nasmejanim obrazom. Njegovo ime — Roger Staub. Oprostiti mi boste morali, cenjeni bralci, toda jaz do tega dne tega imena še nisem bil slišal. Že tri leta sem bil tedaj živel v Texasu, kjer ni zime, še manj pa snega. Tudi zanimanja za smučanje tako ni. In še to: v Ameriki pišejo časniki samo o tem, kar bralce neposredno zanima. O smučanju zato v Texasu niso pisali. Toliko v opravilo moji nevednosti, kar zadeva Rogerja Staubu.

Njegova obleka, sestojeca iz nekaj živobarvne, tedaj pa je za nepošteni fant v ozuljenih nekak kavbojskih hlač ter gumilastih škornjev za ribarjenje, ni vtilva posebnega zanimanja. Tudi svojih las ni česal Roger. Vse dolge tri mesece najljubše poznanstva sem ga srečeval prirodno in nezumetnelnega. Takšen je Roger zares dober tovarš. Nekaj trenutkov je trajalo, preden sva našla skupni jezik. Sicer se tudi v nemščini nekako znajdem, kotar pa je imel le dolekatko opravka s Švicarji, ve, da je njihova verzija nemščine skorajda povsem nerazumljiva. Najin prvi daljši pogovor se je končal s povabilom na ribolov. Nikoli v življenju nisem imel tišterga filozofskega potrpljenja za nepretrgano sedenje ob vodi. Šel sem pa je, ker me je za ne-pošteni fant v ozuljenih obliki ženi sam. Tako sem klub prvotnemu odporu postal pod skrbnim vodstvom prijatelja Staubu do konca poletja pravi strasinec za

zagledam rdeči pulover, potem pa telo, ki se je v neverjetno lahkosti in sprtnosti gibalo po strmini in risalo sredi v beli sneg. Znamenek kasneje je nekaj rdečega z veliko hitrostjo švignilo mimo mene in že ni bilo več Rogerja Staubu.

To je bil trenutek, cenjeni bralci, ko sem klonil in izgubil veselje do nadaljnjega smučanja. Zakaj? Oh, saj veste zakaj... Odkrito povedano, tako majhnega se menda še nikdar prej nisem počutil. Ko sva z Rogerjem špet stala skupaj, sem ga vprašal, če je morda že kdaj tekmoval. Danes se samo še z radostnim razpoloženjem spominjam srečanja z velikim športnikom in mojega neumnega vprašanja, vendar takrat nisem zmozel boljšega.

»Malo«, je bil odgovor. »V švicarski reprezentanci?«, sem vprašal. »Da.« »V Cortini?« »Da... prav smešnega sem se že počutil.« »In?« »Zasedel sem tretje mesto v smuku. V silalomu in vesela-lomu nisem tekmoval. Bom pa nastopil v vseh treh panogah na svetovnem prvenstvu v Badgastelnu, če se prej ne polumim...« Odleglo mi je. »Pričakovanja?«, sem vprašal. »Upam na eno izmed dveh disciplin pa bi bil rad med prvo desetorico...« Sam sem razmeroma mlad, on pa je najmanj še kakih dve leti mlajši od mene. In glej, kako govori! Zares neverjetno vesel sem bil, to mi lahko verjamete, ko sem pred dnevi zvedel za uspeh Rogerja Staubu v Badgastelnu. Celo presežek je lastna pričakovanja! In zadnje besede, ki sva jih bila spregovorila lani septembra v Aspenu, so bile prav moje: »Viel Glück in Badgastel!«

Takšen je Roger Staub

Prvi polet letala z motorjem, ki ga je pilot krmaril, je bil 17. decembra 1903. leta ob 10.30 uri blizu Kill Devil Sand Hilla v Severni Karolini (ZDA). Takrat je poletel Orville Wright (1871—1948) na letalu »Flyer«, ki je imelo 12 KM močan motor. Letalo se je dvignilo 3—4 m visoko in je letelo s hitrostjo 45—50 km na uro. Polet je trajal 12 sekund, opazovalo pa ga je le pet ljudi, med katerimi je bil tudi Orvillov brat in sokonstruktor tega prvega motornega letala Wilbur Wright (1867—1912).

Prvi človek, ki je z letalom preletel kanal La Manche, je bil Francoz Louis Bleriot. Polet je izvedel s svojim letalom »Bleriot XI«, ki je imelo 23 KM močan motor. Let, ki ga je Bleriot izvedel 25. junija 1909. leta, je trajal 37 minut; pilot je z letalom vzletel v Barraquesu (Francija) in je pristal v Dovru (Anglija).

Atlantski ocean sta z letalom prva premagala John Acock in Arthur Whitten Brown z letalom »Vimy« tipa Wickers, ki je imelo dva motorja »Rolls-Royce«. Polet je trajal od 17. ure dne 14. junija 1919. leta pa vse do 9.30 ure naslednjega dne. Pogumna letalca sta kdaj na kdaj letela komaj 3 m nad morskou gladino!

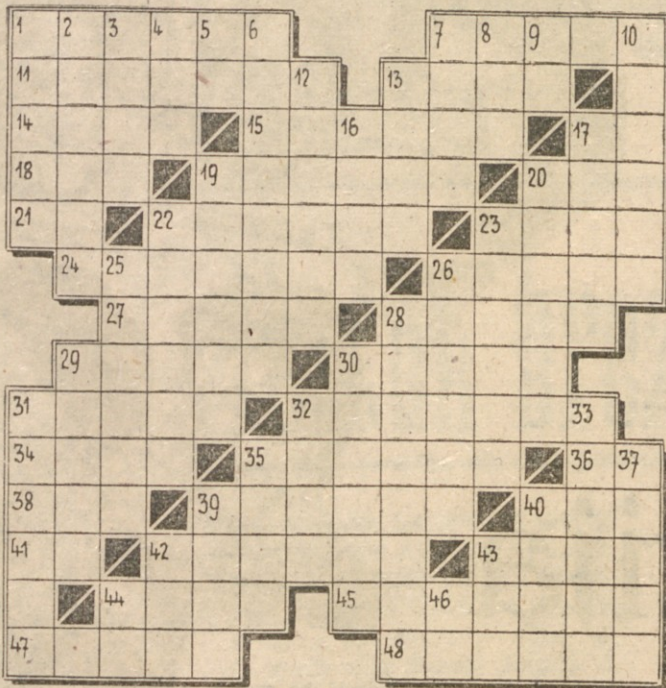
Prvo letalo na reaktivni pogon je vzletelo 27. oktobra 1939. leta v Nemčiji. To je bilo letalo »Heinkel 178«, ki pa je preletelo le nekaj kilometrov.

Največje letalo, ki so ga kdajkoli zgradili, je bil Hughesov »Hercules«, ki pa se je pri poskusnem poletu novembra 1947. leta v Los Angelesu dvignil le nekaj metrov nad zemljo. To letalo je imelo 8 motorjev, težko je bilo 190 ton, razpon kril je imelo 97,6 m, trup pa je imelo dolg 66,8 m. Popravilo oziroma pregraditev letala je veljala 23 milijonov dolarjev, kljub temu pa s »Herculesom« ni bilo sreče, ker tudi drugi poskusni polet aprila 1956. leta ni uspel, letalo samo pa je pri tem zgorelo.

Doslej največje potniško letalo na svetu je sovjetski »TU-114«, ki so ga zgradili junija 1957. leta. Letalo lahko prepelje 170 potnikov, opremljeno pa je z vsemi možnimi udobnostmi zanje.

ZA RAZNE DRUŽINE

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. kalup za ulivanje jeklenih blokov v železarnah, 7. draguljarska utežna mera, 11. vrsta piščali, 13. razstavna dvorana, 14. vrh poleg Krvavca, 15. mučeniki, 17. veznik, 18. dlaka, 19. spojina z vodikom, 20. eden od naših ču-

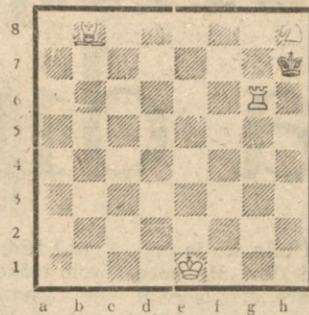
gov, 21. avtomobilska oznaka, države Srednjega vzhoda, 22. šuštenje, 23. vrsta godala, 24. vojaški oddelki na pohodu, 26. tolažim, 27. sorodnik žirafe, ki živi v afriških pragozdovih, 28. slaščičarski izdelek, 29. lesen čok, 30. vrsta liturgične pesmi, 31. kraška tvorba, 32. kazalo dni, 34. geometrijski pojem (množ.), 35. naprava za ustavljanje vozil, 36. ameriška kratica za »vse v redu«, 38. hoditi, 39. avstralska vrsta ovc, 40. ptič, ki živi v velikih jatah na obalah severnih morij, 41. predlog, 42. ozkonose opice starega sveta, 43. skleda jajčaste oblike, 44. mejna reka med Kitajsko in Korejo, 45. podstenje, oder, 47. veliko naselje, 48. znanstveno načelo, izrek.

Navpično: 1. samci vrste domačih živali, 2. napake v izdelavi, 2. popoln nered, 4. vrsta mehkega usnja, 5. kemični simbol najlažje kovine, 6. zelo urna žival, ki živi v Afriki in Aziji, 7. veliki nemški idealistični filozof (1724—1804), 8. mohamedansko moško ime, 9. staroegipčansko božanstvo, 10. očesna bolezen, 12. pogorje v Franciji, 13. zev, 16. gornji del trupa, 17. stara votla mera, 19. staro ime za Grčijo, 20. vislice,

22. volku podobna vrsta psevo (množ.), 23. varovalno pokrivalo, 25. dati koga v uk, učiti, 26. borilec z bikom, 28. nase-ljenec, 29. znesek, določen del, 30. metali, 31. zaprem kaj, prenehaj z delovanjem, 32. igralna barva, 33. dvojna šahovska poteza (množ.), 35. vzhodnoindijsko govedo, 37. cepim, 39. čistilno sredstvo, 40. Ober, 42. jez, 43. makedonski narodni ples, 44. začetnici imena in primka »Guliverjevih potovanj«, 46. kazalni zaimek.

ŠAH

V. Ragozin — 1937

Beli na potezi dobi
Beli: Kel, Tg6, Sh8
Črni: Kh7, Lb8

Da je v šahovskih končnicah medsebojno sodelovanje figur zelo močan činitelj, nazorno dokazuje gornja zelo enostavna študija znanega ruskega vele mojstra. Beli je pred nalogo, kako rešiti Sh8. Enostavna rešitev 1. Tb6 ni dobra, ker sledi 1. ...Lg3+! in nato 2. ...Kh8: z remijem. Toda z močnim sodelovanjem kralja in trdnjave bo beli ujel črnega lovca in si ohranil materialno premoč, kar mu zadostuje za zmago.

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE STEVILKE
Vodoravno: 1. mazilim, 7. potuha, 13. atabeg, 14. fanatik, 15. davek, 16. se, 17. obodi, 18. Amor, 19. vila, 21. ura, 22. gad, 23. meiasa, 25. ilo, 27. an, 28. Kalahari, 30. GB (Velika Britanija), s, 31. kolek, 32. Nimrod, 34. kompas, 36. lijak, u, 37. at, 38. agitiram, 40. Ac(tinij), 41. roč, 43. Aleman, 44. upi, 45. med, 47. Aden, 48. Ikar, 49. Bahia, 51. es, 52. obara, 53. enosen, 55. granat, 56. Tavr, 57. ogoreti.

Tomaž je bil obljubil, da se ne bo več potepal, zato se je sprva branil, da bi postal član skrivne tolpe, toda ko sta mu fanta zagotovila, da bodo samo zbirali in prodajali odpadne kovine, je privolil. »Zaslužili bomo toliko denarja, da si bomo lahko prihodnje leto kupili lastno barko. Potem nam ne bo nihče nič mogel,« je obljubil Stefan ob slovesu.

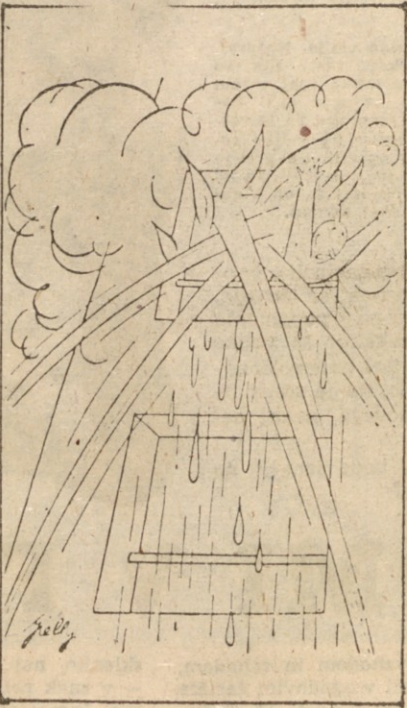
V naslednjih dneh je pri sosedovih z veznih vrat izgnila težka medenasta kljuka, drugod odtočni žlebovi, cestni jašek je ostal brez železnega pokrova in še vse polno drugih stvari sta Stefan in Tomaž na ročnem vozčku, ki so ga tudi nekje pogrešili, zvozila v zbiralnico odpadnega materiala. Jože je opravljal samo blagajniške pose.

Samo kadar je bilo treba kaj posebno težavnega, takrat je stopil v akcijo tudi on. Tako je bilo tudi tistega večera, ko je povabil Stefana in Tomaža v kino. Po predstavi ju je peljal v ozko ulico, ju postavil na stražo, sam pa v ugodnem trenutku, ko ni bilo nikogar v bližini, naglo pristopil k razsvetljeni izložbi in jo s ponarejenim ključem odprl.

Zgrabil je tri pare gumijastih rokavic, izložbo spretno zaprl in pomignil pomočnikom, naj mu sledita. »Cemu nam pa bodo?« je vprašal Stefan, »ko so v parku sedel in je Jože plen razdelil. »Boš že videl!« ga je poučil Jože, »ko bomo brez skrbi odpirali druge izložbe. Iz žepa je potegnil zavojček cigaret. »Bosta vidva prižgala?«

»Rajši ne,« se je branil Tomaž, ko pa ga je Jože le prva...

— Na pomoč, utonil bom!

Brez besed

— Proč! Jaz sem jo prvi zagledal!

Brez besed

Brez besed

To se pripeti samo...

... V JUŽNI KAROLINI: neki pomorski kapitan iz Južne Karoline, ki sicer poveljuje ladji za lov na rake, lovi za svojo zabavo tudi »morske pse, to pa na kaj čuden način. Z ladje meče v vodo ribe, prednje pa spusti pravi kavbojski laso. Ko se morski psi požrešnež vedno ujame v kapitanovo zanko.

